

Koulunuoriso ja veteraanit kohtasivat Paavolassa

Pohjois-Pohjanmaan sotaveteraanipiirissä on vuodesta 2003 lähtien pidetty vuosittain koulunuorison ja veteraaniväen Sukupolvet kohtaavat -tapahtuma. Tänä vuonna se oli 12. maaliskuuta Paavolassa. Ohjelmaan sisältyi myös kirkossa pidetty Veteraanikonsertti, jossa esiintyi Oulun Sotaveteraanikuoro ja Lapin Sotilassoittokunta. Nuoren puheenvuoron käytti lukiolainen Katri Kangastalo. Koulujen oppilaat keskittyneenä ohjelmaan. Kuva: Pekka Koivisto

Stubb Hyvinkäällä:
Kuntoutus vihdoin varmistettava sivu 6
Vanhin Sotaveteraanipiiri
Uusimaa 50-vuotias sivu 6
49. Sotaveteraaniviikko
päätettiin Imatralla sivu 7
Ansiomerkkejä Sotaveteraaniliitolta sivu 9
Veteraanimäärärahat laskevat sivu 14
Jääkärikoulutuksen
alkamisesta 100 vuotta sivut 16–17

Rautavaara, Virta ja Kärki sodassa sivu 21
Antti Henttonen:
Pojat Äyräpäässä sivut 24–25
Sodan naisia oli moneksi sivut 32–34
Karjalan Tolvujasta Evijärvelle sivu 35
Veteraanihaastattelu
Jukka Simola Lahdesta sivut 36–37
Vodlajoen retki epäonnistui sivut 40–41
Kirjasatoa sivut 46–49

Helsingissä 22. huhtikuuta 2015

On tekojen aika

Velvollisuudesta maksaa kunniavelka on viime vuosien aikana tullut tuttu lausahdus eri yhteyksissä; sekä juhlapuheissa että tapaamisissa yhteiskunnan vaikuttajien ja päättäjien kanssa. Eduskunnan juhlaistunnossa 5.12.2012 lausuttiin yksimielisesti yli puoluerajojen velvoitus huolehtia siitä, että kuntoutukseen osoitettavat määrärahat säilyvät tasolla, joka mahdollistaa lakisääteisen vuosittaisen kuntoutuksen ja kotiin vietävät palvelut kaikille rintamaveteraaneille. Tämä päätös kantoi vuoden 2013, mutta jo seuraavat vuodet merkitsivät määrärahan vuosittaista pudotusta neljällä miljoonalla eurolla. Kehitys on johtanut tilanteeseen, jossa entistä vähemmän sotaveteraanimehiä ja -naisia on päässyt kuntoutuksen piiriin.

Pääministeri totesi juhlapuheessaan Hyvinkäällä 7.3.2015 sotaveteraanien asian kuntoon saattamisen olevan kansallinen kunniakysymys, jota ei voi enää siirtää. Kaikki puolueet ja eduskuntaryhmät ovat sitoutuneet siihen, että sotaveteraanien asiat hoidetaan kunnollisella tavalla. Koska näin on, on sotaveteraanien kuntoutuksen ja kotiin vietävien palvelujen vaatimat määrärahat varmistettava riittävälle tasolle koko vaalikauden ajaksi. ”Kyse ei ole enää rahasta. Kyse on arvokkuudesta ja kunniallisuudesta”.

Määrärahojen riittämättömyys ei kuitenkaan ole ollut ainoa este. Kotiin vietävien palvelujen osalta ongelmana ovat riittämätön työvoima ja kaavoihin kangistuneet menettelytavat kunnissa. On vihdoinkin päästävä eroon vaivalloisesta hakemisesta ja anomisesta kuntoutukseen, minkä veteraanit kokevat yhtenä vakavana ja hankaloittavana esteenä. Menettely on peräisin 1970-luvulta, jolloin kuntoutus lähti vaatimattomasti ja harkinnanvaraisesti käyntiin. On kohtuutonta odottaa, että nyt yli 90-vuotias veteraanimes ja -nainen jaksaisi paneutua hakemuksien kapulakieleen

ilman apua. Kuntoutuksen ja palveluiden saaminen on kunnista varmistettava henkilökohtaisella yhteydenpidolla ja palvelutarpeen arvioinnilla sekä riittävillä määrärahoilla myös subjektiivista oikeutta vailla oleville. Kuntoutuksen ja palveluiden henkilökohtaisen tarpeen on oltava lähtökohdina tuettaessa veteraanien inhimillistä selviytymistä arkipäivässä heidän korkea ikänsä huomioon ottaen. Veteraanien toimintakykyä voidaan ylläpitää tarpeeseen perustuvalla suunnitelmallisella kuntoutuksella sekä vahvistamalla kotona selviytymistä riittävillä kotipalveluilla.

Kuntoutuksen ja kotiin vietävien palvelujen rahoitus on valtion vastuulla. Kunnat puolestaan ovat käytännön vastuussa näiden järjestämisessä. Sotaveteraaniliitto ja sen kenttäväki on etulinjassa tässä asiassa ja parhaiten selvillä veteraanien elämäntilanteesta. Liitto kohdentaa resurssiansa puitteissa varansa suurimmassa tarpeessa olevien veteraanien, heidän puolisoitensa ja leskien avustamiseen.

Talvisodan viimeisellä viikolla maaliskuussa 1940 ja kesän 1944 torjuntataisteluissa maamme kohtalo oli veitsen terällä. Huhtikuun 27. päivänä 1945 viimeiset saksalaiset joukot olivat poistuneet valtakunnan alueelta. On sotaveteraanien ansiota, että me voimme nyt elää vapaassa maassa ja valmistautua itsenäisyyden 100-vuotisjuhlallisuuksiin 2017.

Sivistynyt valtio ja yhteiskunta tunnustetaan siitä, että se huolehtii arvokkaalla tavalla veteraaneistaan. Tulevalla vaalikaudella ratkaistaan se, voiko nykypolvi hyvällä omallatunnolla todeta, että näin on toimittu. Kotiläksyt on tehtävä ajoissa ja huolella. On vahvojen tekijöiden ja tekojen aika.

Finn-Göran Wennström

Huutelua puskista

Sotaveteraaniliitto seuraa erityisesti lehdistössä veteraaneista ja veteraanijärjestöistä käytävää keskustelua. Viime aikoina myös veteraaniasioiden käsittely sosiaalisessa mediassa on lisääntynyt. Monesti sosiaalisessa mediassa kommentoitavan asian alkuperä saattaa kuitenkin olla vanha ja vanhentunut tai tiedot ja johtopäätökset vääriä. Kommentoijat ottavat kantaa asioihin ikään kuin tosina, kun tieto on saatu verkosta.

Ei ole kenenkään etu, kun tällainen puskista huutelu haittaa työtä, jota veteraanijärjestöt tekevät jäsentensä, kunniakansalaisten hyväksi. Eniten haittaa on aiheutunut veteraanijärjestöjen varainhankintaan perustamalle Veteraanivasuulle.

Eipä taida myöskään Sunnuntaisuomalaisen toimituksen johto tietää, miten suuren vahingon seurannaisvaikutuksineen sen 22. marraskuuta 2009 julkaisema kirjoitus *VETERAANIT Valtava omaisuus*, aiheutti. Veteraanijärjestöjen ja mielivaltaisesti valittujen säätiöiden varallisuus laskettiin yhteen ja sen perusteella tehtiin johtopäätöksenä mm. seuraava: *Veteraanien nimissä on haalittu noin 87 miljoonan omaisuus. Rahojen tuhlaamisella alkaa olla kiire*. Keskustelu jatkuu edelleen samoilla argumenteilla.

Kertauksena ja päivityksenä Sotaveteraaniliiton varat. Liiton taseen loppusumma 2014 lopussa oli 1,04 milj. euroa. Liiton tulot olivat 1,37 milj. euroa ja kulut 1,75 milj. euroa. Liiton varallisuus riittäisi runsaan puolen vuoden kuluihin, mikäli tulot loppuisivat.

Liitto saa tuloja lehden ilmoituksista, yleisavustusta raha-automaattiyhdistykseltä, säätiöiltä avustusta veteraanien avustamiseen, omatoimisesta myyntitoiminnasta (joulu-kortit, adressit ym.) keräystuotoista ja pienimuotoisista lahjoituksista. Liiton kuluista runsas kolmannes käytetään avustuksiin veteraaneille ja jäsenyhdistyksille, neljännes Sotaveteraani-lehden kuluihin ja runsas neljännes hallinto- ja henkilöstökuluihin.

Viime vuonna Veteraanivasuun toimeenpaneman, Sotiemme veteraanit -keräyksen tuotto veteraania kohti oli noin 65 euroa. Kulakin alueella kerätty varat käytetään sen alueen veteraanien hyväksi niillä paikkakunnilla, josta ne on kerättykin. Veteraanijärjestöille ei ole mahdollista kertyä siitä varallisuutta. Liitot antavat poliisihallitukselle tarkan raportin varojen käyttämisestä.

Kaikki keräysvarat käytetään veteraanien, heidän puolisoitensa ja leskiensä hyväksi antamalla pienimuotoista apua, kuten mak-samalla lääkekulujen omavastuu-osuuksia, jalkahoitoja, kuntoutusta ja järjestämällä virkistystilaisuuksia.

Veteraanijärjestöillä ei luonnollisestikaan ole mitään sitä vastaan, että järjestöjen toimintaa ja taloudenpitoa esitellään mediassa. Myönteistä kommenttia medialta tulee vain hyvin harvoin.

Suurimman veteraanijärjestön toiminnanjohtajana annan mielelläni tietoja: markku.seppa@sotaveteraaniliitto.fi

Markku Seppä

Liiton neuvottelukuntaan kahdeksan uutta jäsentä

Liiton hallituksen helmikuun kokouksessa valittiin neuvottelukunnan jäsenet 2015-2016. Neuvottelukunnan puheenjohtajana jatkaa vuorineuvos Jukka Viinanen.

Neuvottelukunta 2015-2016

Puheenjohtaja Jukka Viinanen	Neuvottelukunnan uudet jäsenet:
Ilkka Aspara	Satu Helin
Hannes Berner	Heikki Järvinen
Pirjo Björk	Harri Kainulainen
Ilkka Brotherus	Pekka J. Korvenheimo
Hannele Helkama-Rågård	Paavo Kiljunen
Sakari Honkamäe	Maarit Kuikka
Jukka Paarma	Harri Sailas
Erkki Puumalainen	Mikko Savola
Yrjö Tuokko	

Onko Eelioliver Suomen nuorin kannattajajäsen?

Etelä-Karjalan piirin vuosikokouksessa Lemillä palkittiin Lappeenrannan yhdistyksen ja samalla piirin nuorin kannattajajäsen **Eelioliver Mayele** hopeisella ansiomerkillä. Eeli, 11 vuotta, on myynyt menestyksekkäästi joulukortteja. Edesmennyt ukki Pauli Utriainen ja myös mummi ovat vaikuttaneet Eelin arvostukseen sotaveteraaneja kohtaan ja halusta toimia heidän hyväksi.

Teksti ja kuva: Raili Leino Piiriin toiminnanjohtaja Raili Leino onnittelee nuorta myyntimestä.

— Kolumni —

Ylhäältä johtamisesta

Muistelin viimekertaisessa kolumnissani jalkaväenkenraali Adolf Ehrnroothin usein toistamaa käsitystä, jonka mukaan suomalaisia on johdettava edestä. Se perustui hänen kokemuksiinsa sodan ajalta, jolloin esimiehen oli omalla esimerkillään osoitettava alaisilleen, että myös hän itse oli valmis antamaan sen, minkä vaati alaisiaan uhraamaan: terveytensä ja henkensä.

Muutamat poliitikot pääministeriä myöten ovat nyt keksineet vaalien alla ottaa tunnuslauseekseen vanhan kenraalin ohjeen. Heidän mukaansa poliitikkojen on nyt mentävä edellä puolustusliitto Natoon ja kansan tultava perässä: poliitikkojen on uskallettava tehdä päätös ja kansan myöntyä siihen päätökseen.

Minusta kysymys on aivan eri asiasta kuin mitä jalkaväenkenraali Ehrnrooth tarkoitti kulkiessaan 1990-luvulla kouluissa puhumassa nuorisolle esimerkin voimasta ja edestä johtamisen välttämättömyydestä näytellen koululaisille vanhaa sotilaspuseroaan. Siihen oli hyytynyt verta haavoista, joita hän oli saanut Kannaksen suurtaisteluissa kesällä 1944. Kerrottiin, että pusero oli verestä tönkönä ja teki suuren vaikutuksen koulupoikiin. Ehkä he ovat nyt juuri siinä iässä, että odottavat johtajiltaan samanlaisia edestä johtamista, josta kuulivat Adolf Ehrnroothilta.

Eivätpä taida poliitikkojen puserot verestä tönkköntyä, vaikka he saisivatkin suomalaiset yllytetyksi Natoon: ylhäältä johtaminen ei ole sama asia kuin edestä johtaminen. Ja ylhäältä johtamiselta näiden johtajuuttaan haikailevien poliitikkojen puheet nyt haiskahtavat.

Suomen kerrotaan nyt vaipuneen lamaan, josta väitetään selvittävän vain kovilla lääkkeillä: sosiaaliturvan leikkauksilla, koulumenojen karsimisilla, eläkeiän korottamisella, ja ennen kaikkea palkkojen kuristamisella.

Maassa on 300 000 työtöntä, joille ei löydetä työpaikkaa, heidän työansioi-

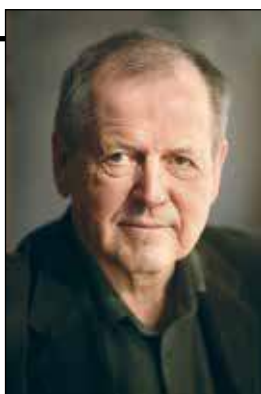
dena verotulot jäävät saamatta ja heille maksetaan työttömyydestä aiheutuvia korvauksia noin 4 miljardia euroa vuodessa. Lama poistuisi ja talousongelmat olisi ratkaistu, jos työttömyys saataisiin laskemaan tuollaiseen neljäänkymmeneen-viiteenkymmeneentuhanteen työttömään, jota ennen vanhaan jo pidettiin isona lukuna.

Suomi on ratkaissut suurtyöttömyyden kaksi kertaa historiansa aikana lähettämällä satojatuhansia ihmisiä siirtolaisiksi, ensin Yhdysvaltoihin ja Kanadaan, ja sitten Ruotsiin. Teollisuuden johtajat ja poliitikot hoitivat talouslamaa vuosikymmeniä myös suurdevalvaatioilla, joissa markan arvoa alentamalla, siis todellisuudessa palkkoja alentamalla saatiin vientituotteiden hintoja alennettuksi ja ulkomaalaiset ostajat taas innostumaan suomalaisesta paperista ja lautavarasta, koneista ja laitteista.

Poliitikot ja talousmiehet vaihtoivat Suomea ylhäältä johtaen markan euroon, eivätkä nyt tunnu keksivän keinoa talouslaman laukaisemiseksi, kun vanhat konstit on kielletty. Jos nyt todella maata johdettaisiin edestä, johtajien olisi lopetettava uhrimielen vaatiminen muilta ja näytettävä kuinka maa nostetaan lamasta.

Missä ovat uudet yrittäjät, missä vanhojen yritysten uutta kehittävät johtajat? Missä ovat uudet, kiinnostavat tuotteet? Työtä tekeviä maasta löytyy kyllä ja osajia, kun työtä heille annetaan. Palkat eivät voi olla ainoa suomalaisten tuotteiden kilpailukeino eikä palkkojen alentaminen ja menojen leikkaaminen ainoa tapa nyt johtaa Suomea ja suomalaisia. Hyvinä aikoina johtajien on ollut helppoa hankkia itselleen ylisuuria palkkoja, bonuksia ja eläke-etuja. Mutta nyt, kun ajat on vaikeat, nyt punnitaan todellisten johtajien kyvyt ja katsotaan, kuka miljoonansa ansaitsee.

Antti Tuuri

Kirjailija Antti Tuuri toimii Sotaveteraani-lehden kolumnistina.

Inhimillisyyttä sodan keskellä

Mikä on se tapahtuma, se hetki sodasta, joka sotaakäymättömien sukupolvien silmissä näyttäytyy kaikkein arvoituksellisimpana? Onko se se hetki, jolloin sotilas kohtaa vihollisen taistelussa, luopuu viidennestä käskystä ja siirtyy noudattamaan sodan lakeja. Vihollisen kohtaamiset peittyvät usein virallisen sotahistorian sotapäiväkirjamaiseen kielenkäyttöön. Esimerkiksi Tolvajärven taistelu talvisodassa tai jatkosodan alkupuolen eteneminen Itä-Karjalaan kätkevätkä sisäänsä satoja ja taas satoja yksilöiden kokemuksia. Näitä värittää veteraanien muistelmista koko tunteiden kirjo pelosta voitonriemuun. ”Virallisen sotahistorian” sivuilla nämä tunteet eivät näy. Siellä liikkuvat rykmentit ja armeijakunnat ”tuhoamassa” toisia rykmenttejä.

Veteraanien muisteluissa kohtaamiset vihollisen kanssa nousevat harvoin esille. Moni veteraanin lapsi tai lastenlapsi kertoo isänsä tai isoisänsä muistelleen sotakokemuksistaan usein hauskoja sattumuksia hyvien aseveljien kesken. Usein muistelmista piiryy esiin myös se inhimillisuus ja myötätunto, jota suomalaissotilaat kykenivät sodan keskellä osoittamaan. Esimerkiksi vankeihin suhtauduttiin ymmärtävästi. Heidät nähtiin kohtalovereina, jotka olivat usein vailla omaa tahtoaan joutuneet rintamalinjan toiselle puolelle. Taistelun jälkeen vangeille tarjottiin tupakat ensijärjestyksen laukaisemiseksi, ja sattuipa joskus niinkin, että vanki jäi etulinjaan suomalaissotilaiden kanssa, ”yhtenä meistä”, osallistuen mm. polttopuiden hankintaan ja kahvin keittoon. Vanki lähetettiin leirille vasta, kun ylemmille upseereille selvisi, että joukkueen miehet olivat pistäneet tämän tupakkapalkalla tekemään puolestaan öisiä kipi-nämikko- ja vartiovuoroja.

Sodan aikana solmittiin myös sannotomia sopimuksia rintaman vas-

takkaisilla puolilla olevien vihollisten kesken. Kuuluisin esimerkki näistä lienee ensimmäisen maailmansodan rintamalla jouluna 1914 solmittu joulurauha. Samantyyppisiä tapauksia tunnetaan myös Suomen toisen maailmansodan rintamalta. Tästä hyvänä esimerkkinä on se, miten suomalaiset ja neuvostoliittolaiset jatkosodan aikana sopivat ei-kenenkään-maalalle pudonneen lentokoneen alumiinin jaosta puhdetyömateriaaliksi.

”Hetken kuluttua naapurin juoksuhaudan reunalla seisoi kaksi venäläissotilasta kasvot Suomeen päin, välissä valkoinen lippu ja vyöllä näytti olevan joitakin työkaluja. Suomalaiset eivät avanneet tulta, ja niin miehet lähtivät kulkemaan hiljalleen kohti suomalaisten juoksuautoja. Päästyään puoleenväliin ei-kenenkään-maata, he pystyttivät lippunsa ja pian alkoi kuulua rautasahan jurskutusta. Suomalaisille tuli hirmuinen hätä. Nyt ne vievät kaikki tarveaineet, mitäs tehdään?”

Venäläiset keräsivät tarvittavat aineet, kääntyivät Suomeen päin ja tekivät hovikumarruksen käsi sydämelä. Sen jälkeen he poistuivat hiljalleen lippuineen kainalot täynnä alumiinia ja muuta mukavaa tavaraa. Päivä siinä mietittiin ja sitten pari ronskia rintamamiestä ilmoitautui samanlaiselle uhkarohkealle reissulle. Hommattiin valkoinen lakana ja tarvittavat välineet.

Jännitys kohosi huippuunsa, kun miehet lähtivät retkelleen. Toiminta tehtiin täysin samalla kaavalla kuin naapuritkin. Laukaustakaan ei ammuttu. Tarvikkeiden hankinta jatkui koko asemasodan ajan pari kertaa viikossa ja muutoinkin laukausten vaihto hiljeni sillä rintamalohkolla.”

Olli Kleemola

Olli Kleemola toimii Sotaveteraani-lehden kolumnistina.

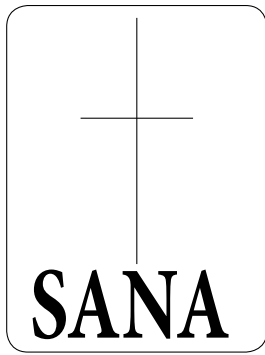

Käy katsomassa Sotaveteraaniliiton internet-sivut ja facebook.

www.sotaveteraaniliitto.fi

<https://www.facebook.com/sotaveteraaniliitto>

Kristus nousi kuolleista! – Totisesti nousi!

Ortodoksisen kirkon perinteessä juhlaan valmistaudutaan paastolla. Paastoon kuuluu paitsi tiettyistä ruoka-aineista pidättäytyminen, mutta myös huomion kiinnittäminen hengelliseen elämään. Paaston aikana monet osallistuvat myös katumuksen sakramenttiin. Syyt katumuksen sakramentille tulemiselle ovat moninaiset. Joskus joku tuntee tarvetta jättää jonkun tietyn asian Jumalan huomaan. Joskus katumuksen sakramentti on puolestaan vuotuinen hengellisen elämän tarkastus, jossa voi pohtia elämänsä suuntaa ja suhdettaan Jumalaan ja lähimmäisiin.

Joskus tapaamiset papin kanssa ovat kuitenkin toisenlaisia. Tarina kertoo nuoresta miehestä, joka tuli tapaamaan pappia. Kun pappi tiedusteli nuorukaiselta, oliko tämä tullut synnintunnustukselle, sai hän odottamattoman vastauksen. Mies kertoi nimittäin tullessaan paikalle ei niinkään omasta aloitteestaan, pikemminkin hän oli tullut paikalle tyttöystävänsä lähettämänä. Tyttöystävä oli näet ajattelut mielitettynsä puolesta, että tämän olisi hyvä käydä papin luona.

Pappi kysyi nuorukaiselta, mitä mieltä tämä itse oli asiasta. Kokiko hänkin, että papin kanssa olisi syytä keskustella. Ennen muuta pappi kuitenkin kysyi nuorukaiselta, uskoiko tämä itse Jumalaan.

Nuorukainen tuumaili hetken, ja vastasi sitten papille: ”Periaatteessa kyllä voisin uskoakin, mutta jos olen itselleni rehellinen, en kuitenkaan halua uskoa”. Pappi jäi kuuntelemaan mietteläänä. ”Mitä tarkoittaa, että et halua uskoa?”, pappi kysyi. ”Uskon kyllä, että Jeesus on ollut olemassa, mutta en oikeastaan halua uskoa, että hän on Jumalan poika. Jos nimittäin uskoisin siihen, silloin minun pitäisi muuttua, enkä ole varma, haluanko sitä. Se tuntuu minusta liian vaivalloiselta ajatukselta”, nuorukainen vastasi papille. Pappi kiitti nuorukaista rehellisyydestä ja toivotti hänelle hyvää jatkoa elämäänsä.

Tarinan nuorukaisen rehellisyydessä on jotakin puhuttelevaa. Kirkon perinteessä tervehdimme toisiamme pääsiäisen aikaan riemullisella lausahduksella ”Kristus nousi kuolleista! – Totisesti nousi!”. Me teemme niin muistuttaaksemme toisiamme siitä, että Kristus on todella noussut kuolleista ja että hän voittanut kuoleman. Samalla me kuitenkin saatamme unohtaa, että tuohon tervehdykseen sisältyy jotakin sellaista, joka velvoittaa meitä muuttumaan ja ennen kaikkea muuttamaan suhtautumistamme toisiamme kohtaan. Toistemme huomioiminen vaati meiltä joskus luopumista omasta tahdosta. Juuri tämän oli asia, jonka nuorukainen koki liian vaikeaksi. Me olemme olemassa armosta ja meidän tulee kohdella toisiamme armeliaasti. Toivottavasti me jaksamme nähdä tulevaisuudessakin vaivaa toinen toistemme eteen. Siitä pääsiäisen tervehdyskin meitä muistuttaa.

Pastori Mikko Sidoroff
Ortodoksisen seminaarin opettaja

Kuolleita

Tauno Ahtila 1923–2015

Uskollinen isänmaan palvelija, tunnollinen sotilas ja sotaveteraanihengen vartija on saanut kutsun ikuiseseen lepoon.

Tauno syntyi Hämeenlinnassa ja ilmeisesti kodissa hallitsi isänmaallinen henki, kun hän talvisodan alkaessa 16 vuoden iässä oli jo mukana suojeluskunnassa. Kun sitten jatkosota alkoi kesällä 1941, hakeutui hän vapaaehtoisena armeijaan ja oli mukana taisteluissa Korpiselällä. Syksyllä hänet alaikäisenä lähetettiin kotiin. Talvella 1942 tuli määräs asepalvelukseen.

Hänet lähetettiin aliupseerikouluun ja vuonna 1943 upseerikouluun Niinisaloon. Loppuajan hän palveli panssaritorjuntaupseerina ja joutui mukaan myös Lapin sotaan ja selvisi sodasta haavoittumatta.

Sotien jälkeen oli edessä työelämä. Hänen mieltään kiinnosti mekaniikka eri muodoissa. Hän hakeutui Turun Teknilliseen Oppilaitokseen ja sai insinöörin koulutuksen, jonka jälkeen hän pääsi kansainväl-

lisen Unilever-yhtiön palvelukseen Helsingin seudulle.

Siellä hänen kykynsä todettiin ja arvostettiin. Unilever pyysi ja kehotti häntä siirtymään Tukholmaan ja 1960-luvulla hän muutti perheensä kanssa Tukholmaan ja oli Unileverin palveluksessa eläkeikään saakka.

Kun sotaveteraaniyhdistykset saivat toimintansa käyntiin ja niistä tuli tietoa meille Ruotsiin, oli Tauno Tukholmassa asuvana avainasemassa. Hän oli mukana Tukholman yhdistyksen perustamisessa ja Ruotsin piirin luomisessa ja oli näissä vuosikausia puheenjohtajana. Tällöin minulla oli ilo tutustua Taunoon ja sain hänestä hyvän ystävän. Joskus hän sanoi, että hän oli niitä Hämeen hitaita, mutta minä sanoisin, että Tauno oli harkitseva hämäläinen. Kun hän sitten teki päätöksen, hän vei sen tinkimättä läpi.

Töiden lisäksi Taunon rakas harrastus oli liikunta. Helsingis-

sä hän pelasi jalkapalloa muistaakseni Kiffen-nimisessä seurassa. Täällä Ruotsissa tuli mukaan sitten tennis ja golf. Näistä harrastuksista hän sai paljon iloa ja hyötyä, kun vuosien mukana tuli monta vanhuuden vaivaa. En tiedä, tunsiko hän sanontaa: auta itse itseäsi, niin Herrakin auttaa sinua! Viime vuosina hänellä oli oma kuntoutusohjelma kotona, jonka hän kävi läpi joka aamu. Valtiokonttori myönsi hänelle muutama vuosi sitten korvausta sotavuosien aiheuttamasta kuulon heikentymisestä ja hän oli mukana myös Sotainvalidien Veljesliiton Ruotsin piirin hallituksessa.

Tiedän, että Tauno ei halunnut jäädä toisten hoidettavaksi vanhuuden sairauksien takia. Herralla oli häntä kohtaan armahtava ja otti hänet vastaan saunakylvystä.

**Ystävää muistaen,
Heikki Lirberg**

Aleksanteri Dubbelman 1924–2014

Inkeriläiset ja Karjalaiset Heimoveteraanit ry:n kunniapuheenjohtaja Aleksanteri Dubbelman kutsuttiin viimeiseen iltahuutoon 11.12.2014.

Aleksanteri syntyi 25.7.1924 Sepälän kylässä Inkerinmaalla. Stalinin vainot 1930-luvulla koskettivat ankarasti Dubbelmanin perhettä. Heidän omaisuutensa takavarikoitiin kyläneuvoston päätöksellä ja perheen oli muutettava kolhoosiin. II Maailmansota mullisti inkeriläisväestön elämän. Perheet hajosivat venäläisten ja saksalaisten miehitysalueille. Vuonna 1943 Aleksanteri kutsuttiin muiden nuorten tavoin Saksan armeijaan ja hänen sijoituspaikakseen tuli Ost-Bataillon 664.

Inkeriläisväestön Suomeen siirron myötä myös pataljoonan miehet saivat mahdollisuuden vaihtaa asepukeaa.

Käytännössä koko pataljoona siirtyi joulukuussa 1943 Hankoon ja sieltä edelleen Kiviniemen varuskuntaan Karjalan Kannakselle. Heimosotureille perustettiin oma joukko-osasto Erillinen pataljoona 6.

Huhtikuussa vannotun sotilasvalan jälkeen pataljoona siirrettiin rintamalle ja miehet kotiutettiin aseiden vaiettua lokakuussa 1944.

Aleksanteri siirtyi vanhempiensa ja sisarustensa luokse Nastolaan ja hän pääsi töihin paikalliselle ammusvarikolle.

Elämä näytti asettuvan mallilleen, kunnes elokuussa 1945 kaikki romahti. Aleksanteri vangittiin ja

luovutettiin myöhemmin lukuisien kohtalotovereiden tavoin Neuvostoliittoon.

Aleksanteri muisteli usein luovutustaan ja hämmästeli itsekin selviytymistään ankarasta reissusta: ”Junamatka Ufan eteläpuolelle Alkinoon kesti 18 vuorokautta. Ahtaissa kopeissa pääsi istumaan vain vuorotellen. Jalat turposivat muodottomiksi, eivätkä ne enää mahtuneet saappaisiin. Joulupäivänä tuli siirto hyytävässä pakkasessa pakkotyöleirille. Reissu kesätaimeneissa Siperian aroille kesti kaksi viikkoa. Olimme kuin mehiläiset pesässä ja yritimme välttää jäätymistä.” Pitkä pakkotyötuomio oli päättyä jo alkuunsa. Runsaassa vuodessa Aleksanterin paino oli pudonnut vain 42 kiloon.

Sitkeän sotilaan elämänhalu ei kuitenkaan sammunut. Hänet amahdettiin vuonna 1955 kaksi vuotta Stalinin kuoleman jälkeen. Paluu Inkeriin kiellettiin, mutta Aleksanteri sai yllättäen luvan siirtyä Viroon.

Siellä hän sai lukuisien vaikeuksien jälkeen töitä ja perusti perheen. Yhteydet Suomessa asuviin sukulaisiin olivat poikki koko vankeusajan ja äitinsä hän sai tavata kerran lyhyesti Pietarissa vuonna 1959.

Elämä sai uuden käänteen Neuvostoliiton hajottua. Aleksanteri pääsi muuttamaan vaimonsa kanssa Suomeen vuonna 1992. Ve-

teraaniyhteisö veti heti puoleensa ja hän tunsii vihdoinkin olevansa omiensa keskuudessa.

Heimoveteraanien oman yhdistyksen perustaminen vuonna 1996 oli Aleksanterille tärkeä virsitanpylväs. ”Vihdoin sain olla pääpystyssä muiden veteraanien rinnalla”, hän totesi.

Aleksanteri toimi Inkeriläiset ja Karjalaiset Heimoveteraanit ry:n puheenjohtajana 1998–2003 ja hänet kutsuttiin yhdistyksen kunniapuheenjohtajaksi 2006.

Hän kuului myös vuosia Helsingin Seudun Sotaveteraanipiiriin hallitukseen. Ansioistaan veteraanityössä hänelle myönnettiin Suomen Sotaveteraaniliiton kultainen ansioristi.

Aleksanteri Dubbelman muistetaan poikkeuksellisen valoisana ihmisenä, jonka mieltä ei painanut katkeruus, vaan lämmin kiitollisuus veteraanien asiaa tukevia tahoja kohtaan. Erityisen mieleenpainuvina hän arvosti eri varuskunnissa järjestettyjä heimoveteraanien keisäjuhla, jotka yhdistivät vuosikymmeniä kateissa olleet aseveljet.

Sotilaspastori Risto Kaakinen siunasi Aleksanterin Hieta-niemessä 5.3. ja upseereiden kunnivartio saattoi hänet viimeiselle matkalla läheisten ja ystävien läsnä ollessa.

Hans Gabrielsson

Onnittelemme

Sakari Sippola 90 vuotta

Sotaveteraaniliiton valtuuston puheenjohtaja, hallintoneuvos Sakari Sippola täyttää 90 vuotta 28. 5. 2015. Sakari Sippolan juuret ovat vahvasti Kauhavalla Etelä-Pohjanmaalla. Pohjalainen maanläheinen ajattelutapa tuli hänelle tutuksi jo nuoruudesta lähtien, ja hänestä huokuu pohjalaisuus positiivisella tavalla. Monissa yhteyksissä hänen lausahduksensa ”kaikkihan me olemme samanlaisia pulliaisia” on tullut meille tutuksi. Kotiseudulleen uskollisena hän on aktiivisesti mukana Eteläpohjalaisen osakunnan senioreiden toiminnassa.

Sakari Sippola liittyi suojeluskuntaan 15-vuotiaana ja toimi Talvisodan aikana suojel-

luskunnan lähettitehtävissä ja vartiointitehtävissä rautatiesiloilla. Jatkosodan syttyessä Sakari Sippola ilmoittautui parinsadan muun pohjanmaalaispojan kanssa vapaaehtoiseksi rintamalle. Parin päivän koulutuksen jälkeen nuoret sotilaat siirrettiin junalla Uhtualle Vuokkiniemeen, jossa osasto jaettiin kylien kenttävartioidiin. Tehtäviin kuului myös partisaanien etsintä. Syksyllä osasto kotiutettiin Päämajan käskyllä, sillä alle 18-vuotiaitten oli jatkettava keskeytynyttä koulunkäyntiään.

Vuoden 1925 ikäluokkaan kuuluvana Sakari Sippola kutsuttiin uudelleen palvelukseen kevättälvellä 1943 ja määrättiin

koulutusvaiheiden jälkeen syksyllä 1943 Panssaridivisioonan jääkäreihin, joiden riveissä hän osallistui kesän 1944 torjuntataisteluihin haavoittuen Vuosalmella. Sodan päätyttyä hän kirjoitti ylioppilaaksi Niinisalon internaatissa 1946. Sakari Sippola opiskeli työn ohessa juristiksi ja sai varatuomarin arvon. Pitkä juristin ura valtion rautateillä, valtiovarainministeriössä ja myöhemmin Korkeimmassa hallinto-oikeudessa päättyi Sakari Sippolan jäädessä eläkkeelle Korkeimman hallinto-oikeuden virkaiältään vanhimpana hallintoneuvokseksi 1995. Työvuosinaan hän toimi Suomen Lakimiesliiton puheenjohtajana useita vuosia ja

on edelleen mukana Lakimiesliiton senioritoiminnassa.

Sotaveteraanitoimintaan Sakari Sippola tuli mukaan 1990-luvun alussa jäsenenä Keski-Helsingin yhdistyksessä. Hän on jäsenenä myös Sotainvalidien Helsingin piiriyhdistyksessä. Hänet valittiin vuoden 2012 liittopäivillä Tampereella yksimielisesti Sotaveteraaniliiton valtuuston puheenjohtajaksi, jossa tehtävässä hän jatkaa Oulun vuoden 2014 liittokokouspäätöksen jälkeen. Sakari Sippola on veteraanijärjestöjen edustajana sekä Talvisotayhdistys ry:n neuvottelukunnassa että Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuoden projektin valtuuskunnassa.

Suomen Sotaveteraaniliitto onnittelee lämpimästi valtuustonsa arvostettua puheenjohtajaa hänen merkkipäivänään. Merkkipäivää vietetään perhepiirissä.

Finn-Göran Wennström

Veteraanit hiihtivät kärjessä

Hattulassa sivakoivat maaliskuun ensimmäisellä viikolla alakoululaiset veteraanien jäljessä hiihtoladulla. Kanta-Hämeen Sotaveteraanipiirin perinteinen talvivirkistyspäivä sai tällä kertaa uutta virkeää väriä, 150 koululaista ja joukkueen verran sotilaita Panssariprikaatin Jääkärikykistöröykmentistä käänsivät suksensa kolmen, valkoisiin lumipukuihin pukeutuneen veteraanin jäljessä vielä hyvässä kunnossa olleelle ladulle. Kilometrin mittaisella lenkillä hiihtäjien pitkä jono oli kunnioitettava näky monesta syystä.

- Talvisodan päättymises-

tä on kulunut 75 vuotta, tällä hiihdolla kunnioitamme kaikkia sotaveteraaneja, muistuttivat hiihtäjäveteraanit **Lauri Hemmi** Hämeenlinnasta, **Tauno Mustonen** Hauholta ja **Erkki Lähti** Forssasta. Kunnostaan miehet vakuuttivat pitävänsä hyvää huolta tästä eteenpäin. Kiitosta heiltä herui kaikkien veteraanien puolesta kotikaupungeille liikuntapaikkojen käyttömahdollisuuksista.

Yhdeksänkymmenen vuoden ikä kiinnosti koululaisia niin, että tämän tästä joku tarttui miehiä hihasta udelakseen onko se totta: ”Yhdeksänkymmentä!”

- Totta se on. Kun sinut ja minut lasketaan yhteen, saadaan täydet sata vuotta, miehet vastailivat.

Koululaisten päivän kruunasivat muistomitalit, jonka jokainen hiihtäjä veteraanien lailla kävi itselleen pokkaamassa.

Muistohiihdon idean isäksi osoittautui hattulalainen Nihatulan koulun rehtori **Seppo Kopra**.

Työ jatkuu

Talvivirkistyspäivän vieraita tervehtinyt Panssariprikaatin komentaja eversti **Pekka Järvi** lupasi prikaatin tuen niin veteraaneille kuin maanpuolustus-

Virkistyspäivän ohjelmaa seurasi tarkasti syksyllä 100 vuotta täyttävä veteraani **Uuno Jussila**. Koululaisia sadan vuoden ikä kiinnosti ja heitä hämmästytti veteraanien reipas jalannousu.

Veteraanien talvivirkistyspäivä Parolannummella kokosi yhteen veteraanit, sotilaat ja koululaiset. Lumipukuihin sonnustautuneet veteraanit, **Tauno Mustonen** Hauholta, **Erkki Lähti** Forssasta ja **Lauri Hemmi** Hämeenlinnasta johdattelivat kilometrin pituiselle hiihtoladulle Hattulan alakoululaiset ja joukkueen verran varusmiehiä Jääkärikykistöröykmentistä.

työlle ja kertoi puolustusvoimissa tehdyistä uudistuksista.

Kanta-Hämeen piirin puheenjohtaja **Esko Aaltonen** valotti Kansallisen veteraanipäivän ohjelmaa, jossa Hämeenlinnassa järjestettävään pääjuhlaan vieraiksi odotetaan presidentti **Sauli Niinistöä** ja puolustusvoimain komentaja **Jarmo Lindbergiä**. Puolitoistatuntinen juhla televisioidaan suorana lähetyksenä.

Päivän tunnelmaa kohottivat Panssariprikaatiin asettuneet varusmiessoittokunnan jäsenet tutuiksi tulleilla kappaleilla, joita moni innostui mukaan laulamaan.

Talviliikuntapäivään osallistuneille ja tilaisuuden järjestäjille puhuessaan muistutti hämeenlinnalainen veteraani **Esko Paakkala**, että yhdeksän-

kymppisillä veteraaneilla päivät tahtovat usein olla yksinäisiä, joten vaihtelu arkeen on tervetullutta: ”Mikäpä on mukavampaa kuin muistella omia nuoruuden aikoja teidän nuorten seurassa. Samalla saamme myös terveellistä liikuntaa. Tällä jaksaa pitkän matkan eteenpäin”.

Hän mainitsi myös: ”Me veteraanit toivomme, että te lapset voitte nyt ylpeänä kertoa kavereille olleenne hiihtämässä sellaisten vanhojen setien kanssa, jotka aikanaan taistelivat meidän kotiemme puolesta.”

Parolannummella järjestetyssä tilaisuudessa veteraaneja, heidän puolisoitaan ja leskiä mukana oli noin 150.

Marjatta Hinkkala

Uudenmaan sotaveteraanipiiri 50 vuotta Kansakunnan vakaus keskiössä

Kansakunnan yhtenäisyys, päättäväisyys, sisu sotavuosina ja varsinkin jälleenrakentamisen vuosina nousi keskeiseksi teemassa Hyvinkäällä Uudenmaan sotaveteraanipiirin 50-vuotisjuhlassa, joka samalla oli 49. sotaveteraaniviikon avaus.

Suomen ensimmäisen sotaveteraanipiirin perustamista juhlittiin lauantaina 7. päivänä maaliskuuta Hyvinkäällä, joka on myös piiriyhdistyksen kotipaikka.

Juhlissa muisteltiin Talvisotaa, jonka päättymisestä tuli kuluneeksi 75 vuotta. Tuo päivä on epäilemättä yksi tärkeimmistä Suomen historiassa. Se on itsenäisyyden ja vapauden lunastuksen merkkipäivä. 105 päivää puutteellisilla varusteilla, vaikeissa olosuhteissa, määrällisesti ylivoimaista hyökkääjää vastaan Suomen kansa piti puolensa. Suomen kaikki kansankerrokset yhdessä näyttivät, että taustastaan riippumatta suomalainen rakastaa omaa maataan ja kansaansa, sanoi pääministeri **Alexander Stubb** juhlapuheessaan.

Parin vuoden kuluttua Suomi juhlii itsenäisyytensä 100-vuotistaivalta.

Minä haluan, että juhluvuonna voidaan selkä suorana kaikki yhdessä todeta, että Mannerheimin lupaus sotaveteraaneille voitiin yksissä tuumin vihdoin toteuttaa.

Haluan, että teistä mahdollisimman moni vielä pääsee näkemään satavuotiaan isänmaan ja voi nauttia juhluvuodesta ilman huolta pääsystä ansaittuun kuntoutukseen, esitti pääministeri.

Piirijuhla alkoi juhlavasti Suomen lipun saapumisella ja Hyvinkään Sotaveteraanien puheenjohtaja **Juhani Skytän** tervehdyssanoilla. Seppelpartion lähetti lääninrovasti **Ilkka Järvinen**, joka toi juhlaan myös seurakunnan tervehdyksen.

Valtakunnallisen Sotaveteraaniviikon avasi Suomen Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja **Finn-Göran Wennström**, joka puheessaan toi esiin maamme kunniakansalaisten merkityksen. Hän painotti myös kuntoutuksen ja kotiin vietävien palveluiden merkitystä veteraanipolvelle, jotta veteraanit voivat viettää ansaitsemaansa elämää.

Puolustusvoimien tervehdyksen toi Kaartin Jääkäriyksen komentaja prikaatikenraali **Pekka Toveri** ja Hyvinkään kaupungin tervehdyksen esitti vs. kaupunginjohtaja **Jyrki Mattila**.

Päätössanoissaan Uudenmaan Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Heikki Lindroos** painotti sotaveteraaniperinteen elävänä säilyttämisen ja siirtämisen nuorimmille polville vaativan muutoksia sotaveteraanityön kaikille organisaatiotasolla. Veteraaniperinnöstä on löydettävissä vielä nykypäivänakin aineksia kan-

salliseksi voimavaraksi, totesi Lindroos.

Juhlan musiikista vastasivat Rautatien Soittajat Hyvinkäällä, Hyvinkään Musiikkiopiston Volare-kuoro ja Hyvinkään-Riihimäen Sotaveteraanikuoro.

Veteraanien järjestäytyminen alkaa

Kesti yli kymmenen vuotta sodan päättymisen jälkeen, ennen kuin sotiemme veteraanien järjestäytyminen alkoi uudelleen. Mielissä veteraaneilla oli säilynyt katkerana Suomen Aseveljien Liiton lakkauttaminen. Suomi pääsi vihdoin vuonna 1955 Yhdistyneiden Kansakuntien jäseneksi ja Pohjoismaiden Neuvostoon. Kansainvälisessä politiikassa vallitsi suojasää ja Porkkala palautui Suomelle. Sodan ajasta alettiin myös keskustella entistä vapautuneemmin, näin todetaan historiateoksessa.

Rintamamiesten Asunto- ja Huoltoliitto muutti nimensä Sotaveteraaniliitoksi 25.4.1964. Sotaveteraaniliiton liittokokouksessa kesällä 1964 hyväksytyissä säännöissä oli luotu kolmiportainen organisaatio. Aikaisemmin jäsenyhdistykset olivat olleet suoraan liiton alaisia. Liiton organisaatiota luotaessa otettiin mallia Sotainvalidien Veljesliiton säännöistä. Koska jäsenyhdistysten määrä kasvoi nopeasti, katsottiin välttämättömäksi perustaa piirit jäsenyhdistysten ja liiton väliseksi portaaksi.

Helsinkiläinen Heikki Järvinen (vas.) ja tamperelaiset Pasi Alho ja Timo Salokannel tapasivat juhlan alussa.

Pääministeri Alexander Stubb ja hyvinkääläinen sotaveteraani Suilo Sorvali keskustelivat ennen juhlan alkua.

Vuonna 1965 perustettiin ensimmäiset neljä piiriä: Uusimaa, Helsinki, Pirkanmaa ja Etelä-Pohjanmaa. Näistä ensimmäiseksi perustettiin Uudenmaan piiri, joten se on Suomen Sotaveteraaniliiton vanhin piiri. Vuoden 1965 lopussa piirejä oli vasta neljä, mutta vuoden 1966 lopussa piirejä oli

jo 18 ja niissä jäsenyhdistyksiä 145. Tiedot ovat piirijuhlassa julkaistusta historiantutkija, FM **Juhani Vakkurin** toimittamasta historiateoksesta Uudenmaan Sotaveteraanipiiri ry 1965-2015. Yhdessä kestimme – yhdessä kestämmme.

Teksti: Tarja Sievänen

Uudenmaan Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja Heikki Lindroos (vas.) luovutti piirin pienoislipun Vapaudenristin nauhoihin piirin historian kirjoittaneelle filosofian maisteri Juhani Vakkurille. Jouko Mattila avusti huomionosoitusten luovuttamisessa.

Hyvinkään Musiikkiopiston Volare-kuoro ja Hyvinkään-Riihimäen Sotaveteraanikuoro esiintyivät yhdessä.

Sotaveteraaniviikko päätettiin Imatralla

Imatran kulttuurikeskus Wirtaan oli kokoontunut lähes 400 juhlijaa.

Juhlissa muistettiin myös veteraaneja ja muita veteraanityössä ansioituneita. Sotaveteraanien ansioristillä palkittiin sotaveteraanit Kalevi Ignatius ja Veli Mikko Merentie, Sotaveteraaniliiton ansiomitalilla Eksoten palvelupäällikkö Raili Paajanen, työmme tukemismitalilla Imatran reserviläiset ja reserviupseerit sekä standaarilla Vuoksen Mieslaulajat.

Imatran sotaveteraanit 50 vuotta

Etelä-Karjalan piirin vanhimman sotaveteraaniiyhdistyksen juhlaa vietettiin sotaveteraaniviikon päätösjuhlan yhteydessä Kulttuurikeskus Wirtassa. Perustajajäsenistä vain yksi henkilö, **Tapio Hanhinen**, joka toimi perustavassa kokouksessa sihteerinä, on ainoana elossa. Yhdistyksen puheenjohtaja **Erkki Nieminen** muisteli merkittäviä tapahtumia vuosien varrella. Kulttuuriteko ja suuri voimanponnistus ovat kirjat nimeltään ”Nuoruus sodassa” ja ”Nuoruus sodassa 2” jotka koottiin yhdistyksen jäsenten sodanaikaisista kokemuksista.

Toinen merkittävä saavutus on Veteraanipuiston perustaminen Vuoksen toiselle puolen yhdessä Imatran muiden veteraanijärjestöjen kanssa vuonna 1987 Suomen täyttäessä 70 vuotta. Puistoon istutettiin rauduskoivu jokaiselle veteraanille eli 529 puuta. Kivinen muistomerkki puistoon vihittiin vuonna 1992. Imatran alueella on 180 veteraania joista yhdistyksessä on vajaa 70.

Erkki Nieminen tähdensi yhteisten tapaamisten virkistävää merkitystä, vaikka osallistujajoukko onkin harventunut.

Hän kaipasi veteraanien perinteen vaalimiseen nuorempia voimia ja antoi vinkin kouluille, jotka voisivat ottaa keväiseksi ohjelmakseen käynnin veteraanipuistossa, jossa kerrottaisiin veteraanien merkityksestä Suomen itsenäisyydelle.

Raili Leino

J o kolmatta kertaa vietettiin Imatralla sotaveteraaniviikon päätösjuhlaa. Aikaa edellisistä onkin vierähtänyt, ne kun olivat vuosina 1983 ja 1988. Joukot ovat harventuneet, osallistujia ennen oli kolmenlinkertainen määrä tämänkertaiseen verrattuna.

Päivä alkoi juhlamessulla, jossa saarnasi Mikkelin hiipakunnan piispa **Seppo Häkkinen**. Piispa nosti esiin tunteen kiitollisuudesta maamme säilyttäessä itsenäisyyden ja vapauden.

- Maamme vapaus on verellä ostettu. Meidän nuorempien sukupolvien velvollisuus on huolehtia siitä, että tämä muisto ei katoa suomalaisten mielestä eikä sydämistä.

Rajan merkitys korostuu Etelä-Karjalassa ja etenkin Imatralla, jossa raja on vain muutamien kilometrien päässä. Juhlapuhujaksi olikin kututtu Rajavartiolaitoksen päällikkö, kenraaliluutnantti **Jaakko Kaukanen**, joka aloitti uransa Imatralla 37 vuotta sitten. Kenraaliluutnantti Kaukanen muistutti talvisodan hengestä ja uhrauksista sekä veteraanien siirtymisestä aktiivisen vaikuttamisen kaudesta kuntoutuksen ja hoivan kauteen, mieluummin kotona.

- Nuoremmille hyvinvointi-Suomen valmiiseen pöytään päässeille kansalaisille viestin pitäisi myös olla selvä: hoivatkaa, kohta poissa on veljet!

- Kodin puolesta on taisteltu, otettu sirpaleita nahan alle ja tehty rauhan vuosina pitkään ja rankasti työtä.

- Talvisota opetti meille suomalaisille tärkeitä asioita: toivoa ei saa koskaan menettää, vaikeimmatkin tilanteet voitaan lujalla tahdolla ja yksituumaisena kansana olemme vah-

voja. Tuo oppi ei hevillä vanhene. Kaukanen toivoi pientä tuulahdusta talvisodan henkeä tällekin ajalle.

Perinteiden säilymistä ja siirtämistä nuoremmalle sukupolvelle painottivat niin piispa kuin kenraalikin.

- Vielä merkittävämpää on säilyttää ja siirtää se henkinen ja hengellinen perintö, jonka varassa kansamme kesti ja voitti vaikeudet. Se merkitsee ”kodin, uskonnon ja isänmaan” arvostamista. Se merkitsee yksimielisyyden ja yhteisvastuun juurruttamista jokaisen sukupolven elämänarvoiksi. Se merkitsee kansaa, joka on sisäisesti vahva ja terve, ytimeltään ja eettisiltä arvoiltaan lujaa. Se merkitsee luottamusta Jumalaan, saarnasi piispa Seppo Häkkinen.

- Meillä on mukamme historia ja perintö, josta voimme olla ylpeitä ja joka terveellä tavalla vahvistaa itsetuntoam-

me yksilöinä ja kansakuntana. Tiedämme, että vanhempamme ja isovanhempamme ovat olleet liikkeellä puhtain asein, puhtaan asian puolesta, totesi puolestaan Jaakko Kaukanen.

Musiikista vastasivat Raikuunasoittokunta, Vuoksen Mieslaulajat ja **Juha Räsänen**, jotka tarjosivat Vuoksen varrelle sopivaa musiikkia. Jaakko Kaukanen totesikin, että juhlimme Suomen mahtavimman virran, Vuoksen äärellä.

- Virran, jonka alajuoksulta sellaiset paikannimet kuin Antrea, Kuparsaari, Vuosalmi, Äyräpää ja Taipale on hakattu tuhansiin kiviin Suomen kirkkomaiden sankarihaudoilla. Jokainen kivi kertoo meille tarinaa Suomen vapaudesta ja sen hinnasta.

Juhlapäivä hienoine ohjelmineen oli yleisön mieleen ja keräsi ansaittua kiitosta.

Raili Leino

Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja Finn-Göran Wennström onnittelee Imatran Sotaveteraaniiyhdistystä. Onnitteluaadressin otti vastaan puheenjohtaja Erkki Nieminen.

Etelä-Karjalan Sotaveteraanipiirin johtoa, vas. sosiaalineuvoja Leena Pesonen, puheenjohtaja Erkki Pulli ja toiminnanjohtaja Raili Leino.

Seutukunnalliset kirkkopäivät

Kanta-Häme Hämeenlinna 4.5.2015

Klo 10.00 Juhlajumalanpalvelus Hämeenlinnan kirkossa
Lounas hotelli Aulangolla
Klo 13.00 Päiväjuhla Aulangon alasilissa

Päijät-Häme

10.5.2015 Heinolan Pitäjän kirkossa alkaen klo10.00
14.5.2015 Lahden Launeen kirkossa alkaen klo 10.00
17.5.2015 Padasjoen kirkossa alkaen klo 10.00
Tilaisuuksien ohjelma:

Jumalanpalvelus, jonka päätteeksi seppelpartion lähettäminen tai seppeleen las-
ku Sankarihaudalle. Lisäksi on ruoka- tai kahvitarjoilu ja ohjelmallinen päiväjuhla.

Keski-Suomi

Jämsä	17.5.2015	Leivonmäki	2.8.2015
Petäjävesi	6.9.2015	Jyväskylä	13.9.2015
Laukaa	20.9.2015		

Paikkakuntaakohtaiset kirkkopyhät

Kannonkoski	22.3.2015	Äänekoski	20.9.201
Viitasaari	13.9.2014		

Kymenlaakso Valkealan kirkossa 22.5.2015

Klo 10.00 Jumalanpalvelus, messu, saarna sotilaspastori Sanna Timonen
Ruokailu
Päiväjuhla, puhe emeritus kenttäpiispa Hannu Niskanen
Ilmoittautumiset viimeistään 8.5.2015 puh. 0400 655 283

Södra Finland i Ingå 24.5.2015

Kl. 12.00 Högmässa i Ingå kyrka
Kl. 13.15 Uppvaktning vid hjältegravarna
Kl. 14.00 Måltid i Badhotell Päiväkumpus restaurang, Karis-Lojo.

Lappi; Simo 27.5., Kolari 17.6. ja Tervola 2.9.

Klo 11.00 Messu, seppelpartio ja ruokailu
Klo 13.15 Juhla ja lähtökahvi

Pohjois-Savo Kuopiossa Kallaveden kirkossa 7.6.2015

Klo 10.00 Messu, saarnaa tuomiorovasti Ilpo Rannankari
Klo 11.30 Ruokailu seurakuntasalissa
Klo 12.30 Päiväjuhla kirkkosalissa, juhlapuhe ylijohdaja Elli Aaltonen
Lisätietoja: Pohjois-Savon Sotaveteraanipiiri ry,
pohjois.savo.svp@sotaveteraaniliitto.fi

Satakunta Ulvilassa 11. 6.

Klo 12.00 Messu, Ulvilan kirkko, Saarentie 2
Seppelpartion lähettäminen Sankarihaudalle
Lounas ja kahvit messun jälkeen, Cafe Hellman
Friitala-talo, Friitalantie 11 B
Klo 15.00 Päiväjuhla, Ulvilan kirkko, juhlapuhe kenttäpiispa
em. Hannu Niskanen
Tumma puku ja kunniamerkit.
Ilmoittautumiset 28.5. mennessä yhdistyksittäin omaan veteraanipiiriin.

Siika-, Pyhä- ja Kalajokilaaksot Oulaisissa 9.8.2015

Klo 10.00 Messu Oulaisten kirkossa
Saarna, kenttäpiispa Pekka Särkiö, liturgina kirkkoherra Matti
Hirvilampi
Ruokailu seurakuntakodissa
Klo 13.30 Päiväjuhla Oulaisten kirkossa
Juhlapuhe, abiturientti Sirkku Järvelä
Puolustusvoimien tervehdys, evl Kimmo Rajala

Pirkanmaa Pälkäneellä Aitoossa 11.8.2015

Klo 11.00 Jumalanpalvelus
Ruokailu ja päiväjuhla
Alustavat ennakoilmoittautumiset kesäkuun loppuun mennessä kun-
nittain:
Sotainvalidien Veljesliiton Pirkka-Hämeen piiri ry
Rautatienkatu 24 B 4, 33100 Tampere tai
jouko.sipila@sotainvalidit.fi, kirsi.korpi@sotainvalidit.fi
Tiedustelut: puh. 03 222 6631 arkisin klo 8.30-15.00

Etelä-Karjala Savitaipaleen kirkossa 23.8.2015

Klo 10.00 Jumalanpalvelus, messu, saarnaa teologian tohtori Matti Wiri-
lander
Ruokailu
Päiväjuhla, juhlapuhe kenraali Antti Lankinen

Etelä-Pohjanmaa

29.4.2015 Suomenselän yhdistykset Kuortaneen seurakuntakeskuksessa
7.5.2015 Härmänmaan yhdistykset Ylihärän kirkossa
28.8.2015 Järviseutu
Evijärven kirkossa
1.9.2015 Suupohjan alue
Kauhajoen kirkossa ja seurakuntakeskuksessa

Uusimaa Keravan kirkossa 5.9.2015

Klo 11.00 Messu, saarnaa kenttäpiispa Pekka Särkiö
Päiväjuhla messun jälkeen kirkossa
Lounasruokailu ja kahvi päiväjuhlan jälkeen seurakuntakes-
kuksessa.
Ilmoittautumiset yhdistyksittäin/osastoittain 19.8.2015 mennessä:
Jouko Kaivonurmi, Annikinkatu 4 B 27, 04230 Kerava,
jouko.kaivonurmi@saunalahti.fi, puh 044 302 8708.

Varsinais-Suomi Loimaa 6.9.2015

Klo 10.00 Messu Kanta-Loimaan kirkossa
Klo 12.00 Lounas Hirvihovissa
Klo 13.00 Päiväjuhla ja päätöskahvit Hirvihovissa
Ilmoittautumiset yhdistyksittäin/osastoittain 15.8. mennessä Varsinais-
Suomen Sotaveteraanipiiriin toimistoon, puh. 02 233 3602.
Info: Matti Vainio, 0500 532 765 tai Osmo Suominen, 0400 908 314

Pohjois-Pohjanmaa Haukipudas 13.9.2015

Klo 10.00 Messu, Haukiputaan kirkko
Klo 11.30 Ruokailu, Haukiputaan koulu
Klo13.30 Päiväjuhla, Haukiputaan koulu, juhlapuhe maaherra Eino
Siuruainen
Ilmoittautumiset 31.8. mennessä yhdistyksittäin omaan veteraanipiiriin.

Sotaveteraaniliitto palkitsi ansiomerkeillä

Sotaveteraani-lehden pitkäaikaiselle avustajalle, kouvolaalaiselle Pertti Niemiselle, joka paikallisesti tunnetaan nimellä Roope, luovutettiin Sotaveteraanien kultainen ansioristi.

Veteraanijärjestöjen yhteisessä varainhankinnassa, Veteraanivastuury:ssä toimivalle Riitta Suoanttilalle myönnettiin ansiomitali.

Reserviläisliiton puheenjohtajalle, kansanedustaja Mikko Savolalle luovutettiin ansiomitali.

Eileen Starckjohann ja Thelma Starckjohann-Bruun säätiölle myönnetyn liiton lipun Vapaudenristin tunnuksin otti vastaan säätiön puheenjohtaja Hannele Helkama-Rågård. Lipun luovutti liiton puheenjohtaja Finn-Göran Wennström.

Suomen Sotaveteraaniliiton hallitus myönsi Suomen Sotaveteraaniliiton pienoislipun Vapaudenristin tunnuksin Eileen Starckjohann ja Thelma Starckjohann-Bruun säätiölle, Sotaveteraanien kultaisen ansioristin 76 henkilölle ja Sotaveteraaniliiton ansiomitalin 62 henkilölle. Liiton esittämät huomionosoitukset jaettiin 6. maaliskuuta Katajanokan Kasinolla järjestetyssä tilaisuudessa. Isäntien puolelta paikalla olivat liiton puheenjohtaja Finn-Göran Wennström ja valtuuston puheenjohtaja Sakari Sippola.

Sotaveteraanien kultainen ansioristi myönnettiin seuraaville henkilöille:

Anneli Aarnikoivu, Helsinki
Antero Aarvala, Helsinki
Paavo Aheinen, Kemi
Tarmo Ahola, Laukaa
Tapio Alaruusi, Ikaalinen
Jukka Alho, Orivesi
Erkki Anteroinen, Perniö
Lauri Arra, Sahalahti
Arne Björk, Vasa
Mairy Blomberg, Ekenäs
Börje Broas, Ruotsinpyhtää
Tarmo Erkkilä, Parkano
Erkki Eskola, Nivala
Eila Forsström, Kouvola
Toivo Haarala, Laitila
Nils Hackzell, Espoo
Erkki Halonen, Kouvola
Terttu Hannula, Sastamala
Arvo Heikkilä, Siikajoki
Pekka J. Heikkilä, Sodankylä
Tuure Heikniemi, Raisio
Harry Hellen, Järvenpää
Oiva Hiiri, Nuijamaa
Väinö Jekku, Nakkila
Erkki Järvinen, Pälkäne
Eero Kaira, Laitila
Kalle Kari, Pirkkala
Ingmar Kihlström, Ekenäs
Anna Kivijakola, Sievi
Olli Kivioja, Helsinki
Eino Kolli, Heinola
Vihtori Konttinen, Jämsä
Isto Korhonen, Viitasaari
Eeva-Liisa Koriseva, Toivakka
Anna-Liisa Korjus, Kotka
Pentti Korpimies, Lahti
Tuula Laine, Pori
Voitto Laine, Salo
Heino Lehtsalu, Tartto
Jaakko Lindell, Savonlinna
Elma Linna, Kinnula

Esko Lopenen, Tampere
Helena Luukkonen, Espoo
Irma Lähdesmäki, Helsinki
Kauko Mikkonen, Kuopio
Eeva Murto, Akaa
Eeva Mäkelä, Toholampi
Aimo Mäkijouppila, Jämsä
Pirkko Määttänen, Järvenpää
Matti Niemi, Parkano
Aarne Nieminen, Lahti
Pertti Nieminen, Kouvola
Jaakko Nuppola, Kouvola
Viljo Nurmi, Imatra
Pentti Paavola, Helsinki
Heimo Peltola, Isojoki
Erkki Piililä, Tampere
Tuomo Piironen, Helsinki
Viktor Preiman, Tallinna
Sirkka Pärnistö, Punkalaidun
Taneli Renko, Kauhava
Hilppa Rosenblad, Helsinki
Ester Ruohonen, Pyhäranta
Paavo Ruotsalainen, Helsinki
Irma Ruuskanen-Sere, Espoo
Viljo Ryyänen, Vantaa
Oiva Sainio, Uusikaupunki
Veikko Sartolahti, Helsinki

Lyyli Suominen, Valkeakoski
Martti Toppila, Raahe
Sirkka Uusitalo, Perniö
Matti Vainio, Loimaa
Jaakko Vesanen, Vantaa
Risto Viitamäki, Parkano
Aimo Virkki, Espoo
Seppo Vohlonen, Orimattila
Juhani Äikäs, Joutseno

Sotaveteraanien kultainen ansioristi voidaan myöntää tunnustuksena liiton tarkoituksien hyväksi tehdystä erittäin merkittävästä ja pitkään jatkuneesta työstä.

Sotaveteraaniliiton ansiomitali myönnettiin seuraaville henkilöille:

Markus Aarnio, kommodori, Helsinki
Raili Ahola, liikkeenharjoittaja, Vesilahti
Kalle Ahonen, Helsinki
Terho Ahonen, yrittäjä, Miehikkälä
Imbi Blumfeldt, anestesilogian erikoislääkäri, Tallinna
Armi Eikkula, osastonhoitaja, Laihia
Kaisu Heiskari, sosiaalityöntekijä, Kemi
Harri Henttinen, kirkkoherra, Vesilahti
Antti Herlin, hallituksen puheenjohtaja, Espoo
Timo Hirvonen, kommodori, Turku
Pekka Holopainen, toiminnanjohtaja, Helsinki
Tuomo Holopainen, puheenjohtaja, Helsinki
Henrik Huhta, toimitusjohtaja, Kronoby
Matti Hyvärinen, ekonomi, Jyväskylä
Hely Ingman-Sinettä, sihteeri, Laukaa
Antero Jauhiainen, isännöitsijä, Helsinki
Antti Jokinen, päätoimittaja, Tampere
Heikki Kankaanpää, maanviljelijä, Sievi
Tiina-Maria Kauppi, kanttori, Humpppila

Kaisa Kirkko-Jaakkola, vapaa-aikapalvelujohtaja, Nokia
Jussi Kivioja, Helsinki
Olli Kleemola, valtiotieteiden maisteri, Kaarina
Mari Koivunen, viestintäpäällikkö, Naantali
Auvo Kolehmainen, sotilasmestari, Tammisaari
Markku Korpela, rovasti, Kemi
Maarit Kuikka, pääsihteeri, Helsinki
Heli Lahti, rouva, Orivesi
Marja-Leena Laitinen, kunnallisneuvos, Kemi
Lauri Lamminmäki, kaupunginjohtaja, Kouvola
Merja Leskinen, eduskunnan puhemiehen erityisavustaja, Helsinki
Marjatta Linna, veteraaniihdyshenkilö, Jyväskylä
Matti Liuhto, suunnittelupäällikkö, Helsinki
Reet Loit, lehtori, Tallinna
Kaj Mecklin, ilmailumuseon johtaja, Jyväskylä
Kaija Muhonen, vanhustyönohjaaja, Urjala
Tytti Neuvonen, terveydenhoitaja, Imatra
Lisbet Nordblad, ekon.mag., Ingå
Arjaliisa Nuutinen, toimittaja, Jämsänkoski
Raili Paajanen, kotihoidon päällikkö, Lappeenranta
Iiris Pirhonen, palveluohjaaja, Parikkala
Sari Pirinen, varainhankintasihteeri, Helsinki
Timo Pöysti, eversti, Hamina
Mervi Rajamäki, fysioterapeutti, Tampere
Helena Riutta, eduskunnan puhemiehen sihteeri, Helsinki
Mauri Rokosa, yliluutnantti, Tammisaari
Yrjö Saustila, hallituksen puheenjohtaja, Salo
Mikko Savola, puheenjohtaja, Ähtäri
Henric Schmidt, prost, Pargas
Harri Sinisalo, Kirkkonummi
Kaarina Soronen, kanttori, Orivesi
Alexander Stubb, pääministeri, Helsinki
Eeva Suikkanen, tilitoimistoyrittäjä, Kemijärvi
Riitta Suoanttila, assistentti, Espoo
Seppo Söderholm, puheenjohtaja, Lappeenranta
Pekka Tiainen, toimitusjohtaja, Kerava
Marita Toivoniemi, kanttori-urkuri, Salo
Timo Tulosmaa, toiminnanjohtaja, Tampere
Taisto Vanhapelto, rehtori, Tuusula
Jarmo Varhimo, Vihti
Pekka Vauramo, toimitusjohtaja, Helsinki
Ari Viitala, kapteeni, Hämeenlinna
Esko Vuokko, hallintojohtaja, Juva

Huomionosoituksen saaneet yhteiskuvassa Katajanokan Kasinolla.

Sotaveteraaniliiton ansiomitali voidaan myöntää Sotaveteraanityön päämäärien hyväksi kauan ja ansiokkaasti tai muutoin merkittävästi toimineelle henkilölle, joka ei ole sotaveteraani, sekä sotaveteraanille, joka on sanotu in tavoin toiminut muussa yhteydessä kuin liiton tahi sen jäsen tai tukiyhteisön antamissa luottamus- tai muissa tehtävissä.

Talvisodan päättymisen 75-vuotisjuhlataapahtumia

Lemi

Lemin koulun oppilaita, Salla Puonti, Marianne Kouvo, Onni Saalasti ja Aleksi Tuuva kunniaavartiossa talvisodan päättymispäivänä odottaen seppeleenlaskua sankarihaudoille.

Kuva: Juha Junnonen

Iitti

Iitin kirkon vieressä olevalle muistomerkillä seppeleen laskivat Mirva Lehtinen, Olli Pasila ja Timo Heikkilä. Kunniaavartiossa ovat (vas.) Juha Virtanen ja Tommi Tiihonen. Lippulinna vas. Juhani Pirinen (nauhat), Matti Rantala (Suomen lippu) ja Asko Karjalainen (Veteraanien lippu).

Kuva: Hannu Lahtinen

Leivonmäki

Muistelutilaisuus Leivonmäen Sankaripaadella 13.3. klo 11.00.

Kuva: Pekka Hytönen

Akaa

Talvisodan päättymisen päivänä 13.3.2015 Akaan sankarihaudalla puhui evl evp Jukka Salminen. Yleisöä oli paikalla 70 henkeä. Sankarihaudalla oli reserviläisjärjestöjen kunniaavartio lumipuvussa.

Kuva: Markku Lapinleimu

Virolahti

Talvisodan päättymisen 75-juhlallisuuksiin kuuluva seppeleenlasku Virolahden hautausmaan sankarimuistomerkillä. Seppeleenlaskijoina Virolahden Sotaveteraanien puheenjohtaja Jaakko Kotonen ja hallituksen varajäsen Timo Alo.

Kuva: Hellevi Karhula

Seinäjoki

Etelä-Pohjanmaan Sotaveteraanipiirin pappi, rovasti Väinö Reinilä

Jokavuotista Talvisodan päättymisen muistopäivää vietettiin Seinäjoen Veteraanipuistossa Taipale-Vuosalmi muistomerkillä. Rovasti **Väinö Reinilä** paltti puheessaan mieliin 75 vuoden takaiset tapahtumat. Siniristilippu nostettiin salkoon vapaan isänmaan mer-

kiksi, mutta laskettiin sitten puolittain. Vapaus ja itsenäisyys olivat säilyneet, mutta hinta oli raskas. Kun rauha 105 päivän jälkeen tuli, niin 30 000 kodissa ei ollut kotiin palaavaa.

Teksti ja kuva: Pertti Kortnesniemi

Joensuu

Talvisodan päättymisen 75-vuotisjuhlakonsertti oli Lahja Mattiselle erityisen mieleenpainuva. Hän oli Joensuun kirkossa evakkomajoituksessa heti Talvisodan päättymisen jälkeen. Monet muistot palasivat mieleen: "Oli helpotus ja ilon tunne siitä, että oli päästy turvaan." Lahja Mattinen (keskirivissä kolmas oikealta) on konsertissa muiden Polvijärven yhdistyksen jäsenten kanssa.

Kuva ja teksti: Vilho Malinen

Kisko

Kiskon veteraaniväki koontui Kiskolan kerholaan 13.3. talvisodan päättymisen 75-vuotisjuhlaan. Salin täyteinen yleisö sai nauttia Kiskon Lions Klubin monipuolisesta ohjelmasta ja tarjoulusta. Tilaisuus oli osa Leijonien "Kiitos veteraanit"-kampanjaa, jonka aikana Kiskossa on vierailtu kaikkien veteraanien, puolisojen ja leskien luona.

Teksti: Vicki Koskela
Kuva: Kristian Kämpe

Hamina

Haminan muistojuhlan seppelpartiossa veteraaneja edustivat Hannu Uutela (edessä) ja toisessa rivissä Sakari Suurnäkki. Mukana oli myös nuoria partiolaisia.

Kuva: Tarja Autio/Reimari

Kauhava

Talvisodan päättymisen juhlaa vietettiin Kauhavan seurakuntakodilla. Juhla alkoi seppelpartioiden läheyyksellä. Nuoren puheen isänmaalle esitti Jenni Mäenpää. Juhlapuheessa rovasti Seppo Ruotsala otti johdannoksi Antti Tuurin Talvisota-romaanin ja sodan viimeisen päivän.

Teksti: Pertti Kortnesniemi
Kuva: Anu Nahkala

Nuoren puheen isänmaalle piti Jenni Mäenpää.

Kanada

Maamme-laulu kaajahtaa – kaukana kotimaasta.

Juhlaväelle oli tarjolla monipuolista ohjelmaa Finlandiasta Yrjö Jylhään.

Kanadan länsirannikon suomalaiset Sotaveteraanit juhlistivat Talvisodan päättymisen muistopäivää Emmaus-kirkolla 15.3.

Teksti: Esko Kajander
Kuvat: Marja-Liisa Hassinen

Savonlinna

Savonlinnan Tuomiokirkossa pidettyyn talvisodan päättymisen muistohartautailaisuuteen saapui runsas 300 ihmistä kunnioittamaan sodan päättymistä. Tilaisuudessa hartauspuheen piti rovasti, vs. kirkkoherra Toivo Loikkanen (vas.), seppelpartion saattoi matkaan rovasti Jorma Marjokorpi, Talvisota-esitelmän piti majuri Jyri Korhonen ja tervehdyksen tilaisuuteen toi Savonlinnan Seudun Maanpuolustuskiljan puheenjohtaja Pekka Nousiainen.

Teksti ja kuva: Kari Tegelberg

Helsinki

Päivään sisältyi lipunnosto ja seppelleenlasku sekä juhlava muistotilaisuus Helsingin vanhassa kirkossa. Helsinkiläiset saivat tänä vuonna lisäksi osallistua yleisönä talvisotamuistomerkin peruskiven muuraustapahtumaan Kasarmitorilla sekä Veteraanivastuun Narinkkatorilla järjestämään varainhankintatapahtumaan talvisotamitalin merkeissä.

Juhlapuhujana tilaisuudessa oli puolustusministeri Carl Haglund.

Teksti ja kuva: Rauno Loukkola

Helsinki

Marsalkka Mannerheimin ratsastajapatsaalla laskettiin seppeli, vas. johtava asiantuntija Leena Komonen, ylipormestari Jussi Pajunen, Varuskunnan päällikön sijainen eversti Risto Kolstela ja veteraanien edustajat Kyllikki Ihalainen ja Aaro Peuraniemi.

Mänttä

Mänttä-Vilppulan leijonat järjestivät Kiitos veteraanit! -aktiviteetin merkeissä Talvisodan muistotilaisuuden 13.3. Tilaisuuteen kutsuttiin ja tarvittaessa kuljetettiin sotiemme veteraaneja, puolisoita ja leskiä. Serlachius-museoiden johtaja, lion Pauli Sivonen piti tilaisuudessa puheen.

Lapin Sotaveteraanipiirille uusi toiminnanjohtaja

Lapin Sotaveteraanipiirin uudeksi toiminnanjohtajaksi on valittu 1.3.2015 lukien **Yrjö Säkkinen** (s. 1955) Rovaniemeltä. Hän on saanut verenperintönä sotaveteraanisänsä kautta vahvan kosketuksen Isänmaan puolustamiseen ja veteraanityöhön.

Hän on palvellut Puolustusvoimissa opistoupseerin tehtävissä 1976-2003, viimeisimpänä henkilöstöalan toimialajohtajana. Sen ohessa hän on käynyt kansainvälisissä tehtävissä rau-

hanturvaajana Bosnia-Hertsegovinassa 2002-2003 toimien siellä kansallisen osaston henkilöstötoimiston päällikkönä. Hän on nykyään aktiivinen Lapin Rauhanturvaajien jäsen.

Vuodesta 2008 alkaen hän on työskennellyt Maanpuolustuskoulutusyhdistyksessä (MPK), aluksi Lapin Koulutus- ja tukiyksikön koulutuspäällikkönä ja 2011 alkaen samaisen yksikön päällikkönä. Tästä tehtävästään hän on suunnitellut luopuvansa kuluvan vuoden aikana.

Talvisotahiihtoa Joutsenossa vuosikymmenet

Talvisodan päättymispäivä on Joutsenossa ollut erityinen hiihtopäivä vuosikymmenet. Hiihto sai alkunsa 1950-luvulla, kun sotaveteraani, konekiväärimies **Matti Markkula** kutsui aseveljiään kotiinsa Joutsenon Honkalahteen muistelemaan kokemuksiaan nuotion ääreen. Talvisodan muistoksi miehet vuorotellen hiihtivät pienen lenkin. Käytössä olivat Matilla sodassa olleet sukset ja sauvat. Ne olivat jääneet Matin haltuun sodan loputtua. Joukko-osasto oli Kannakselta siirtynyt Taipalsaarelle Sarviniemeen. Matti Markkula sai pitkän kotiloman ja hiihti jään yli kotiinsa. Kun paluuaika koitti, jäät olivat

jo niin heikot, ettei jätä pitkin voinut enää kulkea ja niin sukset jäivät Matille kotiin.

Perinne jatkui aina Matin kuolemaan saakka ja sen jälkeenkin. Matti jätti perinnöksi suksensa ja vuosittaisen hiihtotapahtuman. Pertti Vuori, Matin hyvä ystävä, sijoitti sukset ja sauvat Kotiseutumuseoon. Suomen täyttäessä 75 vuotta **Pertti Vuori** kutsui Joutsenon Keskuskoulun oppilaita mukaan hiihtoon, joka edelleen tapahtuu Honkalahdessa. Samalla talvisodan merkitys ja suksien tarina siirtyy jälkipolville.

Teksti: Raili Leino
Kuva: Tiina Mansikka

Siiri Komin vuoro kokeilla, miten talvisodan suksilla sujuu hiihto.

Oikaisuja Sotaveteraani-lehteen 1/2015

Lehdessä 6.2014 s. 48 olleesta kirjoituksesta otsikolla "Miksi Hitleristä tuli Hitler, Stalinista Stalin ja Mannerheimista Mannerheim?" puuttui kirjoittajan nimi, Pentti Pohjolainen.

Anssi Vuorenmaa tarkentaa artikkeliaan Stalinin kanavasta

Artikkelissani Stalinin kanavasta SV 1/2015 mainittiin, että Saksalla olisi ollut Litsajoel-

la tukikohta Basic Nord. Neuvostoliitto 1939 tarjosi sata-maa Saksan laivastolle (Mauri Jokipii: Jatkosodan synty, s. 108, ISBN 951-1-08799-1). Asia menetti merkityksensä Wehrmachtin vallattua koko Norjan kesäkuun loppuun 1940 mennessä. Kartan lähteenä on Pertti Virtarannan eikä Pertti Rintarannan mainittu teos.

Stalinin uhrien lukumäärät vaihtelevat jonkin verran käytetyn lähteen mukaan. Moniste "Sandarmoh 1937-1938"

10.11.2004 mainitsee ammuttuja olleen yli 9500 henkeä (58 eri kansallisuutta, 4514 teloitettua Karjalan asukasta, joista 900 paikallista sekä 1111 Solovetskin vankia). Toinen tieto kertoo ammuttuja olleen noin 7000 henkeä.

Em. monisteen mukaan uhrin riisuttiin, sidottiin, kapuloi-tiin ja vietiin kuorma-autoilla teloituspai-kalle. Heidän piti polvistua haudan reunalle, ammuttiin pistoolilla otsaan (ei takaraivoon, jotta estettäisiin mahdollisuus hypätä hautaan ennen laukausta). Lähteen mukaan ahkerin teloittaja oli Leningradin alueen Sisäasiankansankomisariaatin taloushallinnon varajohtaja, valtion turvallisuuspalvelun kapteeni Mihail Matvejev.

Anssi Vuorenmaa

Göran Lindgren korjaa artikkeliaan "Neuvostoliitto pärjäs liittoutuneiden avulla"

Sotaveteraani -lehden 1/2015 numerossa sivuilla 32-33 on kirjoittamani artikkeli "Neuvostoliitto pärjäs liittoutuneiden avulla". Saatuaani lehden huomasin siinä kaksi virhettä. Pahoittelen ja korjaan ne.

Ensimmäinen virhe johtui tietämättömyydestäni. Se korjaantui kuitenkin kerralla, kun luin Suomen Sotilas -lehdestä 6/2014 Kari Kuuselan hienon artikkelin. Se käsitteli yksityiskohtaisesti toisen maailmasodan aikaista amerikkalaista maastokuorma-autoa, "Kemsua", viralliselta nimeltään GMC CCKW 353B2. Siis "oikeata Kemsua". Sain aiheen tiedustella Karilta, oliko se sama auto kuin Neuvostoliitolle Lend

and Lease -apuna toimitettu Studebaker, joka myös oli kymmenpyöräinen maastokuorma-auto. Karin, asiantuntijan vastaus oli selvä: EI! "Kemsuja" ei toimitettu Neuvostoliittoon, ja Studebaker oli eri auto, joka tosin muistutti "Kemsua". Näkyvin ero ulospäin oli Studebakerin luisu nokkapelti.

Unohtakaa siis nimi "Kemsu" tai "Kemssu" tuon Lend and Lease -avun kohdalla!

Toinen virheeni olikin sitten puhdasta huolimattomuutta. Lend and Lease -avun puitteissa toimitettiin Neuvostoliittoon hiukan alle 376.000 Studebakeria. Se on oikea luku. Artikkelini kuvatekstissä (Kuva Kellomäestä Kannaksella 16.6.1944/ Liikenteenohjaaja) on virheellinen luku 356.000.

Göran Lindgren

Brittiläisten vapaaehtoisten muistomerkki Korpilahdelle

Talvisodan aikana ja välittömästi sen jälkeen Suomeen tulleiden ulkomaalaisten vapaaehtoisten joukossa oli 227 Lontoosta lähtenyt Norjan kautta Suomeen tullutta brittiä. Heidän kanssaan tuli myös syntyperältään muiden maiden kansalaisia. Värväys Lontoossa viivästy, joten enempää vapaaehtoisia ei ehtinyt talvisodan aikana lähteä. Kaikkiaan Lontoossa oli ilmoittautunut noin 8 900 vapaaehtoista lähtemään Suomeen. Maahan tulleet britit eivät ehtineet talvisotaan, joten osa heistä palasi takaisin pian saapumisensa jälkeen.

Lapualla ulkomaalaisista vapaaehtoisista perustettiin Osasto Sisu, johon myös britit sijoitettiin. Brittikomppania sai peruskoulutusta Lapualla, mistä heidät siirrettiin Savonlinnaan. Brittikomppania oli Suomen armeijan III AK:n erillinen komppania 17.4.-31.5.1940. Kesäkuusta 1940 alkaen britit olivat siviilejä. Britit tulivat Jyväskylään 20. kesäkuuta 1940 ja heidät siirrettiin Korpilahdelle 7. syyskuuta 1940. Tuol-

loin osaston vahvuus oli 138 miestä. Britit lähtivät Suomesta 28. kesäkuuta 1941. Heidät kuljetettiin Korpilahdelta Tornion kautta Ruotsiin. Jatkosota oli syttynyt 25. kesäkuuta 1941.

Brittiläisten vapaaehtoisten tarina on erikoinen ja ainutlaatuinen sekä varsin tuntemattomaksi jäänyt osa keskisuomalaista sotahistoriaa. Britit olivat Korpilahdella kaikkein pisimän ajan, 10 kuukautta, joten Korpilahti on paras paikka muistomerkillle.

Korpilahden Reserviupseerikerho ry käynnisti hankkeen

vuoden vaihteessa tavoitteenaan muistomerkin paljastus 7. syyskuuta 2015. Silloin tulee kuluneeksi 75 vuotta siitä, kun britit saapuivat Korpilahdelle. Yhteistyössä reserviupseerien kanssa toimii Finn-Guild, Suomea ja Britanniaa yhdistävä kiltä sekä Iso-Britannian kunniakonsuli Risto Jämsen.

Jyväskylän kaupunki on myöntänyt luvan muistomerkin pystyttämiseksi Tähtiniemeen.

Lisätietoja: Matti Hyvärinen, puh. 0400 327 613 ja matti.hyvarinen@innoverkko.com

Muistomerkki on tarkoitus pystyttää Tähtiniemen maastoon.

Kansallisen Veteraanipäivän pääjuhla Hämeenlinnassa

Hämeenlinna toimii 27.4. järjestettävän pääjuhlan isäntänä. Päivän ohjelma on perinteinen ja käynnistyy lipunnostolla ja hartaudella Elenia Areenassa, jossa myös pääjuhla pidetään. Lounas syödään Elenia Areenan välittömässä läheisyydessä sijaitsevan Säästöpankki Areenan tiloissa. Pääjuhlaan saapuvien vieraiden tulee olla istumassa viimeistään klo 12.45. YLE televisioi tapahtuman suorana lähetyksenä.

Pääjuhlan juhlapuhujana on arkkiatri **Risto Pelkonen** ja juhlassa esittävät tervehdyksensä kaupungin lisäksi valtioneuvosto ja puolustusvoimat.

Päivän ohjelma ja ajo-ohje: www.kansallinenveteraanipaiva.fi

Uusia mahdollisuuksia jäsenrekisteriltä

Helmikuun Sotaveteraani-lehdessä oli ohje, miten päästä katsomaan ja muuttamaan omia tietojaan liiton jäsenrekisterillä. Jäsennumero oli tulostunut osoitekentän viereen eivätkä kaikki päässeet katsomaan tietojaan. Uusilla ohjeilla pitäisi jäsennumero näkyä nimen yläpuolella.

Sotaveteraaniunion jäsenrekisterillä on sotaveteraaniyhdistysten jäsenten tiedot, joita käytetään mm. Sotaveteraani-lehden postitusta varten. Jäsentietoihin toivomme tallentavan myös GSM-numeron ja sähköpostiosoitteen. Liitto lähettää sähköpostiosoitteen omaaville tärkeitä viestejä.

Näin pääset tarkistamaan tietojasi:

Siirry Sotaveteraaniunion internet-sivulle

www.sotaveteraaniliitto.fi

Klikkaa oikealta ylhäältä kohdasta **Jäsenrekisteri**

Laita kohtaan **jäsennumero** jäsennumerosi, jonka löydät juuri tulleet lehdestäsi nimesi yläpuolelta (seitsemän numeroa)

Laita kohtaan **postinumero** postinumerosi ja paina **kirjaudu sisään**

Nyt näet tällä hetkellä olevan tietosisällön. Paina **muokkaa** painiketta. Tee korjaukset ja paina **Tallenna tiedot**. Palaa alkuun oikealla ylhäällä olevasta ruudusta **Kirjaudu ulos**.

Tiedot välittyvät liiton jäsenrekisterinhoitajalle, joka hyväksyy muutoksen.

Lisätietoja: Jäsenrekisterinhoitaja Riina Lillfors,

riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi tai puh. (09) 6126 2015.

**KUN HALUAT HYVÄÄ
TILAUSAJOPALVELUA
SOITA**

P. Tyllilä Linja Oy.

Hyljekuja 6, 02270 ESPOO
(09) 888 1269 tai 888 1312

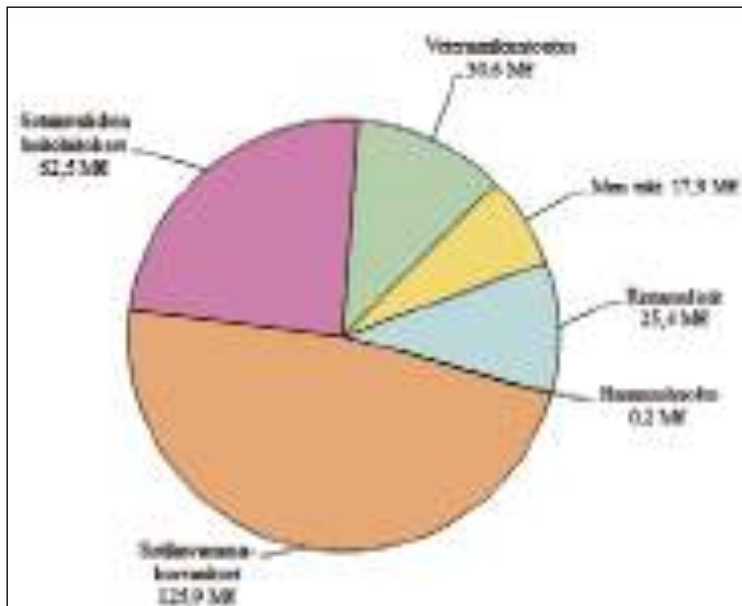
KÄRCHER OY

Vastaisku alkaa - Veteraanimäärärahat laskevat 8 %

Valtion talousarviossa on veteraanien tukemiseen 262,5 miljoonaa euroa. Veteraanit, poislutettuna sotainvalidit saavat tästä määrärahan kuntoutukseen ja kotiin vietäviin palveluihin, osan rintamalisistä, veteraanilisistä ja hammashoidon.

Yhteinen tavoite on ollut jo vuosia tukea kuntoutuksen keinoin veteraanin toimintakyvyn ylläpitämistä ja kokonaisvaltaista kotona selviytymistä. Veteraanien ikääntyminen on lisännyt haasteita arkeen monin eri tavoin. Muutokset toimintakyvyssä, muistihäiriöt ja joskus useat samanaikaiset sairaudet vaikeuttavat kotona selviytymistä. Tavoitteen saavuttaminen ja sen toteuttaminen on nyt huomattavasti vaikeutunut määrärahojen vähentyessä. Rintamaveteraanien määrä on 87 % sotiemme veteraaneista ja kotona selviytymisen ja laadukkaan kuntoutuksen ja hoidon kannalta lähivuodet ovat kaikkein vaativimmat. Kuntoutus ja kotiin vietävät palvelut ovat keskeisin lakisääteinen etuus myös lähivuotina ja järjestöt painottavatkin määrärahan tason säilyttämistä vuoden 2014 tasolla, henkilökohdaista palvelutarpeen arviointia ja suunnitelmia ja yhteistyötä kuntien ja järjestöjen välillä.

Kunnilla on vaikeuksia tehdä vuosittaisia kuntoutus- ja palvelusuunnitelmia, koska määrärahojen todellinen määrä tiedetään kunnissa vasta helmikuussa, kun Valtiokonttori maksaa ne. Kunnat eivät voi myöskään laskea kuntou-

Veteraanietuudet 2015

(Sotilasvammakorvauksissa mukana myös sotainvalidien kulut)

tuspäätöksiä suunnitelmallisesti syksyn lisämäärärahan varaan. Syksyn varat perustuvat osaksi kunnilta palautuviin määrärahoihin vuodelta 2014 ja keväällä jakamatta jätettyyn määrärahaan, joten jaossa olevaa määrärahakokonaisuutta ei vielä kukaan tiedä. Myös lisämäärärahaa hakevien kuntien määrä vaihtelee.

Alkuvuodesta kunnilta saamissamme viesteissä tulee esille karu todellisuus. Monessa kunnassa ja kuntayhtymässä kuntoutusmäärärahat ovat jo tässä vaiheessa vuotta sidottu. Jonot kasvavat ja tarpeenmukaisia, pitempiä kuntoutusjaksoja ei voida toteuttaa ja yhä useampi veteraanin puoliso jää ilman yhteistä kuntoutusjaksoa, vaikka se esim. omaishoitajatilanteissa olisi välttämättömyydenä yhdessä jaksamiselle.

Keskusteluja on käyty siitä, että vuonna 2016 ei määrära-

hoja jaettaisi kuntoutukseen ja palveluihin, vaan ne maksettaisiin yhteissummuna kunnalle. On myös tullut esityksiä siitä, että avokuntoutuksen jaksot pitäisi olla mahdollisuus pidentää tarpeen vaatiessa, varsinkin niissä tapauksissa joissa toimintakyvyn ylläpitäminen tätä edellyttää. Tähän ei nykyinen kuntoutuslainsäädäntö anna mahdollisuutta, kun kuntoutusjaksojen pituudet on määritelty.

Toivottavaa on, että veteraaneilta ei vedetä mattoa jalkojen alta nyt, kun he kaikkein eniten apua tarvitsevat. Eduskunnassa lupaus asian hoitamiseksi on annettu, katsotaan, onko lupaus pitävä.

Liitot ovat aloittaneet toimenpiteet riittävän määrärahatason saavuttamiseksi.

Anni Grundström

Säätiön tuella kuntoutusta omaishoitajatilanteissa

Kymen Hoito- ja Kuntoutuskeskuksessa oli erityisryhmä veteraaneja ja heidän puolisoitaan kuntoutuksessa viikolla 12. Heille oli räätälöity oma ohjelma ja lähtökohtana oli tukea omaishoitajan jaksamista. Tärkeää oli, että hoitaja-puoliso sai omaa aikaa ja myös lepoa. Ryhmä oli tämän vuoden ensimmäinen ja kustannuksista vastaa Kaatuneiden Muistosäätiö. Hakemukset näille kuntoutusjaksoille tulevat piirien

kautta. Kymen ryhmä ”löytyi” yhteistyössä Kotkan ja Eksoten kuntoutushenkilöstön kautta.

Edellytyksenä näille kuntoutusjaksoille pääsemiseen on se, että toinen puolisoista tarvitsee apua jo lähes kaikissa päivittäisissä toiminnoissa. Tämän vuoden aikana vastaavia kuntoutusviikkoja järjestetään vielä Jyväskylässä, Joensuussa, Seinäjoelle ja Porissa ja Nykarleby sjukhemissä ruotsinkielisille.

Liikunnanohjaaja Henna Tuutti pitämässä illanviettoa. Naiset ovat kovasti nauravia ja kaipa miehilläkin pieni hymynkare on huulilla, joten uskomme, että kuntoutusjakso antoi voimia tulevaan.

Talvisodan muistomerkin peruskivi muurattu

Peruskiven muurasivat tasavallan presidentti Sauli Niinistön johdolla eduskunnan puhemies Eero Heinäluoma, pääministeri Alexander Stubb, puolustusministeri Carl Haglund, kulttuuri- ja asun- toministeri Pia Viitanen, ylipormestari Jussi Pajunen, sotaveteraani Sakari Sippola, puheenjohtaja Ossi Kettunen, kuvanveistäjä Pekka Kauhanen ja ylijohtaja Riitta Kaivosoja.

Perjantaina 13.3.2015 klo 11.00, kun Talvisodan päätymisestä oli kulu- nut 75 vuotta muurattiin Talvisodan muistomerkin peruskivi Helsingin Kasarmintorilla tasavallan presidentti Sauli Niinistön johdolla.

Peruskiven muuraustilaisuus päättyi kutsuvieraiden kahvitarjoiluun valtioneuvoston juhlahuoneistossa Smolnassa, jossa myös avattiin Tal-

visotayhdistyksen valmista- man Talvisodan virtuaalisen tietokeskuksen ensimmäinen vaihe. Se on katsottavissa osoitteessa <http://www.talvisota.fi/etusivu>

Muistomerkkiprojekti päättyy vuonna 2017, jolloin itse muistomerkki paljastetaan. Muistomerkki on kuvanveistäjä Pekka Kauhasen noin 10 metriä korkea teräksinen sotilashahmo *Valon tuoja*.

KUUNTELE RADIO DEI

	taajuus kaapelissa	
Espoo	105,8	
Helsinki	89,0	101,9
Hämeenlinna	105,9	103,6
Imatra	96,0	
Kemi	100,5	
Keski-Suomi	94,1	93,4
Kokkola	87,6	
Kouvola	96,2	
Kristiinankaupunki	89,5	
Kuopio	106,1	103,3
Lahti	106,4	99,1

www.radiodei.fi

	taajuus kaapelissa	
Lappeenranta	96,0	
Lohja	107,2	
Mikkeli	87,8	105,0
Oulu	106,9	94,1
Pohjanmaa	89,4	102,7
Pohjois-Karjala	107,4	
Rovaniemi	93,4	93,4
Satakunta	95,7	94,4
Savonlinna	91,3	
Tampere	98,8	
Turku	107,3	99,4

USKO AINOASTAAN JEESUKSEEN PELASTAA

Sotiemme Veteraanit -varainhankinnassa tapahtuu

Sotiemme Veteraanit 2015 varainhankinta on käynnistynyt perinteisellä varusmieskeräyksellä. Kevään varusmieskeräykset jatkuvat toukokuun loppuun saakka. Syksyllä Puolustusvoimien antama keräystuki näkyy katuku-

vassa elokuusta alkaen varusmiesten toisen saapumiserän toimesta. Vuonna 2014 Sotiemme Veteraanit keräys tuotti 2,1 miljoonaa euroa, josta varusmiesten keräämä osuus oli yli 1,4 miljoonaa euroa.

Hiihtäjä Sami Jauhojärven myötävaikutuksella 130 000 euroa sotiemme veteraaneille

Suomen Monetan ja Sotiemme Veteraanien uudentyypin kampanja innosti suomalaisia auttamaan. Tällä hetkellä on päästy 130 000 euron keräystuottoon ja lahjoituksia tulee edelleen.

”Nyt kun kampanja on meidän osaltamme tältä erää ohi, on ilo todeta kampanjan menneen täysin suunnitelmien mukaan. Suomalaiset ovat jo maksaneet yli 80 000 euroa suoraan Sotiemme Veteraanien tilille ja lisäksi tulemme allokoimaan omien tuotteidemme myynnistä noin 50 000 euroa veteraanille. Tämän lisäksi on vielä toteutumattomia lahjoituslupauksia noin 35 000 euron edestä, joten loppusumma todennäköisesti nousee vielä entisestään”, Suomen Monetan majohtaja **Janne Häkkinen** kertoo.

Kampanjassa Suomen Moneta ja Sotiemme Veteraanit tarjosivat suomalaisille mahdollisuuden tilata ilmaisen muistomitalin Talvisodan 75-vuotismerkkivuoden kun-

Kuvassa vasemmalla sotaveteraani Elof Landgren, keskellä Suomen Urheilijayhdistyksen edustaja Sami Jauhojärvi ja oikealla Suomen Monetan majohtaja Janne Häkkinen. Kuva: Valokuvaaja Jakke Nikkarinen

niaksi. Tilauksen yhteydessä jokaisella oli halutessaan mahdollisuus vapaaehtoisesti tukea sotiemme veteraaneja suoraan, itse valitsemallaan summalla.

Talvisodan ilmaismitalikampanjaa juhlittiin perjantaina 13.3.2015 kello 11–13

Narinkka-torilla Helsingissä, jossa järjestettiin yhteinen sopatilaisuus yhdessä kampanjan kasvona toimineen, hiihtäjä **Sami Jauhojärven** ja Sotiemme Veteraanien kanssa.

Pia Mikkonen

Lipaskeräystä Savitaipaleella olivat suorittamassa KarPr:n 2. HK:n varusmiehet. Kuvassa vasemmalla aliupseerioppilas Mika Niemi Porvoosta ja oikealla aliupseerioppilas Janne Ojanen Kouvolaasta. Kuva: Pentti Pylkkö

**SOTIEMME
VETERAANIT**
VETERANERNA FRÅN VÅRA KRIG

HAUTAUS- JA KUKKAPALVELUJA SOTAVETERAANEILLE

KUOPIO

Kuopion Hautustoimisto Niiranen

Savonkatu 24, 70110 Kuopio
puh. 017-261 3686

MUSTASAARI

Hautustoimisto Begravningsbyrå Fant

Keskustie 3, 65610 Mustasaari
puh. 06-322 2744 ja 050-313 8142
päivystys 24 h
Carina Lähdesmäki
www.begravningsbyrafant.fi

ROVANIEMI

JOKELAN HAUTAUSTOIMISTO

Alan erikoisliike Rovaniemellä vuodesta 1923

Ruokasenkatu 6, 96200 ROVANIEMI
puh. (016) 312 616 fax (016) 312 043
s-posti: jokela@hautaus.info
www.hautaus.info

LAUKAA

Hautauspalvelua Laukaassa vuodesta 1932 Kukka- ja Hautauspalvelu VEHVILÄINEN

Laukaantie 10, Laukaa, puh. (014) 831 941
miia@vehvilainen.fi
www.vehvilainen.fi

OULU

Kirkollinen Hautustoimisto Ikäheimo Ky

Isokatu 11, 90100 Oulu
puh. 08-311 3354

TAMPERE

VIITASEN HAUTAUSTOIMISTO

posti@viitasenhautustoimisto.fi
puh. (03) 212 4107 (päivystys 24 h)
faksi (03) 212 4412
Tuomiokirkonkatu 20, 33100 Tampere

LIPERI

Hautaus - ja Kukkapaalvelu Pesonen Oy

Keskustie 2, 83100 Liperi
Puh. 013-651 193 ja 0400-376 333
www.pesonenoy.fi

PUDASJÄRVI

Pudasjärven Hautustoimisto ja Kukka Ky

Torikeskus, 93100 PUDASJÄRVI
puh. 08-821 122, 0400-330 058

TURKU

Kaarinanseudun Hautustoimisto Oy

Puntarikatu 1, 20780 Kaarina, Turku
Puh. 02-243 2779

Jääkärikoulutuksen 100-vuotistapahtumat Saksassa

Suomalaisvieraat tutustuivat Jääkärimuseoon Hohenlockstedtissä.

Hampurissa ja Hohenlockstedtissä muisteltiin 26.-28.2.2015 jääkärikoulutuksen alkamista 100 vuotta sitten. Suomesta juhlin osallistui noin 300 henkeä, joista puolustusvoimista 120 ja 180 reserviläistä ja jääkärien ystävää. Osa tilaisuuksista oli pienemmälle kutsuvierasjoukolle ja osa kaikille. Kaartin soitokunta piti konsertin Hohenlockstedtin kirkossa. Samassa kirkossa oli myös suomalais-saksalainen jumalanpalvelus, jossa kenttäpiispa **Pekka Särkiö** saarnasi. Virren *Jumala ompe linnamme* jokainen lauloi omalla kielellään.

Hohenlockstedt on pikkukaupunki, jossa on 6000 asukasta. Katukuvasta näki, että tapahtumaan oli panostettu.

Liput ja banderollit liehuivat katujen varsilla.

Päätaphtuma oli kunnianosoitus jääkärimuistomerkillä 28. helmikuuta.

Tapahtumat alkoivat seminaarilla, jossa käsiteltiin aiheita: Suomi ennen I maailmansotaa, Suuriruhtinaskunta Suomi I maailmasodassa, Aseellisen jääkäri liikkeen perustaminen, Lockstedtin leiri ja suomalaiset jääkärit, Kuninkaallisen Preussin Jääkäripataljoona 27, Jääkärit ja Saksan valtakunta vapaussodassa 1918, Jääkärien rooli I maailmansodan jälkeen, josta professori Kari Hokkanen esitelmöi. Hänen alustuksensa on ohessa.

Teksti ja kuvat: Markku Seppä

Jääkärit itsenäisessä Suomessa Professori Kari Hokkanen:

Ei koskaan ole niin moni joutunut niin suureen kiittolisuudenvelkaan niin harvoille.

Voitollisen vapaussodan jälkeen jääkärien oli mietittävä tulevaisuuttaan. Vaikka oli lähdetty sotilaskoulutukseen, monikaan ei ollut suunnitellut ammattisotilaan uraa.

Enemmistö jääkäreistä erosi palveluksesta sodan päätyttyä, iso osa jo helmikuussa 1919, kun Libaussa allekirjoitettu palvelussopimus päättyi. Vuoden 1921 alussa puolustusvoimien palveluksessa oli enää vajaa 700 jääkärää.

Ongelmitta ei sopeutuminen puolustusvoimiin sujunut. Jo sodan aikana oli esiintynyt karsastusta Venäjän armeijassa palvelleita vanhempia ”ryssänupseereita” kohtaan, myös ylipäällikköä.

Mannerheimin karisma riitti taivuttamaan jääkärit tahtoonsa ja hyväksymään esimiehikseen korkeampiarvoisia Venäjällä palvelleita. Tämä joutui kuitenkin jo toukokuussa 1918 Suomen saksalaismielisen hallituksen tahdosta eroamaan ylipäällikön tehtävästä.

Häntä seurasi toisia tsaarinupseereita. Vastakohta kääristyi uudelleen ja huipentui ns. *jääkärikriisiin* keväällä

1926. Jääkäriupseerit painostivat joukkoerolla uhkaamalla tasavallan presidentin erottamaan sotaväen ylipäällikön ja nimittämään yhden omasta joukostaan. Alkoi 33 vuotta kestänyt ajanjakso, jolloin Suomen puolustusvoimia komensi jääkäri.

Jääkärit miehittivät nopeasti useimmat muutkin päällystövirat. He kouluttivat itseään korkeakouluissa ja sotilasoppilaitoksissa. Muutama kymmenen vahvisti teoreettista osaamistaan ulkomaisissa sotakouluissa.

Jääkärit vastasivat keskeisesti koulutuksesta armeijassa, sekä sotakouluissa että joukko-osastoissa. Jääkärit johtivat Reserviupseerikoulua, kadettikoulua ja sotakorkeakoulua. Joukko-osastoissa koulutusvastuuta kantoivat jääkäriupseerit ja -aliupseerit. Vapaaehtoisen suojeluskuntajärjestönkin tärkeimpiä johtajia ja kouluttajia olivat jääkärit.

Preussilainen sotilasperinne juurtui jääkärien Suomeen vahvasti ja saksalaiset koulutusperiaatteet siirtyivät seuraaville sotilaspolville, toki suomalaisena sovelluksena.

Lockstedtissä ja itärintamalla muotoutunut ”jääkärihenki” löi leimansa Suomen armeijaan

ensin rauhan ja sitten sodan aikana.

Silloin jääkärit toimivat jo vastuunalaisimmissa rintamakomentajatehtävissä, joita vanha marsalkka heille uskoi.

Vuosien 1939-45 sodissa ylipäällikön lähimmät alaiset olivat melkein kaikki jääkäreitä. Talvisodassa kiistattoman päävastuun maavoimien yhtymien ja aselajien komentajina kantoivat jääkärikenraalit ja -everstit. Jatkosodassakin he olivat niissä tehtävissä enemmistö, vaikka kyvykkäimpiä nuorempia kohosi heidän rinnalleen.

On aivan kiistatonta, että Suomi saa kiittää selviytymisestään suureksi osaksi jääkärien sotilastaitoja, taistelutahtoa ja -henkeä.

Jatkosodassa Suomi taisteli Saksan kanssasotijana, käytännössä osana operaatio Barbarossaa. Yhteinen taistelu Neuvostoliittoa vastaan sopi hyvin jääkärien syvään juurtuneeseen vakaumukseen. Mutta kun liittolaissuhde syksyllä 1944 vaihtui keskinäiseksi sodaksi, jääkärit eivät kyseenalaistaneet poliittisen johdon ja ylipäällikkönsä käskyjä.

Saksalaisia vastaan käydessä Lapin sodassa suomalaisia komensi jääkärikenraali Siilasluo, jonka johtama armeijakunta oli aseveljeyden aikana ollut alistettuna AOK Norwegenille.

Jääkärien erikoissuhde Saksaan säilyi ja näkyikin sekä rauhan että sitten sotien aikana. Monet korkeat jääkäriupseerit tukivat vapaussodan jälkeen ulkopoliittikan saksalais-suuntausta ja monarkiaa.

Sen kariuduttua Saksan tappioon jääkärien poliittinen mielenkiinto kohdistui Mannerheimin tukemiseen: Jääkäri liitto osallistui kesällä 1919 siihen epäonnistuneeseen painostukseen, jolla haluttiin saada valtionhoitaja Mannerheim valituksi tasavallan ensimmäiseksi presidentiksi.

Yhtenä motiivina jääkäreillä oli, paitsi Mannerheimin persoonan ihailu, myös tämän idän-politiikka, taistelun jatkaminen Venäjän bolsevismia vastaan. Jääkärien venäläis- ja kommunistinvastaisuus oli pysyvää.

Hitlerin Saksaa epäilemättä ihailtiin jääkäripiireissä enemmän kuin Suomessa keskimäärin. Jääkäri liitto antoi tuensa suomalaisen SS-pataljoonan värväämiselle; se ja jääkäri värväys rinnastettiin usein. – Pataljoona oli tarkoitettu osaksi Wehrmachtia, ja sen liittämisen SS:ään oli epämiellyttävää yllätys.

Suhteiden katkeaminen Saksaan oli epäilemättä jääkärien

enemmistölle vastenmielistä. Harvoin poikkeuksin jääkärit pysyivät lojaaleina valtion johdolle ja ylipäällikölleen, eikä houkutteluja vallankaappaukseen ja pakolaishallitukseen seurattu.

Saksan sotahistoriassa Suomen jääkäri liikkeen merkitys on aivan vähäinen. Koko Suomen vapaussota oli pieni sivuepiso ensimmäisessä maailmansodassa.

Hyväksyessään suomalaisen pyynnön kouluttaa jääkäreitä ja sitten lähettää joukkoja valkoisen Suomen avuksi, keisarillinen Saksa teki sen omista syistä, ensin häiritäkseen vihollismaansa Venäjän sotaponnisteluja ja sitten padotakseen bolsevismin etenemistä länteen ja lopuksi saadakseen Suomesta itselleen poliittisesti ja taloudellisesti riippuvaisen liittolaismaan.

Tämän toteaminen ei tee tyhjäksi Saksan avun suurta myönteistä merkitystä itsenäisen Suomen historialle.

Jääkäri liikkeen merkityksen Suomen itsenäisyydelle voi pelkistää Winston Churchillin sanoihin brittiläisille hävittäjä lentäjille:

Ei koskaan ole niin moni joutunut niin suureen kiittolisuudenvelkaan niin harvoille.

Evangelisen vapaakirkon tiloissa seminaarin tauolla (vas.) Seppo Jaakkola Naantalista, Juhani Sepponen Kuopiosta ja Esa Haarala Naantalista.

Upseerikerhon vastaanotolla (vas.) Ohto Manninen Helsingistä ja Vesa Rinkinen Tampereelta.

Jääkäri Kustaa Katajan hautakivi hautausmaalla.

Kolme jääkärin poikaa jääkärimuistomerkillä, vas. Paavo Tynkky-Savonlinnasta, Gustav Hägglund Helsingistä ja Juhani Rantalaurila Haaparannasta.

Naisnäkökulmaa Etelä-Pohjanmaan piirin vuosikokouksessa

Etelä-Pohjanmaan Sotaveteraanipiirin vuosikokous pidettiin 26.3.2015 Hyllykallion seurakuntakodilla. Rovasti **Väinö Reinilä** aloitti tilaisuuden kokoushartaudella, jossa vietettiin hiljainen hetki 212 edellisvuonna poismuuttaneen jäsenen muistolle. Ennen kokousta jaettiin huomionosoitukset.

Ylihärmäläiselle **Eino Mäntylälle** luovutettiin Sotaveteraaniliiton ansioristi.

Tuulikki Luoma Karijoel-

ta vastaanotti kunniamiekan, joka on hallituksen kiertopalkinto asioiden hyvästä hoidosta.

Kokouksen puheenjohtajaksi oli kutsuttu sanomalehti Ilkan päätoimittaja **Satu Takala**. Piirin puheenjohtajaksi valittiin edelleen **Esko Petäjä**.

Hallituspaikoista käytiin vilkas keskustelu, mutta erovuoroiset valittiin uudelleen.

Teksti ja kuva:
Pertti Korttesniemi

Vuosikokouksen puheenjohtaja, päätoimittaja Satu Takala

Eero Kaitainen, Suur-Savon Sotaveteraanipiirin uusi puheenjohtaja

Eero Kaitainen on syntynyt Miehikkälässä 1945 ja valmistunut diplomi-insinööriksi Teknillisestä Korkeakoulusta maanmittausosastolta. Eero Kaitainen on työskennellyt Espoon kaupungilla ja vuodesta 1981 alkaen Mikkelin teknisen toimen apulaiskaupunginjohtajana ja vs. kaupunginjohtajana. Eläkkeelle hän jäi vuonna 2009.

Työssään Eero Kaitainen on toiminut aina hyvässä yhteistyössä puolustushallinnon ja veteraanijärjestöjen kanssa. Eläkkeelle jäätyään hänestä oli hyvin luontevaa mennä

tiiviimmin mukaan veteraanitoimintaan. Hän on toiminut Mikkelin seudun sotaveteraanien hallituksessa ja on nyky-

sin myös yhdistyksen puheenjohtajana.

Maanpuolustukseen liittyen Kaitainen on saanut mm. seuraavia tunnustuksia: sotilasiismitali, Puolustusvoimain hopeinen ansiomitali, Sotaveteraaniliiton ansiomitali ja Jalakaväen säätiön ansioristi. Eero Kaitainen on sotilasarvoltaan kapteeni. Vuonna 2007 Tasavallan presidentin myönsi hänelle rakennusneuvoksen arvonimen.

Teksti ja kuva:
Pertti Pulkkinen

Pohjois-Pohjanmaa kokousti Kempeleessä

Pohjois-Pohjanmaan Sotaveteraanipiirin vuosikokous pidettiin maaliskuun lopulla Kempeleen Kokkokankaan seurakuntakeskuksessa. Kokoukseen osallistui 60 henkilöä, jotka edustivat yhteensä 18 sotaveteraaniyhdistystä.

Kokouksen aikana jaettiin myös huomionosoituksia. Piirin kunniajäseniksi kutsuttiin sotaveteraanit **Matti Jutila** Oulusta ja **Teppo Hyvärinen** Raahesta. Kunniajäseniksi kutsuttiin lisäksi **Martti Lamminaho** ja **Paavo Kurttila** Oulusta sekä **Teuvo Törmänen** Pudasjärveltä. Sotaveteraanien kultainen ansioristi luovutettiin **Arvo Heikkilälle** Siikajoelta ja **Martti Toppilalle** Raahesta. Sotaveteraanien ansioristi luovutettiin **Viljo Määtälle** Kuusamosta ja **Terho Lipsoselle**

Piirin puheenjohtajaksi valittu Reijo Sallinen (vas.) ja kunniapuheenjohtajaksi kutsuttu Aarno Strömmer onnittelevat toisiaan.

Limingasta. **Alli Hämeenaho** Kestilästä palkittiin vuoden 2015 sihteerin lautasella.

Vuosikokous kunnioitti Sotaveteraanipiiriä vuodesta 1990 alkaen johtaneen **Aarno Strömmerin** toivetta luopua hallituksen puheenjohtajuudesta. Vuosikokous valitsi yk-

simielisesti hallituksen uudeksi puheenjohtajaksi **Reijo Sallinen** Oulusta. Samassa yhteydessä kokousedustajat tekivät päätöksen kutsua Aarno Strömmer piirin kunniapuheenjohtajaksi.

Teksti ja kuva: Raimo Sevón

Isojoki juhli 50-vuotistaivaltaan

Isojoen Sotaveteraanit ry:n 50 vuoden taivalta juhlittiin helmikuun 1. sunnuntaina. Juhla alkoi messulla Isojoen kirkossa, jonka jälkeen kokoonnuttii seurakuntatalolle ruokailuun. Pienen, mutta vireästi toimivan yhdistyksen juhla oli arvokas ja ohjelmallisesti tasokas.

Tilaisuudessa esiintyivät mm. Isojoen Soittokunta **Timo**

Herralan johdolla. Isojoen mieslaulajia johti kanttori **Nina Nikola**. Kuoroa säesti viululla veteraani **Martti Viitalähde** ja lausuntaa esitti **Anja Harju-Villamo**. Piirin edustajat pääsivät yllättämään veteraani **Heimo Peltolan** Sotaveteraaniliiton kultaisella ansioristillä.

Teksti ja kuva: Pertti Kortnesniemi

Syntymäpäivää juhlimassa vas. kirkkoherra Jari Kuusi, yhdistyksen puheenjohtaja Martti Viitalähde, varapuheenjohtaja Heimo Peltola ja piirin puheenjohtaja Esko Petäjä

Kultainen ansioristi teollisuusneuvos Eino Kollille

Heinolan Sotaveteraanien ja Lahden Sotaveteraanipiirin edustajat kävivät 12.2. luovuttamassa heinolalaiselle veteraanivaikuttajalle, teollisuusneuvos Eino Kollille Suomen Sotaveteraaniliiton kultaisen ansioristin.

Isonkyrön sotaveteraanien 50-vuotisjuhla

Isonkyrön sotaveteraanien paikallisyhdistys perustettiin Napuen taistelun merkkipäivänä 19.2.1965, totesi puheenjohtaja **Markku Antila** juhlan tervehdyspuheessaan. Narvan marssin soidessa lähetettiin seppelipartio sankarihaudalle. Juhlan musiikista vastasivat Kyrönmaan puhaltajat **Asko Hiipakan** johdolla. Juhlapuhuja, isokyröläissyntyinen puolustusvoimien tiedotusjohtaja, eversti **Mika Kallioma** totesi puheessaan yli satapäiselle vierasjoukolla, ettei Suomea uhkaa nyt mikään. Veteraaneille tuo näkemys an-

toi tiettyä turvallisuutta tulevaisuuteen.

Yhdistyksen pitkäaikainen sihteeri **Pentti Kalliomaa** (juhlapuhujan isä) kertoi yhdistyksen perustamisesta ja esitti muisteloita matkan varrelta. Nuoren puheenvuorossa lukiolainen **Aliisa Koskela** kertoi nuoren tunteja tämän päivän näkökulmasta ja antoi tunnustusta veteraaneille maamme itsenäisyydestä.

Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtaja **Pertti Kortnesniemi** toi tervehdyksessään esiin sen, kuinka joissakin yhdistyksissä asiat toimivat ja toisissa eivät.

Yhdistyksen puheenjohtaja Markku Antila vastaanottaa onnitteleet Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtaja Pertti Kortnesniemeltä.

Juhlapuhuja eversti Mika Kallioma

Samalla hän jakoi Sotaveteraaniliiton ja -piirin myöntämät huomionosoitukset yhdessä piirin puheenjohtaja **Esko Petäjän** kanssa.

Tervehdysten jälkeen kuultiin tilaisuutta varten perustettua mieskuoroa, hallituksen kaikki miehet lauloivat Kyrönmaan puhaltajien säestämänä "Veteraanin iltahuuto"-laulun. Ensiesiintyminen sai erityishuomiota kuulijakunnalta.

Seurakunnan kappalaisen **Eero Holman** päätöshartaus ennen yhteistä Maamme-laulua tiivistä ne tunnot, joita juhlassa koettiin.

Teksti ja kuvat: Esko Petäjä

Tuukka Alhonen edelleen Varsinais-Suomen johtoon

Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin Nousiaisissa pidetty vuosikokous valitsi yksimielisesti everstiluutnantti evp. **Tuukka Alhosen** jatkamaan piirihallituksen puheenjohtajana vuoden 2015. Piirin varapuheenjohtajaksi valittiin edelleen maanviljelysneuvos **Eeri Hyrkkö** Nousiaisista ja käyttök-

nikko **Paavo Pensamo** Naantalista. Piirin edustajaksi liiton kokouksiin valittiin Tuukka Alhonen.

Vuosikokouksessa Nousiaisten seurakunnan kirkkoherra **Timo Kähkönen** ja kunnanjohtaja **Juhani Kylämäkilä** tervehtivät kokousta. Varsinaisessa kokouksessa puhetta johti veteraanin varmoin ottein

Kultaisella ansioristillä palkittiin vas. Toivo Haarala ja Eero Kaira Laitilasta, Oiva Sainio Uudestakaupungista, Voitto Laine Salosta, Tuure Heikniemi Raisiosta ja Matti Vainio Loimaalta.

Vuosikokouksen puheenjohtaja Eeri Hyrkkö innostui jopa hauskuttamaan kokousväkeä.

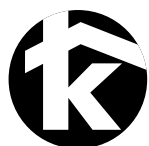
Eeri Hyrkkö. Kokous hyväksyi toiminta- ja tilikertomukset vuodelta 2014 sekä toiminta- ja taloussuunnitelmat vuodelle 2015.

Teksti ja kuvat: Osmo Suominen

SAINT-GOBAIN

Saint-Gobain Glass Finland Oy
liiketoimintayksikkö Sekurit
Ihode

ISÄNNÖINTI • HUOLTO • SIIVOUS JA KORJAUSPALVELUT

KAUKAJÄRVI-ISA
osuuskunta

Juvankatu 10, 33710 Tampere
www.kaukajarviok.fi

Pidämme huolta

Kouvolan Sotaveteraanikuoro siirsi perinnettä

Arto ja Isla isänsä isoisän sylissä.

Kouvolan Sotaveteraanikuoro on perustettu innokkaan kuoromiehen (evl evp) Eskil Varangan toimesta 13.3.1985. Kolmekymmentä vuotta kului ja 12.3.2015 kuoro siirsi laulullisen perinteen Pohjois-Kymen Sotilaspoikien kuorolle ja orkesterille. Pienimuotoisessa juhlassa oli koolla laulajia molemmista kuoroista, kutsuvieraita ja yhdistyksen jäseniä yli sata henkilöä.

Kuoron aloittaessa toimintaa, laulajia oli reilut kolmekymmentä. Vuosien mittaan laulajien joukko kasvoi ol-

len suurimmillaan 54 veteraania. Esiintymisiä oli vuosittain enemmän kuin harjoituksia. Kuoroon tuli avustajia kannatusjäsenistä siten, että viimeisimmissä esiintymisissä laulajia on ollut reilut kymmenen. Luonto teki tehtävänsä, laulajat ikääntyivät. Juhllassa oli vain yksi kuoron perustajalaulajista. Kolme ei jaksanut osallistua juhlaan. Toiset ovat saaneet kutsun viimeiseen iltahuutoon.

Sotilaspoikien kuorossa on laulajia 25. Heistä kahdeksan lauloi vaihtojuhlissa. Sen johtajana toimii Kouvolan seurakunnan kanttori Pekka Ainali ja isäntänä Hannu Räikkönen.

Osaaviin käsiin veteraanit luovuttivat perinteensä.

Kertokaa lastenlapsille lauluin

Veteraanin iltahuudon viimeiset säkeet toteutuivat Sotaveteraanikuoron toimesta. Juhlakonsertissa kuoron perustajalaulaja Onni Sarilampi sai ainoana kukkaset. Kukat hänelle ojensivat Onnin tyttärenpojan lapset Arttu (3 v) ja Isla (7 kk). Sotaveteraanikuoro kertoi jopa neljanteen polveen.

Teksti ja kuvat:
Roope Nieminen

Juhlan päätöslauluun osallistuivat molempien kuorojen laulajat. Kuoroa johti Martti Hyyrynen. Perustajalaulaja Onni Sarilampi eturivissä kolmas oikealta.

Kymenlaaksossa palkittiin

Kymenlaakson Sotaveteraanipiiri kiitti vuosikokouksessaan 5.3. työnsä tukijoita ja jäseniään. Sotaveteraaniliiton ansiomitalilla palkittiin Kouvolan kaupunginjohtaja Lauri Lamminmäki ja yrittäjä Terho Ahonen Miehikkälästä. Kultaisella ansioristillä palkittiin Eila Forsström, Jaakko Nuppola ja Erkki Halonen sekä Anna-Liisa Korjus. Arto Mikkonen jatkaa puheen-

johtajana. Hallitusta täydennettiin kahdella naisjäsenellä. He ovat Eila Forsström ja Maija Järviö. Hallitukseen kuuluvat lisäksi Hannu Valjus, Reino Pietikäinen, Hannu Tähinen, Jaakko Kotonen, Juha Pesonen, Antti Jokinen, Eero Nikkola, Aimo Kiukas, Timo Heikkilä ja Kai Holmberg.

Teksti ja kuva:
Roope Nieminen

Kultaisella ansiomerkillä palkitut ja jakajat, vas. Arto Mikkonen, Toivo Hartikainen, Eila Forsström, Erkki Halonen, Jaakko Nuppola ja Anna-Liisa Korjus

Veteraanipalmusunnuntai Muurlassa

Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiiri, Salon Seudun Sotaveteraanit ja Muurlan Opiston järjestivät yhteistyössä jo 20 kerran erityisen Veteraanipalmusunnuntain Muurlan kirkossa ja Opistolla. Päivä koostui messusta, ruokailusta ja lyhyestä päiväjuhlasta. Kuvassa etu-

alalla Opiston täydessä salissa piirin puheenjohtaja Tuukka Alhonen ja toisessa rivissä tahtumaa aikanaan alulle laittamassa ollut ja edelleen mukana oleva rovasti Kai Kiilunen.

Teksti ja kuva:
Osmo Suominen

Tulevia veteraanitapahtumia Helsingin Seudun Sotaveteraanipiirin alueella:

To 23.4.2015 klo 9.00 – 10.30 Käpylän Taivaskalliolla Veteraaniperinteen siirtotilaisuus helsinkiläisille lukiolaisille. Veteraanit tervetuloa!

Su 26.4.2015 klo 16.00 Pihlajamäen kirkossa, Liusketie 1, Veteraanimessu. Messun jälkeen ohjelmallinen juhla sisältäen mm keittoruoa. Järjestää LC Malmittaret, LC Park, LC Pihlajamäki, LC Pohjoinen, LC Puistola, LC Siltamäki, LC Suurmetsä sekä Malmin seurakunta

Ma 27.4.2015 veteraanipäivän tapahtumat Helsingissä;
klo 10.30 – 11.40 kahvitilaisuus Helsingin kaupungintalolla
klo 11.40 – 12.00 huomionosoitusten jako kaupungintalon juhlasalissa
klo 12.00 – 13.00 Veteraanipäivän konsertti kaupungin juhlasalissa

Ma 27.4.2015 veteraanipäivän tapahtumat Espoossa
klo 9.30 lipunnosto Amfilla
klo 10.00 juhla Tapiolasalissa
klo 11.00 kahvitarjoilu Tapiolasalin päälämpiössä

Ma 27.4.2015 veteraanipäivän tapahtumat Vantaalla
klo 9.00 lipunnosto Tikkurilan veteraanipuistossa
klo 16.00 kahvitarjoilu Myyrmäen kirkossa
klo 17.00 kansalaisjuhla Myyrmäen kirkossa

Ma 27.4.2015 klo 18.00 Malmin kirkossa, Kunnantie 1, Isänmaallinen ilta Veteraanipäivän merkeissä. Järjestää Lions Club Helsinki / Malmittaret

Su 17.5.2015 klo 10.00 Kaatuneiden muistopäivän seppeleenlasku Hietaniemen sankarihautausmaalla

Pe 5.6.2015 klo 12.00 alkaen rosvopaistitapahtuma Oulunkylän kuntoutussairaalan alueella

Lahden sotaveteraanit yhdistyivät Uusi suuryhdistys aloitti toimintansa

Lahden kaksi sotaveteraaniryhdistystä, Keski-Lahden Sotaveteraanit ry ja Lahden Sotaveteraanit ry ovat yhdistyneet saman yhdistyksen alle ja jatkavat jälkimmäisen yhdistyksen nimellä. Jäseniä uudessa yhdistyksessä on yhteensä noin 1300, joista rintamatunnuksen omaavia on vajaat puolet ja loput puolisoita ja leskiä sekä kannattajajäseniä. Aiemmin Lahdessa oli neljä Sotaveteraaniliittoon kuuluvaa yhdistystä. Nyt nämä kaikki ovat saman yhdistyksen puitteissa.

Viime sotiemme veteraaneja on Suomessa jäljellä noin 27 000. Heidän keski-ikänsä on 90 vuotta. Suomen Sotaveteraaniliitossa oli viime vuoden lopussa 346 jäsenyhdistystä Suomessa. Lisäksi niitä on Ruotsissa, Kanadassa, Yhdysvalloissa ja Australiassa. Ne muodostavat myös omat piirijärjestönsä.

Tukea ja toimintaa

Lahden yhdistys järjestää veteraanitunnuksen omaaville jäsenilleen yhteiskunnan tuella ja keräämällä varoilla kuntoutusta, kotipalveluita ja erilaista virkistystoimintaa. Pääosa kuntoutuspalveluista hankitaan Lahdesta. Tulevan kesän matka suuntautuu Viron Saarimaalle. Leiritoimintaa järjestetään seurakuntien leiri-

Lahden Sotaveteraanit ry:n uusi hallitus aloitti yhdistynein voimin. Hallitukseen kuuluu jäseniä kummastakin entisestä yhdistyksestä.

keskuksessa Hollolan Siikaniemessä. Lahden kaupunki oikeuttaa veteraanit ilmaiseen autopsykointiin, koska osa veteraaneista käyttää vielä omaa autoa. Samoin kaupunki tarjoaa erilaisia alennuslippuja. Veteraanit ovat myös samojen palvelujen piirissä kuin muutkin vastaavassa iässä olevat.

Tänä vuonna on kulunut 75 vuotta Talvisodan ja 70 vuotta Lapin sodan päättymisestä. Sotien veteraanit ovat vielä vahvasti mukana erilaisten muistotilaisuuksien järjestämisessä sekä paikallisesti että valtakunnallisesti. Valtaosa toimijoista ja luottamushenkilöistä on jo nuorempien tukijäsenten piiristä.

Sotaveteraanien perinneyön käynnistäminen on me-

nossa valtakunnallisesti ja sotaveteraanien viimeisiä muistikuvia tallennetaan edelleen. Sotaveteraanien kaatuneiden aseveljien jäännöksiä palautuu aina silloin tällöin Karjalasta haudattavaksi sankarihautoihin. Sotavankeudessa kuolleiden joukkohaudoilla on Suomen valtion pystyttämät hautamuistomerkit Venäjällä.

Yhdistynyt hallitus

Yhdistyneen Lahden Sotaveteraanit ry:n ensimmäiseen vuosikokoukseen saapui runsaat 70 jäsentä. Kokouksen puheenjohtajana toimi yhdistyksen kunniapuheenjohtaja **Juhani Honkaniemi** ja sihteerinä naisjaoston edustajana **Terttu Uosukainen**.

Runsas vuosi sitten syntyi aloite kahden yhdistyksen yhdistämisestä ja tähän liittyvä työ on nyt tehty, kun Lahdessa jatketaan yhteisin voimin, tote- si Lahden Sotaveteraanit ry:n puheenjohtaja **Tauno Strengell** seuran vuosikokouksessa.

Yhdistymistä on pidettävä paikallisesti merkittävänä saavutuksena ja tästä on nyt hyvä jatkaa yhteisin voimin yhteisten asioiden ääressä, sanoi Juhani Honkaniemi.

Lahden Sotaveteraanit ry:n puheenjohtajana jatkaa Tauno Strengell. Muiksi hallituksen jäseniksi valittiin **Niilo Aaltio, Simo Hiilamo, Erkki Hokkanen, Juhani Honkaniemi, Arvo Korkkinen, Reino Kotinurmi, Kaija Laitinen, Veli-Pekka Lehtinen, Olli Mielonen, Lauri Pastila, Leena Tuurmo, Kari Siljander, Erik Starckjohann, Risto Syrjänen, Terttu Uosukainen ja Juhani Vilo**. Hallituksessa on jäseniä kummastakin yhdistyneestä yhdistyksestä.

Lasse Koskinen

Varsinais-Suomessa palkitsemisia

Sotaveteraaniliiton ansiomitalilla palkittiin vasemmalta lukien Marita Toivoniemi ja Yrjö Saustila Salosta, Kaija Muhonen Loimaalta, Vesa Mattila Turusta ja Camilla Adolfsson Askaisista.

Pitkäaikaiset toimijat ovat viirinsä ansainneet. Vasemmalta Reino Kallio Pöytyältä, Katriina Mäntylä Taivassalosta ja Juha Ståhl Kalannista.

Dosentti Mikko Uolalle luovutettiin Turun Sotaveteraanien vuosikokouksen yhteydessä "Veteraania ei jätetä" -mitali. Luovuttajana yhdistyksen puheenjohtaja Pekka Paatero.

Kaksi pitkäaikaista sihteerä "viiritettynä". Vasemmalta Asko Virtanen Vehmaalta ja Ari Vilen Aurasta.

SÄHKÖMOPOT

- * Kotiin toimitettuna
- * Hyvät maksuehdot

POTKUPELI

P. 0500 567 104 www.potkupyora.com

LÄHI- JA PERUSHOITAJIA TARVITAAN KAIKKIALLA, MISSÄ IHMISIÄ HOIDETAAN JA AUTETAAN.

Lähi- ja perushoitajat työskentelevät aina lähellä ihmistä lasten, nuorten, työikäisten ja vanhusten keskuudessa. Myös lääkehoito on osa heidän työtään. Lue lisää: www.superliitto.fi

Rautavaara, Virta ja Kärki sodassa

Tänä vuonna tulee kulu-neeksi 100 vuotta Tapio Rautavaaran, Olavi Virran ja Toivo Kärjen syntymästä. He olivat toisessa maailmansodassa tavallisia rivisotilaita. Kolmikon viihdeura kuitenkin vahvistui sotavuosina.

Talvisodan alkaessa Tapio Rautavaara (1915-1979), Olavi Virta (1915-1972) ja Toivo Kärki (1915-1992) eivät olleet vielä suuren yleisön tuntemia nimiä.

- Lähinnä keihäänheittäjänä kunnostautunutta Rautavaaraa ei tunnettu ennen sotaa esiintyjänä käytännössä lainkaan. Muutamia levytyksiä tehnyttä Olavi Virtaakaan ei vielä tuolloin tunnettu laajemmin. Toivo Kärki oli soittanut yhtyeissä pianoa ja haitaria. Hän oli tehnyt jonkin verran lauluja, mutta hänkään ei ollut vielä tuolloin noussut sen enempää tietoisuuteen, suomalaisen musiikin asiantuntija Harri Hirvi luonnehtii.

Kärjellä oli juuri ennen talvisotaa kiinnostavia kansainvälisiä virityksiä. Hän voitti keuhällä 1939 englantilaisen Rhythm -lehden - Melody Makerin edeltäjän- kansainvälisen sävellyskilpailun modernilla kappaleella Things happen that way. Osallistujia oli yli 500. Voitosta innostuneena Kärki suunnitteli Amerikkaan lähtöä, mutta sota teki aikeen tyhjäksi.

- Kärki olisi hyvinkin voinut nousta tuolloin kansainvä-

liseen kuuluisuuteen. Samalla suomalainen kevytiskelmämusiikki olisi luultavasti jäänyt huomattavasti köyhemmäksi, Hirvi pohtii. Voittokappaleen levytti Eila Pellinen vuonna 1958 nimellä Näin kai määrätty on.

Taisteluita Kannaksella ja Itä-Karjalassa

Talvisodan alkaessa marraskuun lopussa 1939 Rautavaara, Virta ja Kärki olivat nuoria miehiä. Rautavaara ja Virta olivat täyttäneet 24 vuotta aiemmin samana vuonna, Kärki saavutti tuon iän joulukuun alkupuolella. Kaikki kolme olivat varsinkin sodan alkuvaiheissa tavallisia rivisotilaita.

Talvisodassa Virta taisteli Karjalankannaksella. Yksi hänen sotavuosiensa tiukimmista paikoista tuli Kuolemajärvellä joulun aattona 1939. Virta kuului divisioonan viestikomppaniaan, joka joutui vihollisen tulituksen kohteeksi järven jäällä. Moni suomalainen sai tuolloin surmansa, Virta pääsi turvaan. Kuolemajärven lisäksi hän taisteli talvisodassa ainakin Viipurinlahdella. Jatkosodassa alikersantti Virta osallistui taisteluihin Karjalankannaksella ja Itä-Karjalassa, muun muassa Syvärillä.

Varusmiespalveluksensa rannikkolaivastossa suorittanut Rautavaara oli talvisodassa OTK:n palveluksessa elintarvikehuolto- sekä ilmavalvonta-tehtävissä. Jatkosodan alkaessa hän oli Kannaksella jalkaväkirykmentti neljän mukana.

Myöhemmin kersantti Rautavaara oli kahdeksannen divisioonan mukana niin Kannaksella kuin Itä-Karjalassa. Huhtikuussa 1944 Rautavaaralle sattui hänen sotansa pahin lähtely piti -tilanne. Vihollisen ampuman kranaatin sirpale repäisi pitkän haavan etulinjassa olleen Rautavaaran leukaan, johon jäi sittemmin vaalea arpi.

Toivo Kärki toimi talvisodassa Kannaksella tykistöupseerina. Jatkosodassa Kärjen edustama patteristo oli Itä-Karjalassa Petroskoissa, Karhumäessä ja Syvärin eteläpuolella Homorovitšin tienoilla. Luutnantti Kärki toimi patteriupseerina sekä patterin päällikkönä ja tulenjohtajana.

Rintamaradiot lisäsivät tunnettuutta

Olavi Virta esiintyi jatkosodan edetessä esimerkiksi asemiesiloissa ja viihdytyskiertueilla. Lisäksi hän toimi kuuluttajana Valkjärvellä Kannaksen radiossa. Virta teki sotavuosina myös levytyksiä.

Tapio Rautavaara esiintyi kitaransa kanssa usein oman rykmenttinsä miehille ja alkoi esiintyä myös viihdeilloissa. Aiemmin hän oli soittanut lähinnä tutulle urheiluväelle. Rautavaara toimi myös kuuluttajana Karhumäessä Maaselän radiossa. Kuuluttajan tehtävät lisäsivät Rautavaaran ja Virran tunnettuutta.

Toivo Kärki puolestaan sävelsi ja sovitti musiikkia yli kaksi vuotta kestäneen asemasotavaiheen aikana. Kärki ei

Karhumäen suuret 2-päiväiset kesäurheilukilpailut. Rautavaara heitti voittotuloksensa keihäessä 65,22 metriä. Karhumäki 18.7.1943.

tarvinnut mitään instrumenttia, hänelle riitti kynä ja paperi. Kärki soitti joskus hanuria kavereiden iloksi ja esiintyi pienimuotoisesti Iskevät kiilat -ryhmän riveissä. Kärki soitti myös Aunuksen radiossa sekä esiintyi Olavi Virran kanssa Kannaksen radiossa.

Kärjen kappaleita levytettiin sotavuosina. Vuoden 1942 levytyksissä laulajina toimivat Eero Väre, A. Aimo, Eugen Malmsten ja nuori Henry Theel. Maaliskuussa 1944 Olavi Virta lauloi levyille kymmenen Kärjen laulua.

Viihdyttäminen oli kansallinen tehtävä

Taiteilijoiden ja viihdyttäjien keskuudessa sodan vaikutusten jälkihoitoa pidettiin kansallisen tehtävänä. Tanssille ja viihdelle oli paljon kysyntää. Sallit ja talot olivat tupaten täynnä ihmisiä. Kansaan opposivat niin romanttiset ja kaihoiset melodiat kuin iloiset ja vitsikkäät rallit. Kärjen mukaan erityistä kulta-aikaa olivat sodan jälkeiset kymmenen vuotta.

- Sodan aikana nimeä saaneille Virralle ja Rautavaaralle tuli sodan päätyttyä runsaasti esiintymiskutsuja. Kärjen ensimmäiset todelliset menestyskappaleet levytettiin 1945. Yksi niistä oli sodan aikana syntynyt Toivo Kärjen sävellys Liljankukka, Hirvi kertoo.

Rautavaara ja Virta tekivät sodan jälkeen uraa myös elokuvanäyttelijöinä. Rautavaara keskittyi täysipainoisemmin keihäänheittoon, jota hän oli harjoitellut myös sodan lomas- sa. Vuonna 1948 Rautavaara voitti olympiakultaa Lontoossa.

- Rautavaara esiintyi sodan jälkeen iltamakiertueilla, Virta puolestaan tanssipai-koilla. Rautavaara esitti tuossa vaiheessa paljon humoristista musiikkia ja myöhemmin erityisesti elämänfilosofisia laulelmia. Virta vetosi puolestaan ihmisten tunteisiin esimerkiksi tangoillaan.

- Kärki sävelsi sodan jälkeen lähinnä melankolista musiikkia. Hän teki paljon tangoja, valsseja sekä foxeja, mutta vain jonkin verran polkkaa ja jenkkaa, joiden rooli alkoi kasvaa vasta 50-luvulla rillumareimu- siikin myötä, Hirvi luonnehtii.

Kärki teki Virran kanssa yhteistyötä niin, 40-, 50-, kuin 60-luvuilla Rautavaaralla ja Kärjellä oli pienimuotoista yhteistyötä 50-luvulla, tiiviimpi yhteistyö alkoi 60-luvulla. Kärki toimi heidän monilla levyillä säveltäjänä, sovittajana ja tuottajana roolissa.

Rautavaaran, Virran ja Kärjen urat nousivat huippuunsa 50-luvulla. Kaikki kolme tekivät pitkän ja merkittävän uran.

- Suomalainen viihdemusiikki ja kulttuurielämä olisi huomattavasti paljon köyhem- pää ilman näiden kolmen suuren suomalaisen taiteilijan panosta, Harri Hirvi kiteyttää.

Juhana Unkuri

Päälähteet:

Lasse Erola: Olavi Virta ja hänen maailmansa
Lasse Erola: Tapsa -Tapio Rautavaaran elämä
Maarit Niiniluoto- Toivo Kärki: Siks oon mä suruinen
www.toivokarki.net

Olavi Virta (2. oikealta) vieraili Toivo Kärjen (2. vasemmalta) luona Syvärillä keuhattalvella 1942. Lisäksi kuvassa ovat Alvar Kosunen (1. vasemmalta) ja Jussi Himanka (1. oikealta), joka myöhemmin tunnettiin Yleisradion New Yorkin kirjeenvaihtajana. Nelikko muodosti laulukvartetin, joka kiersi korsuissa esiintymässä. Kuvassa myös Kärjen jatkosodanaikainen työkalu, tykki 105H/41. Kuva: Kalervo Kärjen arkisto

Sotaveteraani, seppä, karhunkaataja, taiteilija ja paljon muuta Jaakko Ristimäki

Jaakon isä oli Mouhijärvelä Rouhun talon Ristimäen torpassa syntynyt Kaarle Ristimäki ja äiti äetsäläinen Toini Lång. Isä oli mennyt Äetsän voimalaitostyömaalle seppäksi ja sillä reissulla löytyi Toini-vaimokin. Perhe perustettiin Äetsässä ja siellä syntyivät pojat Mikko ja Jaakko. Perhe asui myös muutamia vuosia Harjavallassa, jossa isä oli seppänä Jussi Jaakkolan puimakonetehdaalla. Perhe muutti Kauvatsalle 1926, jolloin isä aloitti seppän työt Kauvatsan vanhan meijerin tiloissa.

Jaakko aloitti koulunsa syksyllä 1927. Kaikki vapaa-ajat kuluivat pajalla isän apuna ja opissa. Kansakoulun jälkeen työ pajalla oli jatkuvaa. Jaakko kertoo:

Vuonna -38 isä lähti taas Äetsään töihin, kun siellä rakennettiin klooritehdasta ja seppästä oli puutetta. Äetsässä oli kortteerikin valmiina äidin vanhempien luona. Mikko-veli lähti isälle seppän sälliksi ja minä jäin yksin hoitamaan kauvatsalaisten pajatöitä.

Jaakko oli silloin 18-vuotias, mutta jo taitava seppä, joka raudoitti rekiä ja rattaita.

Jatkosotaan

Talvisotaan Jaakko ei vielä joutunut, mutta kaksi viikkoa talvisodan päättymisen jälkeen hän astui asepalvelukseen Forssassa. Varusmiesaika kesti maaliskuuhun 1942. Jatkosodassa Jaakko oli JR 5:n jääkärijoukkueessa, jonka tehtävänä oli lähettää partioita jatkuvasti eteen, ja rintamahyökkäyksen aikana saimme tehtäviä auttaa milloin missäkin kohdassa.

Karhun kanssa kasvokkain

Rintaman vakiinnuttua rakennettiin korsuja ym. rakenteita. Saunan pohjan räjäytys oli herättänyt lähistöllä talviunilaan olleen karhun, joka hävisi metsään. Jaakko kuului partiioon, joka lähti karhun perään. Jäljet menivät kahden järven väliselle kapealle kannakselle. Sovimme, että kaksi miestä kiertää järvien rantoja pitkin kannaksen toiseen päähän ja katsovat, ovatko jäljet siellä asti. Ellei siellä olisi jälkiä, piti miesten ampua laukaus. Jonkin ajan kuluttua kuuluikin laukaus. Lähdin hitaasti etenemään järvikannasta, kunnes kuulin

Maaselän karhu kiväärin nojalla.

rasahduksen ja näin, että karhu on kahdella jalalla ja tulossa kohti. Karhu yritti hypätä kannon ja siihen nojanneen kaatuneen puun yli. Hyppy kuitenkin epäonnistui ja pääsin ampumaan karhua. Yritin ampua toisenkin laukauksen, mutta kivääri ei toiminutkaan. Lähdin perääntymään, mutta sain aseeseen lukon taas toimimaan huomattuani, että siihen oli mennyt lunta. Palasin lähemmäksi karhua ja sain siihen toisen osuman. Kauheasti karjahaen karhu heittäytyi selälleen ja puri kannon palasta suusaan. Menin vielä lähemmäksi ja ammuin armonlaukauksen karhun päähän.

Karhunkaataja muistelee edelleen: Olimme joukkueenjohtaja Juvosen kanssa viemässä kaatamani karhun lihaa divisioonan komentaja Kääriäiselle. Eräs kapteeni tuli ovesta sisälle ja kysyi lupaa tulla kuuntelemaan karhunkaatojuttua. Lupa tuli kaikille komentopaidan upseereille. Niitä tuntuikin oleva kuin Vinkkilässä kissoja. Syntyi uskomaton pokkurointi. Vaikka itse sain luvan puhua vapaasti, en oikein osannut sellaisessa ilmapiirissä. En kuitenkaan menettänyt muistiani niin kuin Juvoselle kävi. Jouduin kaksikin kertaa kuiskamaan hänelle pataljoonamme komentajan nimen.

Pelkuri tämä Juvonen ei ollut. Hän tuli sodan jälkeen tunnetuksi tiedustelumiehenä. Hän meni mm. ilmapallolla Venäjän puolelle viemään ison rahatukon jonkun kilometri-

pylvään juurelle vakoilutoimissa Norjan laskuun. Väli rauhan aikana Juvonen kävi useita kertoja Venäjän puolella partio-retkillä, joista hän on kertonut kirjoissaan. Myyty partio on eräs niistä. Tuo Kääriäinen oli jo aika iäkäs, romuluinen mies ja puheissaan hiukan ruokoton. Täytyi olla vähän ronski, kun oltiin rintamalla. Tosin etulinjaan oli matkaa pari penikulmaa.

Haavoittuminen Talissa

Jouluna -43 JR 5 siirtyi Äänisen rannalle Tinamäkeen. Tehtävänä oli pitää jatkuvaa latupartiota, ettei vihollinen pääse yllättäen alueelle. Kesäkuun 6. päivänä -44, lähdimme kohti Syväriä. Emme kuitenkaan ehtineet vielä perille, kun 9.6. tuli käsky lähteä Karjalan kannakselle, jossa vihollinen oli aloittanut suurhyökkäyksen. Näillä siirtymismarsseilla jalat olivat kovilla, koska marsit olivat pitkiä. Eräänäkin päivänä marssimatka täyspakkaus selässä oli 53 km. Lopuksi päästiin junalla Kämärän asemalle ja siitä Talin maastoon. Talissa jouduimme 22.6. aikaisin aamulla vastahyökkäykseen venäläisiä vastaan. Vihollinen lähti perääntymään, mutta ampui kolmituumaisilla tykeillä sulkutulta. Kuulin kello yhden toista suunnasta kolme lähtölaukausta ja heittäydyin nopeasti maahan. Samassa kranaatti tuli viereeni. Tunsin valtavan ilmanpaineen ja sain sirpaleita sääreeni, pakaraan ja päähäni. Kokeilin heti jalkojani ja huo-

Shakki on ollut Jaakon harrastus vuosikymmeniä.

1950-luvulla alkoivat traktorit yleistyä maataloilla. Aluksi oli seppällä paljon työtä hevosvetoisten ”pellonkalujen” muuttamisessa traktorivetoisiksi ja nostolaitteisiin sopiviksi. Kotiinsa Jaakko valmisti jo -60 luvulla tuulivoimalan, joka kehitti sähköä 2 KW:n teholla. Tämä laite oli käytössä 50 vuotta, kunnes hän 2010-luvulla osti samantehoisen uuden ”tuulimyllyn”. Sähkön hän on käyttänyt koko ajan kotitaloudessa. 1960-luvulla Jaakko toimi myös läheisen koulun metalli- ja puutyön opettajana.

Monenlaista kädentaitoa

Jaakko Ristimäki on hyvin monipuolinen, paljon matemaattisia ja taiteellisia lahjoja omaava mies. Jo rippikouluiässä hän rakensi ensimmäisen viulunsa. Kaikkiaan hän on tehnyt niitä 16 ja on niillä vähän soitellutkin. Taiteellisuus näkyy myös hänen puusta valmistamissaan taide-esineissä, joista ehkä hienoin työ on valokuvan pohjalta tekemänsä ”Äidinrakkaus”. Valokuvan alkuperäistyö on taiteilija Emil Cedercreutzin veistos.

Käden ja ajatuksen yhteispeleä näkyy myös kaappikelloissa. Niitä Jaakko on eläkepäivinänsä valmistanut kolme. Ensimmäi-

Jaakko Ristimäki ja hänen ensimmäinen tekemänsä kaappikello.

nen valmistui 1993 miehen ollessa 73-vuotias. Kellon kaappien lisäksi hän on tehnyt myös koneistot viimeistäkin ratasta myöten. Vain ketjut ostin kaupasta, kun en viitsinyt niitä tehdä, sanoo seppä Jaakko.

Shakkia ja avaruusasioita
Merkittävä harrastus on ollut myös shakinpeluu, siinä hänellä on monia seudullisia mestaruuksia. Hän oli myös aikanaan perustamassa Kauvatsalle shakkikerhoa. Jaakko kertoo, että hän oppi asemasodan aikana shakkia sen verran, että

tiesi pelin siirrot. Heti sodan jälkeen hän pääsi Kauvatsalla pelaamaan kunnanlääkärin kanssa.
Luonnontieteet ovat aina kiinnostaneet Jaakko Ristimäkeä. Rintamalla katselin tähtiä ja mietin mitä kaikkea avaruudessa onkaan, sanoo Jaakko. Keskustelussa tulevat pian esille alkuräjähdyks, avaruuden mustat aukot hirmuisine energioineen, atomien protonit, neutroni ja elektronit. Jaakko on lukenut näistä paljon.
Eläkepäiviään Jaakko viettää kotonaan hyväkuntoisena

ja henkisesti erittäin vireänä. Veteraani on pian 95-vuotias ja Kauvatsalla asuvista viimeinen. Autosta hän on jo luopunut. Nyt hän ihmettelee, että vaikka veteraanit saavat ajaa kaksipyöräisellä mopolla ilman korttia, he eivät saa ajaa turvallisemmalla nelipyöräisellä sähköajoneuvolla. Sotaveteraanin toiveena on saada asiaan muutos.

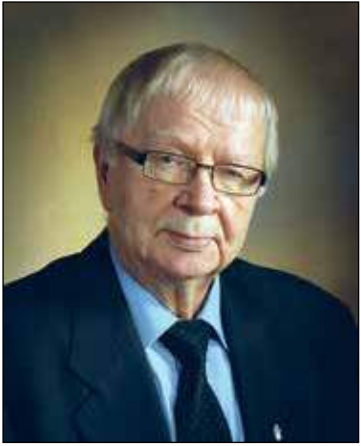
Jaakko Suontausta

”Äidinrakkaus” on taidokas puuveistos.

Steripolar Oy Espoo	Vesijohtoliike J. Laitinen Oy Espoo	Kiitos Sotaveteraaneille Espoosta! Nro:127
E. M. Pekkinen Oy Espoo	Kiitos Sotaveteraaneille Espoosta! Nro:129 	Euran Yritystilitt Oy Eura
Agro-Tilit Oy Forssa	Traktorikonehuolto Liuska Ky Haapajärvi	Haminan Autohuolto Oy Hamina
Autotarvikeliike Ossi Holopainen Hamina	Kuljetus Simo Iitti Ky Hartola	Kuljetusliike Yrjö Erämies Oy Hartola
Hauhon Myllärit Oy Hauho	Brando Oy Helsinki	Kuljetusliike V. Mönkkönen Oy Helsinki
	Suomen Varustamot ry Helsinki	Rakennus Oy Isotalo Helsinki
Urheiluopistosäätiö Helsinki	OPR-Vakuus Oy Helsinki	Arkkitehtitoimisto Arknova Oy Helsinki
Crnet Oy Helsinki	Urheiluhallit Oy Helsinki	Saanio&Riekkola Oy Helsinki www.sroy.fi
Lasihemmo Oy Helsinki lasihemmo@lasihemmo.fi	Olympiakylän Huolto Oy Helsinki	Lattiakolmio Oy Helsinki
Rail Partners Oy Helsinki	TRG-Rakennus Oy Helsinki	Lektar-Yhtymä Helsinki
Utala Racing Hollola	Nastakiekko Oy Hyvinkää	Kuljetusliike R. Koljonen Oy Hyvinkää

75 vuotta sitten Pojat Äyräpäässä tukivat taka-asemaan vetäytymistä

Antreassa 1922 syntynyt opetusneuvos Antti Henttonen on kirjoittanut lehtemme neljään numeroon muistojaan talvisodasta.

pahasti kesken, osaltaan täysin linnoittamaton. Väliasemaan saatiin kuusi kulunutta suomalaisdivisioonaa, joita vastaan hyökkäsi yhtä monta venäläistä armeijakuntaa. Ne saivat ensimmäisen sisään murron 21. helmikuuta.

Kannaksen armeijan komentaja Erik Heinrichs antoi 23.2. alaisilleen armeijakuntien ja divisioonien komentajille käskyn valmistella vetäytymistä Taka-asemaan Viipuri - Kuparsaari - Taipale -linjalle. Mannerheim antoi siihen luvan 27. helmikuuta.

Tuona päivänä saivat Summassa käyneet nuoret suojeluskuntalaiset komennuksen lähteä tukemaan armeijan vetäytymistä VKT-linjalle, josta Päämajan ilmoituksen mukaan ”ei enää peräännyttä”. Antrean poikien joukkue kuljetettiin Vuoksenrannan Sintolan kylän edustalla Äyräpään puolella olevaan lähes parin kilometrin pituiseen kapeaan ja laakeaan Vitsaareen. Joukkueen johtajana oli nyt vänrikki Immo Te-

Kun pääpuolustuslinja murtui Summassa 12. ja 13. helmikuuta, jouduit harvenneet ja väsyneet joukkomme vetäytymään väliasemaan. Se oli toinen puolustuslinja, joka kulki Viipurinlahden itärannan Lihaniemestä Muolaanjärven, Kiviniemen ja Pyhäjärven kautta Laatokkaan. Sen varustaminen oli aloitettu talvisodan alussa, mutta oli

Suomalaisten ja neuvostoliittolaisten joukkojen ryhmitys Karjalan kannaksella Talvisodan lopussa.

Antti tapasi liittomme vuoden 2012 liittokokousjuhlassa Karjalan Liiton kokouksissa tutuksi tuleen 98-vuotiaan sakkolalaisen pitäjäneuvoksen Yrjö Raaskan. Keskustelussa paljastui, että Yrjö oli ollut se tulenjohtaja, joka ilmoitti Antrean suojelukuntapojille patteristonsa kranaattien loppumisesta. Tapahtumasta oli kulu-
nut aikaa 72 vuotta.

räs, jonka urheiluväki muistaneekin sotien jälkeisenä Suomen Suunnistusliiton puheenjohtajana. Hänen apunaan oli kolme reserviläisiä ylittänyt aliupseeria. Minut Teräs määräsi joukkueen lähetiksi.

Kuljimme kuorma-auton lavalla Vuosalmen tietä pimenetyn kotini ohi katsellen Viipurin suunnalta näkyvää tulipalojen kajoa ja kuunnellen samalta suunnalta kantautuvaa tykkien jylinää. Ehdin huomata auton heikossa valokiilassa pihallamme evakkokuormien edessä seisovia hevosia väsyneiden matkaajien arvattavasti nukkuessa tupamme lattialla.

Viikko Vitsaaren vartijoina

Tehtävänämme oli järjestää vartiointi saaren Kylä-Paakkolan puoleiselle rannalle. Poltetun maan taktiikkaa noudattava vetäytyvä joukko-osasto sytytti kylän talot palamaan. Me jäimme saareen edelleen viikoksi.

Lepopaikkanamme oli Sintolan rannalla oleva mökki, jossa nukuimme syljiönosasta istuen. Lattiatila kävi entistä ahtaammaksi, kun samaan mökkiin tulivat jalkautetun moottoriponttonipataljoonan pioneerit rakentamaan jäärai-

lojen räjäytyksissä tarvittavia putkimiinoja.

Maaliskuun toisen päivän iltana saapui harvasti miehitettyyn saareen 20-miehin venäläispartio. Teräs keräsi kii-reesti kuuden pojan ryhmän karkottamaan sitä. Se oli ilmeisesti liikkeellä tiedustelutarkoituksessa, koska ei antautunut rajumpaan taisteluun, vaan poistui pienen laukaustenvaihdon jälkeen jättäen hängelle kaksi kaatunutta. Tiesin osuneeni toiseen heistä ja kävin seuraavana aamuna, joka oli 18-vuotissyntymäpäiväni, hakemassa häneltä kaasunamarilaukun merkkipäiväni lahjaksi. Kaverit muistivat minun laushtaneen: ”Häntäkin varmaan jää joku kaipaamaan.”

Sintolan puoleinen Vuoksen selkä oli monisatametrisen, joten saatoimme vihollishävittäjien ahkeran lentelyn vuoksi käydä lepopaikassamme vain pimeän aikaan. Sama koski vartijoiden vaihtoa ja ruoan kuljetusta. Niin jouduimme iltapäivisin vuolemaan puukolla jäätynyttä puuroa tai rokkaa tonkista.

Tankkimies rukoili Stalinia

Yhtenä iltana ajoi panssarivänu kapeahkon salmen jälle ja

upposi pioneerien avaamaan, pinnalta jäätyneeseen raitoon. Yksi tankin miehistöstä ehti hypätä uppoavasta vaunustaan jälle, jossa haavoittui poikiemme aseista. Hän rukoili särkyneellä äänellä aamuyöhön saakka toveri Stalinia avukseen, kunnes uupui.

Kuulin 1960-luvulla tuon huodon Paavo Rintalan kuunnelmassa *Kenties kaipaustakin tarvitaan*. Tavatessani kirjailijan kysyin, mistä hän oli saanut tuon huodon kuunnelmaansa. Vastaus oli: *Vitsaaressa kaatuneen isäni aseveljiltä*. Isäkin oli antrealainen, hän palveli siviilissä työnjohtajana Itä-Suomen Raakasokeritehtaalla Antreassa ja armeijassa Sintolan lohkoa puolustavassa JR 4:ssä.

Kun vihollisen kranaatti- sekä konetuliaseiden räjähtäviä luoteja käyttävä tulitus vilkastui saareen, pyysimme sieltä olleelta tulenjohtajalta, että hän antaisi meille patterinsa apua. Vastaus oli masentava: ”Ammuimme eilen viimeiset kranaatit, eikä uusia ole vielä tullut.”

Sotaveteraaniliiton liittokokousjuhlassa 2012 Tampereella tapasin Karjalan Liiton kokouksissa tutuksi tulleen itseäni seitsemän vuotta vanhemman sakkolalaisen pitäjäneuvok-

sen Yrjö Raaskan. Ohjelman alkua odoteltaessa juttelimme talvisodan kokemuksista. Yrjö kertoi olleensa tykistön tulenjohtajana mm. Äyräpään Vitsaassa. Kun kerroin tuon tapamamme tulenjohtajan vastauksen, hän katsoi minua ja sanoi: *Minä muistan. Olin tuo tulenjohtaja.* Aikaa oli kulunut 72 vuotta.

Patruunoiden hakeminen ratkaisi kohtalon

Kun vihollisen ammunta yhä kiihtyi, päätimme rannan kinokseen kaivetussa poterossa olleen toverini Armas Hutrin kanssa hakea lisää patruunoita - jos vaikka vihollinen lähtisi hyökkäämään kapean salmen yli. Armas pyysi minua lähemmään, kun lähettinä tunsin patruunavaraston paikan.

Palatessani takaisin Armas ryömi minua vastaan kasvot verta valuen ja lähes verenvuodon sokaisemana. Päähän oli osunut puussa räjähtäneen piisakatykin kranaatin sirpaleita. Autoin hänet lääkintämiesten ahkiolle ja palasin poterooni.

Rohkeat lääkintämiehet lähtivät taivaalla pörrääviä hävittäjiä uhmaten kuljettamaan matkalla tajuntansa menettänyttä haavoittunutta JSp:lle.

Tapasimme seuraavan keran 1956. Olin Opettajain Lehden päätoimittajana, jolle muuan toimittaja tuli tarjoamaan

kuvareportaasia nuoresta kuvanveistäjästä.

Katselin hieman hämmästellessä kuvia ja kysyin: ”Onko hän Armas Hutri?” Jutun tekstikin todisti vastauksen myönteiseksi. Vielä samana päivänä löysin hänet puhelimeen, ja siitä alkoi loppuelämämme mitainen yhteydenpito.

Armas Hutrin toipumistarina on pitkä. Aivoista löytyi 16 sirpaleita, joita ei voitu poistaa, vaan ne jätettiin kapseloitumaan. Mies kuntoutui kuitenkin jatkosotaan haavoittuneen siellä vielä kahdesti. Vuonna 1943 talvisodan arvet tulehtuivat ja mies joutui sairaalaan neljäksi vuodeksi. Hän menetti puhekykynsä, kirjoitustaitonsa ja osittain liikuntakykynsäkin. Yksi hoitavista professoreista huomasi hänen kuvataidollisen lahjakkuutensa ja melkein pakotti hänet hakemaan silloiseen Taideteolliseen opistoon, josta hän valmistui kurssinsa parhaana kuvanveistäjänä.

Hänen myöhempi elämänsä on Suomen kuvanveistotaiteen ja invalidihoidon historiaa. Se on liian pitkä tarina tässä kerrottavaksi. Kirjoitimme Kaunialan entisen ylilääkärin, professori Veli Matti Huitisen ja Ateneumin tutkijatohdorian Erkki Anttosen kanssa Armaksen 85-vuotispäivän kunniaksi kirjan ”Paimenpojasta professoriksi”. Asiasta

Talvisodan 80-vuotiaat kohtalotoverit Armas Hutri ja Antti Henttonen kävivät 2000-luvun alussa Armaksen haavoittumispaikalla Äyräpään Vitsaassa. He katselevat Kylä-Paakkolan kylään päin, josta maaliskuun alussa 1940 tuli suora- sekä kaaritulta, Armaankin vakavasti haavoittaneet kranaatit.

kiinnostuneet löytänevät kirjan kirjastoista. Nyt 93-vuotispäiväänsä huhtikuussa viettävä kuvanveistäjäveteraani on jälleen hoidettavana Kaunialassa. Kommunikointimme on jo hankalaa, mutta suuriakin veistoksia muotoilleen ja vala- neen käden puristus on luja ja lämmin.

Palaamme vielä Vitsaareen. Joukkueestamme kaatui siellä yksi ja haavoittui kymmenen. Meidät komennettiin takaisin kotoisiin vartiotehtäviimme vuorokautta ennen kuin ve-

näläiset valtasivat rynnäköllä saaren. Viimeisen päivän tehtävänämme oli varmistaa rykmentin miesten vastaiskua, jolla he karkottivat yöllä Vuoksen yli päässeän vihollisosaston. Monet venäläissotilaat tekeytyivät valekuolleiksi, ja suomalaisten oli varmuuden vuoksi ammuttava kaatuneita uudelleen.

Kylämme evakuointipäällikönä toiminut isäni ja lottasissareni olivat joutuneet lähtemään kylän viimeisinä evakkotielle. Ehdin ennen venäläisten tuloa

pelastaa maatalouskoneemme peninkulman päässä olevalle rautatieasemalle - ja sahata lähitiäisiksi lipputankomme poikki. Muistan yhä sen paksuun hankeen kaatumisen äänen. Se oli kuin ahdistunut huokaus.

Me rivisotilaat emme tienneet mitään siitä henkien taistelusta, jota rauhan aattopäivinä käytiin Suomen hallituksen sisällä sekä Helsingin ja Moskovan välillä.

Antti Henttonen

”Pikkutietoutta kauniista Karjalasta” Saimaan kanava

Ensimmäiset yritykset vesitien rakentamiseksi Saimaan ja Suomenlahden välille tehtiin jo vuosina 1499 ja 1607. Näistä vanhempi on nykyisen kanavan ”esi-isä”, ja Viipurinlinnan ja Olavinlinnan päällikön Pentti Severinpoika Juustenin aloittaman ja johtaman kaivuutyön jälkeä on nähtävissä Pontuksessa Muukontien varrella.

Kun Venäjä oli suonut valtaamalleen Suomelle autonomian osana keisarikuntaa 1800-luvun alkupuolella, alettiin uudelleen miettiä kanavan rakentamista. Työt aloitettiinkin 1845 ja kanava valmistui 1856. Keisari Aleksanteri II avasi kanavan liikenteelle kruunajaispäivänään 7. syyskuuta 1856. Tässä ”keisarin kanavassa” oli 28 sulkukammia ja pituutta 58 kilometriä. Jo ennen 1. maailmansodan syttymistä tavaroita kuljetettiin kanavaa pitkin peräti 700 000 tonnin

tietämissä vuodessa, ja samoihin aikoihin noin 13 000 raitti- ja matkustaja-alusta purjehditi Suomenlahdelta mukanaan matkustajia Pietarista ja Viipurista, jopa kauempaakin.

Rakentaminen jatkuu

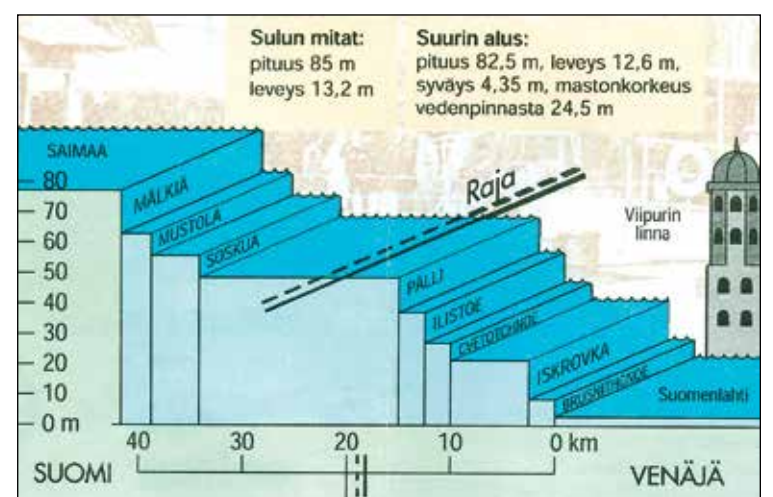
1800- ja 1900-lukujen vaihteen tienoilla mitoitettu alustyyppi ”Saimaan tervahöyry” liikennöi kanavaa pitkin vieden ja tuoden tavaroita ja matkustajia. Kun laivat suurenivat, oli välttämätöntä kanavan laajentaminen. Työt aloitettiin 1920-luvulla ja ne kestivät 2. maailmansodan syttymiseen, jolloin suunnitelluista töistä oli saatu valmiiksi liki puolet.

Sodan seurauksena nykyinen raja Suomen ja Venäjän (Neuvostoliiton) välillä katkaisee kanavan melkein kahdella. Neuvostoliitolle (Venäjälle) kuuluvan osan vuokraamisesta 50 vuodeksi Suomelle sovitettiin 1963. Liikenteen mää-

rän huomattava kasvaminen aiheutti kanavan kolmannen rakennusvaiheen aloittamisen samana vuonna. Työ kesti viitisen vuotta ja sinä aikana rakennettiin (uusittiin) 43 kilometriä varsinaista kanavaa, kahdeksan sulkua ja parikymmentä siltaa. Presidentti Urho Kekkonen vihki uusitun kanavan käyttöön 5. elokuuta 1968.

Mitä nykyään?

Kanavan kokonaispituus on 43 kilometriä, Suomen puolella 23 kilometriä ja Venäjältä vuokratulla alueella 20 kilometriä. Kanavan leveys on 34-55 metriä ja Saimaan ja Suomenlahden korkeusero noin 76 metriä ja se on porrastettu kahdeksalla sululla. Näiden pituus on 85 metriä ja leveys 13,2 metriä. Sulkujen putouskorkeus vaihtelee 5,5 metristä 12,7 metriin. Lähteeni mukaan suurin kanavaa käytävä alus voi kuljettaa mukanaan tavaraa peräti 2 500 ton-

nia eli käytännössä ison tavarajunan lastin.

Kanavan sulkujen yläpäässä on nosto/laskuportti ja alapäässä porttipari. Sähköistettyjen tai hydraulisten porttien avulla voidaan sulun veden korkeutta säädellä, jolloin alus nousee tai laskee.

Suomi on jatkanut kanavan vuokra-aikaa. Kanavan kautta kuljetetaan tavaraa runsaat 2 miljoonaa tonnia/vuosi, ensi-

sijassa metsä- ja kaivannais-teollisuuden tuotteita ja raaka-aineita. Sulana aikana kanavaa käyttävät myös matkustaja-alukset ja huviveneilijät Lappeenrannan ja Viipurin välillä, jopa kauemmaksikin.

Lähde: Merenkululaitoksen Järvi-Suomen merenkulkupiirin esite, Lappeenranta.

Anssi Vuorenmaa

LAPIN SOTA 15.9.1944 – 27.4.1945

Tapahtumia:

Maaliskuu 1945

- 1.3. Suomen hallitus ilmoittaa sotatilan vallinneen Suomen ja Saksana välillä 15.9.1944 alkaen. Sodanjulistuksen muodollinen merkitys takaa Suomelle mahdollisuuden esittää korvausvaatimuksia saksalaisten joukkojen Lapissa tekemästä hävityksestä.
- 13.3. Liittoutuneiden valvontakomissio vaatii luovutettavaksi kaikki Neuvostoliiton aluetta käsittävät 1:500 000:een tai sitä tarkemmat kartat sekä niiden painatusmateriaalin toukokuun alkuun mennessä.
- 15.3. Pääministeri Paasikivi puhuu radiossa. Hän toivoo eduskuntaan sellaista kokoonpanoa, jonka myötävaikutuksella voidaan noudattaa politiikkaa, joka Neuvostoliiton ja muiden yhdistyneiden kansakuntien taholla herättää luottamusta samalla kun sen perustuksena ja lähtökohtana on Suomen valtiollinen itsenäisyys ja kansallinen itsemääräämisoikeus.
- 15.3. Eduskuntavaalit alkavat. Vaaleissa sosialidemokraatit saivat 50 paikkaa, maalaisliitto ja SKDL 49 paikkaa, kokoomuspuolue 28 paikkaa, ruotsalainen kansanpuolue 14 paikkaa, edistyspuolue yhdeksän paikkaa ruotsalainen vasemmisto yhden paikan.
- 24.3. Siirtoväen palautus Ruotsista on alkanut 300 hengen päivävahtia. Palanneita on lähes 19 000 ja ennen keliärikköä aiotaan vielä tuoda 10 500 evakuoitua.

Huhtikuu

- 1.4. Hakaristin tilalle ilmavoimien kansallisuusmerkiksi määrätään sinivalkoinen kokardikuvio.
- 12.4. Maatalousministeriölle on tullut 37 000 maansaantihakemusta. Niistä siirtoväen hakemuksia on yli 14 000 ja rintamamiesten 23 000.
- 13.4. Maalaisliitto, SKDL ja SDP antavat yhteisen julistuksen taantumuksen ja fasismin vastaisesta toiminnasta.
- 13.4. Neuvostojoukot valtaavat Wienin.
- 14.4. Ruotsissa on edelleen 42 000 suomalaislasta. Suomi on ehdottanut 10 000 lapsen palauttamista koulujen alkuun mennessä, mutta laivakapasiteetti on vain 1200 lasta kuukaudessa. Haaparannan kautta ei ole mahdollista saada linja-autokuljetuksia.
- 16.4. Neuvostojoukkojen hyökkäys Berliiniä vastaan alkaa.
- 17.4. Presidentti nimittää J.K. Paasikiven toisen hallituksen. Siinä ovat mukana sosialidemokraatit, maalaisliitto, SKDL, ruotsalainen kansanpuolue ja edistyspuolue.
- 26.4. Viimeiset saksalaiset sotilaat poistuvat Kilpisjärveltä Norjan puolelle.
- 28.4. Kenraaliluutnantti Siilasvuo ilmoitti Mannerheimille: "Ilmoitan täyttäneeni Ylipäälliköltä syyskuussa 1944 saamani tehtävän: 27.4.1945 klo 13.30 mennessä on saksalaiset sotavoimat karkotettu Pohjois-Suomesta".

Sota, joka ei alkanut sodanjulistuksella eikä päättynyt rauhansopimukseen

Lapin sodan päättymisestä tulee kuluneeksi 26.4. päivälleen 70 vuotta. Tuo sota oli täynnä kummallisuuksia alkaen siitä, että kumpikaan osapuoli ei halunnut tuota sota. Se oli kuitenkin Suomen ja Neuvostoliiton 19.9.1944 solmiman välirauhansopimuksen ehtojen johdosta ja Neuvostoliiton painostuksesta johtuen käytävä. Tuon sodan epätavallisuuksiin kuuluu sekin, että kumpikaan osapuoli ei antanut sodanjulistusta eikä sota päättynyt rauhansopimukseen.

Välirauhansopimuksen mukaan suomalaisten oli riisuttava 15.9. päivän jälkeen Suomessa olevat saksalaiset ja luovutettava heidät venäläisille. Käytännössä Saksan armeijan joukkojen oli mahdoton vetäytyä Suomesta annetussa määräajassa. Syyskuun puolenvälin jäl-

keen saksalaiset marssivat paikallisesti tehtyjen suullisten sopimusten mukaan edellä suomalaisten seurattessa perässä. Oli käynnissä syysmanööverit, mitä ilmaisu tästä rauhanoimaisesti tapahtuvasta vetäytymisestä on myös käytetty.

Tämä muoto ei venäläisiä tyydyttänyt, vaan heidän mielestään osapuolten oli sodittava oikeasti, mikä vaikeuttaisi saksalaisjoukkojen siirtymistä Norjasta Keski-Euroopan rintamille ja rikkoisi myös entisten aseveljien välit lopullisesti. Saksalaisten vetäytymistä oli suomalaisten nyt pakko vauhdittaa kivääritulella. Aseita käytettiin ensimmäisen kerran Pudasjärvelä 28.9. ja lokakuun 1. päivänä suomalaisten suoritettua maihinnousun Tornioon alkoi todellinen sota.

Tämä sota päättyi Käsivarren tuntureilla vasta puolen vuoden

kuluttua. Viimeinen tulitaistelu käytiin saksalaisten ja suomalaisten joukkojen välillä helmikuun 6. päivänä Saanaajärven eteläpuolella lähellä Kilpisjärveä. Sota oli käytännössä ohi, joskin viimeiset saksalaissotilaat poistuivat Suomen alueelta Käsivarren nipukasta vasta 26.4. Seuraavaa päivää, huhtikuun 27. päivää, on vietetty vuodesta 1986 lähtien kansallisena veteraanipäivänä.

Sotatilailmoitus

Oma Lapin sotaan liittyvä lukunsa on se, että Suomen hallitus keksi 3.3.1945 todeta julkisesti, että 15.9.1944 lähtien Suomen ja Saksan välillä on vallinnut sotatila. Kun viimeiset taistelut oli käyty jo helmikuun alussa, eikä sodanjulistusta ollut annettu kummaltakaan osapuolelta, herää kysymys sota-

Ulkomaisten lehtimiesten retkikunta saapuu 3.10.1944 etulinjan komentopaikkaan Tornion rintamalla. Komentaja everstiluutnantti Halsti tervehtii Mr. Barrows'ia, Chicago Daily Newsin kirjeenvaihtajaa.

LAPIN SOTA 15.9.1944 – 27.4.1945

tilailmoituksen tarpeellisuudesta. Vastaus löytyy Liittoutuneiden (Neuvostoliiton ja Englannin) asettamasta valvontakomissiosta (LVK) ja siitä seikasta, että kahden viikon päästä Suomessa oli eduskuntavaalit.

Sota saksalaisia vastaan oli alkanut näiden hyökättyä Suursaareen 15.9. Sen hyökkäyksen olivat suomalaiset torjuneet. Todellinen sota Lapissa alkoi Tornion maihinnousun jälkeen ja silloin oli LVK:lta tiedusteltu, oliko Suomen julistettava sota Saksalle. Kun sodanjulistus ei ollut LVK:n mielestä tarpeen, ei sitä myöskään annettu. Asia nousi uudelleen esille helmikuussa 1945 ministeri Wuoren tavattua Helsingissä neuvostiedustelun edustajan Jelisejevin. Epäselväksi jää, vaatiiko hän tuossa tapauksessa Suomelta sodanjulistusta vai ei. Joka tapauksessa asiasta keskusteltiin laajasti hallituksen iltakoulussa helmikuun viimeisenä päivänä. Tulokseksi tuli, että sodanjulistusta ei anneta, mutta valtioneuvosto tekee ilmoituksen, toteaa julkisesti, että Suomen ja Saksan välillä on vallinnut sotatila 15.9.1944 lähtien. "Toteaminen" suoritettiin valtioneuvostossa 3.3. ja julkaistiin ykkösuutisena seuraavan päivän sanomalehdissä.

Miksi ilmoitus tehtiin vasta siinä vaiheessa, kun sotaa oli käyty jo melkein puoli vuotta ja se oli käytännössä jo ohitse?

Jos valvontakomissio oli sotatilailmoituksen katalysaattori, niin oli Suomen omankin edun mukaista todeta sotatilan olemassaolo, varsinkin kun eräät hallituksen vasemmistoministerit olivat käsittäneet, että sodankäynti merkitsee sotatilaan ilman erillistä julistamista. Joka tapauksessa ajateltiin, että sotatilailmoituksen antaminen voisi helpottaa joskus myöhemmin korvausvaatimuksen esittämistä saksalaisille näiden

aiheuttamista tuhoista. Iltakoulussa 28.2. arveltiin myös, että sotatilan julkisen toteaminen voisi luoda tilanteen, jossa Suomikin kutsuttaisiin mukaan rauhankonferenssiin.

Kolmas, todennäköisesti tärkein tekijä - vaikka sitä ei ääneen lausuttukaan - oli lähestyvät, kahden viikon kuluttua pidettävät eduskuntavaalit. Ajateltiin, että valvontakomission ja Paasikiven vaatimus eduskunnan uusiutumisesta - siis kansanedustajien vaihtumisesta - voisi saada lisäpontta siitä, että Suomen todettaisiin olevan edelleen sotatilassa, vaikka vihollinen olikin vaihtunut. Eduskuntahan sodasta ja rauhasta kuitenkin lain mukaan päätti, joskaan se ei tehnyt sitä Lapin sodan kohdalla ja se sota oli siitakin syystä omalaatuinen.

Sotatila lakkautetaan

Ei päässyt Suomi rauhanneuvotteluissa voittajien pöytiin, vaikka sen armeija saksalaiset Lapista karkottikin. Helmikuussa 1947 Suomi rinnastettiin Pariisin rauhankonferenssissa Saksan satelliitteihin, siis sen puolella taistelleisiin valtioihin ja syyskuussa 1944 solmitun välirauhan ehdot vahvistettiin lopullisesti. Ei liioin vaatimus siitä, että Saksa maksaisi korvauksia Lapissa aiheuttamista tuhoista johtanut koskaan alkua pidemmälle. Kasvot sentään vaihtuivat kevään 1945 eduskuntavaaleissa juuri ja juuri valvontakomissiota ja Paasikiveä tyydyttävällä tavalla. Oliko sekään kuitenkaan sotatilailmoituksen ansiota? Todennäköisesti ei, sillä useat tunnetut sodanaikaiset poliitikot olivat vetäytyneet ehdokkuudesta - Paasikiven vaatimuksesta - jo aikaisemmin, joten heitä ei voinut edes äänestää. Eduskunnan vaihtuvuus oli kuitenkin suuri, kun selvästi yli puolet valituista oli uusia "kasvoja".

Kun sotatila oli todettu tilanteessa,

Saksalaisten syöksypommittajien aiheuttamia vaurioita Veitsiluoto Oy:n tehtailla Veitsiluodossa Kemissä 4.11.1944.

jossa vihollista tosiasiallisesti ei enää edes ollut, ei sotatilan lopettamisilmoituksellakaan pidetty kiirettä. Asiaa saattoi vaikeuttaa kyllä sekin, että sitä Saksaa, jonka kanssa oli sodittu, ei toukokuun 1945 jälkeen enää ollut. Oli monta vuotta vain voittajavaltioiden hallinnoimia miehitysvyöhykkeitä. Joka tapauksessa pääministeri Sakari Tuomioja otti asian esille maaliskuussa 1954 ja merkittyi 12.3. valtioneuvoston pöytäkirjaan toteamuksen, että sotatila Suomen ja Saksan välillä päättyy. Perusteluna ilmoitukselle oli hänen mukaansa se, että sotatoimet olivat jo kauan sitten loppuneet ja "kanssakäyminen Suomen ja Saksan välillä on viime vuosina kehittynyt rauhanomaisesti". - Tieto sotatilan päättymisestä julkaistiin seuraavan päivän sanomalehdissä.

Eduskuntavaalit oli pidetty 7.-8.3. - siis vajaa viikko aikaisemmin - ja Tuomiojan pääministeriys oli vaalien johdosta päättyvässä. Kansandemokraa-

tit olivat saaneet vuoden 1945 vaaleissa 49 edustajaa, nyt 43 edustajaa eli saman verran kuin edellisissä 1951 pidetyissä vaaleissa. Kun kommunistien voitokulku oli ainakin hetkellisesti pysäytetty, oli tullut aika aloittaa Saksankin kanssa "sivistyneempi" kanssakäyminen, sillä sitähan Tuomiojan ilmaisu tarkoitti.

Olipa sotatila (sotaa) Saksan kanssa käytetty sisäpoliittisena apparaattina tai ei, niin maaliskuussa 1954 tuo yhdeksänvuotinen kummajainen oli lopullisesti takanapäin. Se, että sekä sotatilailmoituksen antamisessa että varsinkin sen poistamisessa viivyteltiin, herättää kuitenkin kysymyksiä. Niihin tuskin löytyy enää "oikeita" vastauksia, mutta tulkintoja voi aina esittää.

Esko Vuorisjärvi

Triplan Oy
Hämeenlinna

Kiitos Sotaveteraaneille
liitalasta! Nro:120

Pohjanmaan Sähköpalvelu Oy
Ilmajoki, Ylistaro
www.pohjanmaansahkopalvelu.com

Kuusitunturi Oy
Imatra

Velarium Oy Ab
Imatra

Kiitos Sotaveteraaneille
Imatralta! Nro:126

Disamed Oy
Inkoo
www.disamed.fi

Inkoo Shipping Oy Ab
Inkoo

**Metsäkoneurakointi
Veljekset Eronen Ky**
Kiihtelysvaara

Kiitos Sotaveteraaneille
Jojen kaupunnista! Nro:119

**Rakennuspalvelu
Keijo Niiranen**
Joensuu

**Suomen
CNC-Koneistus Oy**
Jyväskylä

LAPIN SOTA 15.9.1944 – 27.4.1945

Viimeinen sotapäivä 27.4.1945

Lapin sodan loppuvaiheen erikoisuuksiin kuuluu, että talvella 1945 suomalaiset olivat Käsivarressa sotilastaidollisesti yhtä vieraalla maalla kuin saksalaisetkin. Metsä oli ollut suomalaisen soturin turvana talvisodasta saakka, mutta kuruissa ja jokien varsilla kasvoi ainoastaan tunturikoivuja. Muuten oltiin avoimessa ja arktisessa maastossa, johon loivat jylhää tunnelmaa lukuisat Suomen, Ruotsin ja Norjan puolella siintävät tunturihuiput lumisine vaippoineen.

Norjanpuoleisen Kitdal-aseman valmistuttua saksalaiset jättivät Suomen taakseen. Krenatööririkaati 388 lähti Norjaan huhtikuun neljännen päivän vastaisena yönä, ja ulompi puolustuskehä tyhjentyi Ailakkavaarassa 9. huhtikuuta. Suomalaiset olivat Ailakkavaarassa päivää myöhemmin. Suomen maaperällä oli sen jälkeen ainoastaan kapteeni Elwengerin komentama Vuoristojäkäkirikmentti 143:n kolmas pataljoona.

Huhtikuun viimeisinä päivinä sota oli vihdoinkin lopussa, sillä kaikesta päätellen saksalaiset olivat jättämässä viimeisenkin kaistaleen Suomen maaperällä. Suomalaiset huomasivat, että saksalaiset kuljettivat 21. huhtikuuta lähtien kalustoaan taaksepäin kohti Norjan rajaa. Valvontakomission painostus vaati kuitenkin aggressiivista päätöstä Lapin sodalle. Jalkaväkirykmentti 1:n vahvennetun ensimmäisen pataljoonan sotapäiväkirjan mukaan suomalaiset partiot olivat vielä 23.–24. huhtikuuta havainneet Muurivaaran (sotapäiväkirjassa Maaselvaari) itäpäässä saksalaisten vartioita, joiden kimppuun päätettiin iskeä. Pataljoonan silloinen komentaja Martti Santavuori lähetti 24. huhtikuuta kello 23 valmiusasemista liikkeelle kaksi komppaniaa, joiden tehtävänä oli Muurivaaran valtaus.

Sotapäiväkirjan mukaan saksalaiset huomasivat lähestyvät suomalaiset, polttivat telttansa ja irtaantuivat Jehkastunturin suuntaan Norjan puolelle. Sotapäiväkirjassa kerrotaan, että Muurivaara oli suomalaisten hallussa kello 3.30. Suomalaiset ryhtyivät takaa-ajoon, mutta palasivat parinkymmenen minuutin tulitaistelun jälkeen takaisin.

Ensimmäiset lipunnostot

Kapteeni Mauri Valkonen sai 25. huhtikuuta johdettavakseen 60 miehen taistelupartion, jonka tuli selvittää oliko Suomi vapaa vihollisesta. Jalkaväkirykmentti 1:n ensimmäisestä komppaniasta koottu partio lähti liikkeelle kello 13 Salmijärveltä tavoitteenaan Tsahkajärvi. Partio ei saanut tulta vastaansa, joten hiihto jatkui Tsahkajärveltä Saana-

kealle Jehkastunturille ja sieltä Saanan pohjoispuolelle. Tässä vaiheessa partio jaettiin kahdeksi osaksi. Luutnantti Mauno Sutelan miehet hiihtivät Ski-botniin johtavan tien suunnassa Norjan rajalle, joka saavutettiin kello 22.15. Jalkaväkirykmentti 1:n vahvennetun ensimmäisen pataljoonan sotapäiväkirjan mukaan Sutelan osasto kohtasi saksalaisia, mutta taistelua ei syntynyt. Miehet pystyttivät Suomen lipun ja tilanne ikuistettiin kuvaan, joka on monesti sekoitettu kolmen valtakunnan rajapyykillä otettuun kuvaan.

Valkosen johtama vartion pääosa jatkoi Saanan pohjoispuolelta Siilasjärven yli Mallatuntureiden välistä kolmen valtakunnan rajapyykille, joka saavutettiin yöllä 26. huhtikuuta kello 1.15. Yöllä rajapyykkiin kiinnitettiin pieni Suomen lippu, joka oli tuotu juhlahetkeä varten evakosta Ruotsista. Alun perin lippu oli Siilastuvan moottoriveneen viiri.

Valkosen partio lähetti juhlanan radiosanoman, jonka mukaan saksalaisia joukkoja ei ollut tavattu Suomen maaperällä. Partio lepäsi ja ruokaili rajapyykillä. Ennen paluumatkaa Valkonen otti joukkonsa neliriviin ja piti puheen päättävän sodan kunniaksi. Juhlanan hetken päätteeksi kapteeni ammutti kolme kunnialaukausta kaikilla käytössä olleilla aseilla. Laukaukset jylsivät tunturissa, minkä johdosta läheinen ruotsalainen kenttävartio joutui pakokauhun valtaan. Ruotsalaiset olivat rajan pinnassa omalla puolellaan nukkuneet teltassaan kaikessa rauhassa ilman vartiomiestä.

Kansainvälisiä kohtaamisia

Seuraavan kerran suomalaisia sotilaita nähtiin samalla rajapyykillä 26. huhtikuuta puolenpäivän aikaan. Santavuori oli halunnut henkilökohtaisesti käydä tutustumassa tilanteeseen, ja Kilpisjär-

ven puolivälissä partion mukaan olivat liittyneet ruotsalainen vänrikki ja sotamies. Santavuorta harmitti, että rajapyykillä hänen joukkonsa ”käyttäytyi kuin ainakin hilpeä ryhmä tunturihiihtäjiä” ja ryhtyi murkinoimaan eväitä kaikessa rauhassa ilman lähivarmistusta. Ruotsalaisten läsnäolon vuoksi Santavuori sanoi miehilleen vain muutamien tiukan sanan, mutta ennen varmistuksen asettamista Norjan puolel- sen rajan takaa ilmestyi esiin alppijääkäri.

Saksalainen kysyi joukon kansallisuutta samalla, kun hänen takanaan muita alppijääkäreitä levittäytyi asemiin. Ruotsalainen vänrikki avasi ensimmäisenä suunsa, ja Santavuori ilmoitti mukana olevan myös suomalaisia. Santavuori tiesi, etteivät saksalaiset ampuisi ruotsalaisia kohti, joten hän pyysi saksalaisten johtajaa tulemaan rajalinjalle. Saksalaiset neuvottelivat hetken keskenään, minkä jälkeen itävaltalainen vääpeli lasketteli suksillaan tyylikkäästi Santavuoren eteen. Vääpeli teki Hitler-tervehdyksen, ja kysyi hetken päästä Santavuoren mielipidettä sodan tulevasta lopputuloksesta. Santavuori totesi Saksan häviävän. Nuori vääpeli oli tietoinen Berliinin tilanteesta, mutta kertoi uskovansa edelleen Saksan voittoon uuden aseteknologian ansiosta.

Vääpeli kysyi Santavuorelta, eikö Saksan aseapu ollut riittänyt Suomelle. Santavuori vastasi, että paras apu olisi ollut lopullinen voitto itärintamalla. Samalla hän totesi Suomen olleen yksin talvisodassa, kuten se oli myös toisen maailmansodan päättyessä. Lopuksi miehet totesivat, että taisteluun ei ollut tarvetta. Lopuksi suomalainen ja saksalainen tervehtivät sotilaallisesti, puristivat kättä ja toivottivat ”niin hyvää tulevaisuutta kuin kohtalo vain tarjota saattoi”. Vääpeli lähti omiensa pariin. Santavuoren viimeinen henkilökohtainen kuva saksalaisesta sotilaasta oli:

Täytyi ihailla sitä hellittämätöntä ja riuskaa taisteluvirettä sekä järkkymätöntä kuria, mikä saksalaisissa joukoissa viimeiseen saakka vallitsi.

Huhtikuun 27. päivänä Jalkaväkirykmentti 1:n komentaja, everstiluutnantti Väinö Oinonen lähti itse kolmen valtakunnan rajapyykille toteamaan tilanteen. Sää oli mitä parhain, kun joukot etenivät hiihtäen komeasti ryhmittyneenä pitkin Kilpisjärveä Ruotsin rajan tuntumassa kohti pyykkiä. Tiedustelu ja varmistus oli lähetetty eteen, joten Oinonen ja majuri Tommi Hyttinen saattoivat huoletta matkata historialliseen tilaisuuteen hevoskyydillä. Tunnelma oli sen verran leppoisa, että eteneminen

Lipunnosto kolmen valtakunnan rajapyykillä.

LAPIN SOTA 15.9.1944 – 27.4.1945

Kilpisjärven jäällä ikuistettiin valokuvaan.

Seuraavan kerran kameraa tarvittiin, kun Suomen sotalippu nostettiin juhlallisesti rajapyykille. Vaikka Mallan tunturimaastoa oli haravoitu ennen Oinosen saapumista, yllätti suomalaiset kesken juhlallisuuksien huuto ”Wer da!” Suomalaisten harmiksi huuto tuntui kuuluvan Mallan suunnasta, joka oli mahdollisen taistelun kannalta etulyöntiasemassa. Hyvin äkkiä kävi selväksi, että saksalaiset olivat rajan tuntumassa Norjan puolella asemissa ja valmiina tulittamaan. Lipunnostoon osallis-

tuneet miehet piiloutuivat vahvan rajapyykin taakse, mikä ei tuonut kovin suurta suojaa puuttomassa tunturissa. Jos saksalaiset olisivat aloittaneet taistelun, olisi lipunnostajien turvana ollut ainoastaan Mallaa haravoinut osasto.

Sodan virallinen päätös

Suomalaisten onneksi rajapyykkiä kohti käveli yksinäinen ruotsalainen upseeri, joka otti vastaan erotuomarin tehtävät. Ei mennyt kauan, kun Oinonen oli rajanpinnassa juttusilla kahden saksalaisen yliluutnantin kanssa. Saksalaiset tarjosivat suomalaisille Juno-savukkeet,

mikä rentoutti tunnelmaa. Saksalaiset pahoittelivat Lapin sodan vihollisuuksia ja kertoivat jättäneensä Suomen maaperän 25.–26. huhtikuuta välisenä yönä. Oinonen ja saksalaiset upseerit tervehtivät toisiaan hyvästeiksi. Kello oli tuolloin 13.30.

Kolmen valtakunnan rajapyykin jälkeen Oinonen miehineen tarkasti Saanan, joka todettiin vapaaksi saksalaisista. Hyttisen mukaan rinteessä oli vielä nähtävissä pujottelurata. Seuraavana päivänä Oinonen kävi Norjan rajalla Skibotnin tien varressa, jossa tehtiin samanlainen lipunnostoseremonia

kuin kolmen valtakunnan rajapyykillä. Samana lauantaina 28. huhtikuuta 1945 kenraaliluutnantti Hjalmar Siilasvuo lähetti Mannerheimille sähkeen:

Ilmoitan täyttäneeni Ylipäälliköltä syyskuussa 1944 saamani tehtävän. 27.4. kello 13.30 mennessä saksalaiset sotavoi-

mat on karkotettu Pohjois-Suomesta.

Toinen maailmansota oli Suomen osalta ohi.

Mika Kulju

Teksti perustuu kirjoittajan teokseen *Lapin sota 1944-1945* (Gummerus 2013).

Rakennusliike Seiska Oy
Jyväskylä

Ourex Oy
Kangasala

Kuljetuspalvelu Vatiala Oy
Kangasala

APTEEKKIPALVELUA SOTAVETERAANEILLE

Alajärvi

Alajärven Apteekki
Keskuskatu 14, 62900 Alajärvi
Puh. 06-557 2249

Forssa

Forssan Keskusapteekki
(Kartanokeskus), Kartanonkatu 11, 30100 Forssa
Puh. 03-422 2835

Hamina

Haminan Keskusapteekki
Satamakatu 9, 49400 Hamina
Puh. 05-344 0172
www.haminankeskusapteekki.fi

Jyväskylä

Kyllön Apteekki
Keskussairaalan tie 20, 40620 Jyväskylä
Puh. 010 271 6890

Voionmaan apteekki
Voionmaankatu 9,
Puh. 010 271 6895

Korpilahti

Korpilahden Apteekki
Joensuuntie 2, 41800 Korpilahti
puh. 014-821 775
www.korpilahdenapteekki.fi

Lappeenranta

**Lappeenrannan
2. Uusi Apteekki**
Lappeenranta, Taipalsaari, Voisalmi

Loimaa

Auttaa Neuvoa Palvelee
Loimaan II
HIRVIKOSKEN APTEEKKI
Palvelemme ma-pe 9-17, la 9-14 • p. (02) 762 7129
MELLILÄN APTEEKKI
Palvelemme arkisin 10-16 • p. (02) 767 1108
VAMPULAN APTEEKKI
Palvelemme arkisin 9-16 • p. (02) 765 1230
www.hirvikoskenapteekki.fi

Parainen

Paraisten APTEEKKI
Asiantuntevaa ja ystävällistä palvelua – lähellä Sinua
Kirkkoesplanadi 32, 21600 Parainen
puh. 02 454 4028 • www.paraistenapteekki.fi

Parikkala

Parikkalan 1. Apteekki
puh. 05-430 016
Saaren sivuapteekki
puh. 05-435 256

Ristiina

Ristiinan Apteekki
Brahentie 16, 52300 Ristiina
Puh. 015-740 7700

Suomenniemen sivuapteekki
Puh. 015-666 470

Tornio

Tornion Apteekki
Satamakatu 3 A, 95400 Tornio
Puh. 016-480 014
www.tornionapteekki.fi

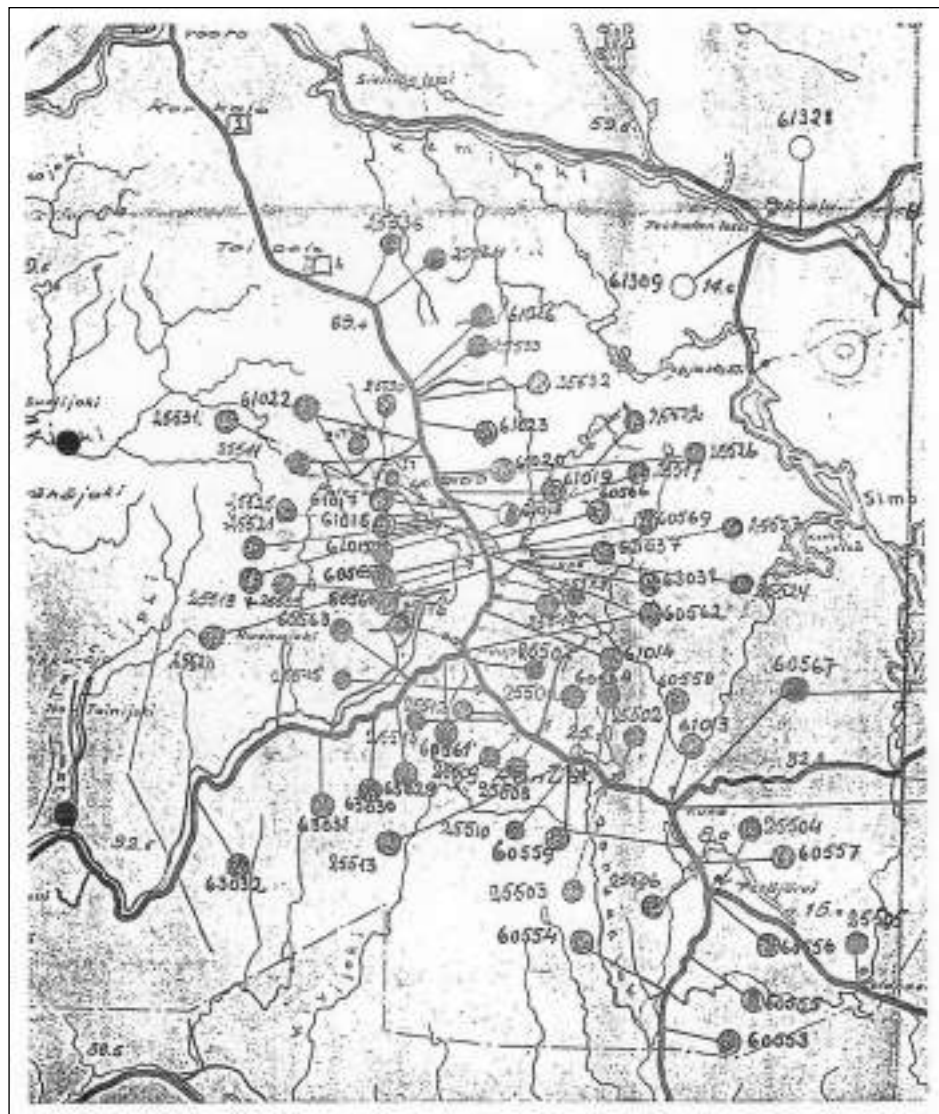
Veteli

Vetelin Apteekki
Koulutie 63, 69700 Veteli
Puh. 06-862 1419
www.vetelinapteekki.fi

Viitasaari

Viitasaaren Apteekki
Postikuja 1, 44500 Viitasaari
puh. 014-577 4700

LAPIN SOTA 15.9.1944 – 27.4.1945

JR 7:n pioneerien raivauskohteet Ranualla kesällä 1945.

*Jalkaväkirykmentti 7 pioneerit Mikkelistä raivasivat
Saksalaisten miinat Ranualla kesällä 1945*

*Toivolankansakoulu JR7 pioneerien ensimmäinen tukikohta
Miinanraivaukseen osallistui:*

Erikäinen Pentti	Karppinen Eino	Saavalainen Johannes
Haapoja Helke	Kekki Eino	Salminen Wiljam
Haataja Arvo	Kuru Taisto kaat. 2.8.-45	Salonen Veikko
Hanninen Veikko	Juononen Martti	Saunamäki Kustaa
Hattara Väinö	Jukkonen Sulo	Sianoja Kauko
Heikkinen Heikki	Kivist Vilho	Sihvonen Kaarlo
Helenius Bertel	Lahti Reino	Sorvari Olavi
Heiskanen Toimi kaat. 7.7.-45	Leppänen Arvo	Takanen Mauno kaat. 7.7.-45
Honkonen Vilho	Manninen Arttu	Toivola Simo
Husu Jauno	Murtomäki Matti	Toivonen Ilmo
Hämäläinen Antti	Nokanen Vilho	Tullila Heikki
Isomarkku Olavi	Orava Olavi	Uusipaikka Voitto
Julkunen Kalevi	Palomäki Pauli	Vierinen Jorma
Juottonen Martti	Pikkilä Salomon	Virta Eino
Jäärni Veikko	Rattonen Väinö	Vuorenmaa Toivo kaat. 15.6.-45
Kaasalainen Kalevi	Rentola Antti	Väärämäki Jwari
Kananen Veikko		

JR 7:n pioneerien muistotaulu Ranuan kirjastossa.

Lapin sodan miinojen purkaminen vaarallinen tehtävä

JR 7 pioneeriosaston tehtäväksi annettiin Pudasjärven ja Ranuan pitäjien alueilla olevien miinakenttien purkamiset. Pudasjärven alueella ei kovin paljon miinoja löytynyt, mutta Ranuan alueella oli sitäkin enemmän miinoja ja miinakenttiä.

Olin JR 7:n pioneeriosastossa suorittamassa mm. Ranualla miinakenttien etsimis-, kartoittamis- ja purkamistoimia. Raivausosaston johtajana toimi luutnantti **Bertil Helenius**. Kaikki pioneerit olivat 1925 syntyneitä ja sodan kokeneita nuorukaisia. Sotaa oli koettu mm. Siiranmäen, Äyräpään ja Vuosalmen suurtaisteluissa. Lähes kaikilla oli kokemusta pimeässä suoritettavista vaikeista ja vaarallisista miinoitustehtävistä, joita tehtiin pimeässä rintaman välimaastossa.

JR 7:n pioneereille oli uusi asia, kun piti ruveta purkamaan saksalaisten ovelasti miinoittamia alueita, jotka täytyi ensin etsiä. Tämä olikin raivaustyön vaikein osa ja samalla piti myös selvittää ja oppia miten miinakenttä puretaan. Olin neljän hengen etsintäryhmässä ja meidän tehtävänä oli kartoittaa miinoitusalueen suuruus. Kun oli useampi miinakenttä kartoitettu, silloin koko osaston raivaajapioneerit, 20 henkilöä, toimivat kentällä. Ne pioneerit, jotka osallistuivat raivaukseen, eivät purnanneet vaikeasta tehtävästä. Kaikkea ei valittu kenttätehtäviin, sillä osastossa oli myös monenlaisia huoltotehtäviä.

Työvälineenä oli miinaharava, joka tosin ei ollut kovin hyvä, sillä sen käytössä oli monta epävarmuustekijää. Paras raivausväline olikin puukeppi ja sen päässä pyörän pinneistä asennettu rautapiikki. Tätä sanottiin tutkaksi. Maastoa tutkittaessa kevyellä käden liikkeellä rautapiikki kuulon ja käden tunnolla ilmaisi miinan.

JR 7:n pioneerit raivasivat kirjanpidon mukaan kesän 1945 aikana seuraavasti:

78 panssarimiinaa
408 laatikkomiinaa
596 pommimiinaa (hyppyheikki –miinaa)
171 lentopommia
135 erilaisia ammusmiinavirityksiä
14 käsikranaattimiinaa

Raivaustyössä osattiin olla varovaisia ja huolellisia, mutta siitä huolimatta osastolle tuli ikäviä tappioita: pioneereista henkensä menettäneitä oli neljä, haavoittuneita (jalkamenetyksiä) kol-

me ja lievästi haavoittuneita kaksi. Raivausvahvuus pysyi silti koko ajan samana, sillä tilalle tuli aina täydennys.

Etsintäryhmän kovin tappio oli 9.7.1945 Ranuan Portimojärven eteläpäässä Luusuanperällä: Minulle oli järkyttävä tapaus Portimojärvellä Heiskasen ja Takasen menehtyminen. Olin lähimpänä tapausta näkemässä. Mauno Takanen oli ollut samassa ryhmässä kanssani 27 kuukautta ja oli naapuripitäjän poikia. Keskusteltiin vähän ennen kohtalokasta hetkeä. Mauno sanoi, että kolmen viikon päästä kun ollaan siviilissä, hän tulee Alajärvelle tapaamaan siellä olevia rintamakavereita.

Onnettomuusalueelle mentiin veneellä, luutnantti Bertil Helenius ja neljä pioneeria, ja meidän piti tulla maata myöten takaisin, kun alue oli tutkittu. Alueella sijaitsi saksalaisten rakentama viivytystaistelupesäke. Heiskanen, Takanen ja minä lähdimme kuusen alle suojaan, se oli lähellä taistelupesäketä. Saavalainen oli myös mukana, mutta hän sanoi, että ottaa vesikylpyä, sillä ilma oli helteinen. Takanen ehti jo kuusen luokse Heiskasen ja minun tullessa perässä. Tarkoitukseni oli ottaa paita päälle ennen puun alle menoa. Silloin pamahti! Tälläkin kertaa minusta räjähdysksen ääni tuli päinvastaiselta suunnalta. Savupilven nähdessäni ja poikien häipyessä näkyvistä tajusin onnettomuuden tapahtuneen. Huusin Saavalaiselle, että miina räjähti, ja Saavalainen puolestaan, että kävikö pahasti – sanoen heti perään, että lähtee hakemaan apua.

Onnettomuudesta järkyttyneenä menin poikien luokse ja totesin Heiskasen kohtalon selväksi ja ettei mitään ollut tehtävissä. Takasta yritin liikuttaa sanoen, että eihän ole pahasti sattunut, kun en nähnyt kuin käsivarressa sirpaleen reikiä ja mahassa haavan. Muistan, että oli erittäin vaikea todeta myös Takasen kuolleen. Vettä ropisi ja ukkonen jyrähteli, mutta sillä ei ollut merkitystä, kun kaatuneitten tovereitten kanssa apua odottelin... Vainajien kantaminen paareilla oli erittäin raskasta liejuisen ranta-alueen vuoksi. Muistini mukaan sieltä löytyi vielä kaksi hyppyheikki –miinaa. Siis yhteensä vain kolme kappaletta.

Erikaisia tapahtumia on jäänyt muistakin mieleen mm. Nuuppauksessa, jossa lehmäkarja laukoi putkimiinoja. Syytä en muista miksi olin yksin pioneerina siinä kuorma-autossa, jolla mentiin ko-

LAPIN SOTA 15.9.1944 – 27.4.1945

vaa vauhtia tapahtumapaikalle. Isäntä, emäntä ja paljon muuta väkeä oli maantiellä katsomassa, kun 10-päisestä karjasta kaksi lehmää makasi kuolleena ja useissa oli verta vuotavia haavoja. Isäntä oli hermona, että kuolevatko kaikki, sillä lehmät ihan rauhallisina liikkui miinoitetulla alueella. Erilaisilla houkutuskeinoilla saatiin karja lähemmään pois vaaralliselta alueelta. Tehtäväksi tällä kertaa tuli päästä kuolleiden lehmien luo ja isännän puukon avulla avata eläinten kurkkujenalusta, jotta veri pääsisi pois eikä lihat menisi pilalle. Paikalle tuotiin pitkiä köysiä ja maantieltä katsottiin minkä puiden välistä lehmät voitiin vetää pois. Otin köydenpään mukaan ja raivasin vetoaukon lehmien luokse. Väkijoukko sitten veti ruhon kerrallaan maantielle.

Jälkeenpäin olen miettinyt, hätäisesti piti putkimiinakentän raivaus suoritaa. Kun kuollutta lehmää vedettiin tielle, kuljin lehmän perässä ohjaillen sitä. Jos miinan viiksilanka olisi ollut naamioiduneena kanervikossa, olisi todennäköisesti tullut pahaa jälkeä.”

Seuraava tapaus on poimittu osastonjohtaja luutnantti Bertil Heleniuksen muistelmista:

”Kohde n:o 25526 Portimojärvellä, joka oli jäänyt räjäyttämättä, antaa ku-

Raivaustehtävissä toimineet puolisoineen kokoontuneena 1990 Ranuan kansakoulun portailla.

van, miten tiensuunnassa noin 60 m leveä tienkatkaisu oli tarkoitus suorittaa. Kohteessa oli yhteensä noin 2000 kg lentopommeja ja ammuksia. Tätä kohdetta oli purkamassa Ilmavoimista komennettu asiantuntija Lampi apulaisenaan Olavi Sorvari. Hän muistelee hävityskohteen purkamista: Puron varteen

asennetut lentopommit oli kytketty porapatruunoilla ja sähkönalleilla yhteisräjäytystä varten kokonaiskentäksi. Kaivaessani ensimmäistä pommia esille, totesin sen olevan lähes metrin syvyydessä. Ryhdyin rohkeasti lapioimaan toista pommia, kun havaitsin, että se olikin vain 20 cm maan pinnasta.

Lapion kärki luisti sopivasti lentopommin pintaa pitkin katkaisten porapatruunan ja sen puolikkaan mukana tuli sähkönalli lentopommin kyljestä ulos. Olipa siinä mieli silloin vähän aikaa vakava. Ajattelin, että eipä olisi jäänyt mitään jäljelle, jos muutama 50 kg:n lentopommi olisi räjähtänyt.”

Ikäluokka, 1925 syntynyt kotiutettiin 31.7.1945, mutta pioneerit pidettiin eduskunnan päätöksellä loppukesän ja syksyn raivaustehtävissä. Sotilaspassiini on merkitty, että on kotiutettu 31.7.1945. Sen jälkeinen aika on merkitty, että on suorittanut ylipalvelusta. Lapissa oloajasta ei mainita mitään.

Halusin edellä olevan muistelman kirjoittaa, sillä sodan jälkeisistä Lapin raivaustehtävistä on kirjoitettu hyvin vähän. Siviiliväestön evakuointi palamisen jälkeen oli välttämätön toimenpide ja hyvä sellaisenaan. Ei myöskään ollut vältettävissä ne raskaat tappiot, joita muodostui jälkiraivaajille ja siviiliväestölle. Me JR 7:n pioneeriveteraanit olemme vuosikymmenien aikana käyneet muistelemassa kesän 1945 tapahtumia Lapissa ja olemme paljastaneet muistotaulun, joka on sijoitettu Ranuan kirjastoon.

Olavi Sorvari

Kangasalan Autokatsastus Oy

Lentola, Kangasala
www.kangasalanautokatsastus.fi

Maanrakennusliike Mikko Sallinen Oy

Kangasala

Kiinnike-Heinonen Oy

Kauhajoki

Kemin Matto- ja Maalaustyöt V. Soini Ky

Kemi

Tilitoimisto Ordent Oy

Kerava

Maalaiskartano Pihkala Oy

Kestilä

Kiitos Sotaveteraaneille
Keuruulta! Nro:117

Kuljetusliike E. Kärkkäinen Ky

Kiuruvesi

Apex Automation Oy

Kokkola
www.apexautomation.fi

Insinööritoimisto H. Eskelinen Oy

Kotka, www.heske.fi

Kuljetus Lampinen Ky

Kotka

Kotkan Palveluauto Ky

Kotka

Insinööritoimisto Lasse Kilpinen Oy

Kotka

Koneurakointi Hermunen

Kouvola

Kymen Metallipalvelu Oy

Kouvola

UpeSystems Oy

Kuusankoski
www.upesystems.fi

Aatsin Kone Oy

Valkeala

Kymenlaakson Jäte Oy

Kouvola

Kymen Teollisuuskoneistus Oy

Kouvola

Tue SPR:n Työtä!!

Metsäurakointi Jaakko Pulkkinen Oy

Kuhmo

Sodan naisten moninaiset tehtävät

Sodan naiset ovat jääneet historian kerronnassa taakka-alalle. Heidän roolinsa viime sodissamme eivät ole itsestään selvyyksiä nykypäivänä. Kun taas on kulunut määrävuosia sodasta, on lehdissä kirjoitettu aiheesta. Taannoin oli kirjoitus, jossa naiset järjestelivät kahvitusta maastossa jatkosodan aikana. Kuvan alla olleen tekstin mukaan tässä sotilaskotisisaret perustivat lottakanttiinia rintamalla. Ehkä kuvan taakse oli kirjoitettu, että kyseessä oli sotilaskotisisaret. Pienestä mustavalkokuvasta naisten asujen tunnistaminen olisi vaatinut asiantuntemusta. Joka tapauksessa kirjoittajalla oli mennyt sekaisin kaksi sodan aikana toiminutta naisjärjestöä. Kaikki lotat olivat naisia, mutta kaikki sodan tehtävissä toimineet naiset eivät olleet lottia.

Muuttuva rooli

Jo varhemmissa sodissa oli naisia seuraamassa taistelevia joukkoja. Näin teki myös Suomen sodassa Väinö Stoolin tarinoiden mukaan neitonen nimeltä Lotta Svärd. Naisten tehtävät liittyivät muonitukseen ja muuhun huoltoon. Rooli on muuttunut ajan myötä. Vapaussodassa punaisilla oli naiskomppanioita. Paikoin kapinalliset naiset osallistuivat taisteluun ase kädessä. Toisessa maailmansodassa neuvostojoukoilla oli naissotilaita. Nykyään useiden maiden armeijoissa naisia koulutetaan lähes kaikkiin aseellisiin tehtäviin.

Vapaussodassa sekä punaisilla että valkoisilla joukoilla oli naisia rintamien läheisyydessä esimerkiksi muonittamassa ja hoitamassa haavoittuneita.

Valokuvien punaisilla naisilla on yllään myös siviilivaatteita. Valkoisilla naisilla usein on jo kenttäpuku yllään. Lottien toiminnan voidaankin katsoa alkaneen ennen yhdistyksen 1920-luvun alussa tapahtunutta perustamista.

Talvi- ja jatkosodassa naisilamme oli sotatoimialueilla ja rintamilla moninaisia ei aseellisia tehtäviä. Kenttäkomennuksen saaneet naiset olivat mukana ammattinsa puolesta, lain määrääminä työvelvollisina tai he edustivat vapaaehtoisjärjestöjä. Sodan naisia lottien lisäksi olivat naislääkärit, sairaanhoitajat, apusisaret, sotilaskotisisaret, työvelvolliset ja puolustusvoimien palveluksessa olleet naiset.

Lotat

Suurin ja tunnetuin ryhmä naisia sodassa olivat lotat. Alkuun nimi oli Lotta Svärd -yhdistys ja kesästä 1941 alettiin käyttää muotoa Lotta Svärd -järjestö. Kyseessä oli vapaaehtoinen naisten maanpuolustusjärjestö, joka perustettiin miesten suojeluskuntajärjestön rinnalle. Se toimi vuosina 1920-1944.

Lotta-Svärd -yhdistyksen toiminnan päätavoitteena oli aluksi suojeluskuntajärjestön tukeminen. Suojeluskuntien tultua osaksi valtakunnan puolustusvoimia vuonna 1927 ja niiden toiminnan liittyttyä kiinteästi vakinaisen puolustuslaitoksen työhön, laajennettiin avustaminen koskemaan maanpuolustusta kokonaisuutena.

Heinäkuun alussa 1941 ylipäällikkö Mannerheim päätti, että Lotta Svärd -järjestö kokonaisuudessaan luetaan puolustusvoimien osaksi sille annet-

tujen lukuisten maanpuolustustehtävien vuoksi.

Lotta Svärd -järjestö koulutti jäseniään eri tehtäviin. Suurin ja näkyvin tehtäväkenttä oli muonitus. Vaarallisimmin ja kylmin tehtävä oli ilmavalvonta. Lisäksi lottia toimi kansliatehtävissä, varushuollossa, viestinnässä ja lääkinnässä. Jatkosodan lopulla lottia koulutettiin myös valonheittotehtäviin.

Lotat antoivat suostumuksen, että olivat valmiita lähtemään komennukselle. Suostumuksen antaminen oli vapaaehtoista, mutta komennukselle lähdön jälkeen palveluksessa olo oli yhtä pakollista kuin miehilläkin. Talvi- ja jatkosodan aikana riveissä oli yhteensä noin 90 000 lottaa, joista 20 000 oli samanaikaisesti komennuksella. Suurin osa lotista sijoittui kotirintamalle.

Toimiessaan lukuisissa maanpuolustusta tukevissa tehtävissä lottien voidaan katsoa vapauttaneen 25 000 miestä sotilaallisiin tehtäviin.

L a k k a u t u s h e t k e l l ä 23.11.1944 järjestön jäsenmäärä oli 232 000. Luvussa ovat mukana pikkulotat ja kannattajajäsenet.

Sotilaskotisisaret

Toinen huomattava ryhmä vapaaehtoisia naisia olivat sotilaskotisisaret. Sotilaskotityö tuli Suomeen jääkärien mukana. Toimintaa oli jo 1918 maan suurimmissa varuskuntakaupungeissa. Sotilaskotiliitto perustettiin 1921. Talvisodan alkaessa sotilaskoteja oli 137. Ne panostivat munkkikahvien ja muun tarjoilun lisäksi sotilaiden viihtyvyyteen esimerkiksi tarjoamalla pelejä ajankuluksi ja myymällä pieniä kulutus-

tavaroita, kuten kirjepaperia. Sotilaskotisisaret saivat maastoharjoitusta lottien tapaamistyöskennellessään armeijan leireillä, sekä sota- ja kertausharjoituksissa.

Jatkosodan alussa perustettiin joukko-osastojen yhteyteen sekä lottakanttiineja että sotilaskoteja pyrkien noudattamaan Pääesikunnan sotien välisenä aikana antamia määräyksiä tasapuolisuudesta. Pientä kilpailuakin syntyi ja määräyksiä jouduttiin vielä tarkistamaan, ettei olisi tullut päällekkäisyyttä.

Rintamalla toimi yhteensä 100 sotilaskotia ja noin 3000 sisarta oli palveluksessa sodan eri vaiheissa. Sotilaskotitoiminta jatkuu edelleen varuskunnissa.

Sairaanhoitajat ja naislääkärit

“Tunne velvollisuutesi”, ohjeistettiin sairaanhoitajia. Käytännössä kaikki liittyivätkin Suomen Punaisen Ristin ylläpitämään sairaanhoitajareserviin vapaaehtoisesti. Lokakuussa 1939 tuli voimaan työvelvollisuuslaki, joka olisi voinut määrätä reserviin liittymättömät sodanajan tehtäviin. SPR huolehti sairaanhoitajien sijoittamisen sodan ajan tehtäviin vuoteen 1943 saakka. Siitä eteenpäin henkilöjärjestelyt hoidettiin SPR:n ja lääkintöhallituksen kanssa yhteistoiminnassa päämajan lääkintäosastossa II:n sairaanhoitajatarjoimissa.

Talvisodan alla lääkäreitä oli Suomessa noin 1 300. Enimmillään 84 % alle 60-vuotiaista lääkäreistä oli puolustusvoimien palveluksessa.

Jatkosodan syttyessä hei-

tä oli lähes 1 400, joista naisia oli 180. Lisäksi käytettävissä oli noin 500 lääketieteen kandidaattia, joista naisia oli 150. Hammaslääkäreistä oli puolustusvoimiin sijoitettuna melkein 300 eli kolmannes maan hammaslääkäreistä. Jonkin verran naislääkäreitä työskenteli kenttäsairaaloissa, pääosa heistä palveli sotasairaaloissa. Eteen joukkosidontapaikoille naisia ei päästetty, vaikka halua olisi ollutkin.

Talvisodan päättyessä puolustuslaitoksen palveluksessa oli noin 5 500 sairaanhoitajaa. Diakonissat ja sairaanhoitajapilaat mukaan lukien kortistossa oli 1940 kaikkiaan noin 8 000 hoitajaa. Reservin ylijäämä oli siviilitehtävissä. Etulinjaa lukuun ottamatta sairaanhoitajat työskentelivät lääkintähuollon kaikissa portaissa. Sotatoimien otti osaa 6 101 sairaanhoitajaa eli kaksi kolmasosaa koko maan sairaanhoitajakunnasta.

Luku on huomattavan suuri, sillä osa naisista oli pienten lasten äitejä. Kotirintaman tehtäviin sijoitettiin vanhempia ikäluokkia.

Lääkintälotat ja apusisaret

Lääkintälotat toimivat sairaanhoitajien apua. He olivat saaneet koulutusta avustaviin tehtäviin. Talvisodan aikaisen sairaanhoitajapulaa takia lottia jouduttiin käyttämään huomattavasti vaativammissa tehtävissä, kuin mihin heidän lyhyt koulutuksensa olisi edellyttänyt. Jo 1920-luvun lopulla oli Lotta Svärd -yhdistyksessä tehty suunnitelma kuuden kuukauden “sairashoitoapulauskoulutuksesta”. Lääkintälotat koulutettiin kaikkiaan

Sairaalalaiava Seagullin leikkaussalissa lääk.kapt.ltn Palmberg operoimassa sairaanhoitajien avustamana 20.9.1943

5.D:n pesula järven rannalla. Lotat ja työvelvolliset pesemässä pyykkiä. Manssila 20.8.1941.

Varuskorjaamot ja pesula: Korjaussalista. Aunuksen kannas (5D:n lohko) 28.5.1943.Vaatehuollossa ahertavat lotat ja työvelvolliset.

Apusisaret ovat suorittaneet kuuden kuukauden kurssin, saaneet järjestön merkin ja valmiina komennukselle. Vasemmalla kouluttava sairaanhoitaja.

Pioneerien Joului. Pioneerien sotilaskoti Kuivasalmella: Kuvassa sotilaskotisaret, neidit Tuovi Iiponen, Kerttu Lehtokuja, Impi Suutari. Kuivasalmi 13.12.1942.

22 000 eli noin kymmenesosa järjestön jäsenmäärästä. Palveluksessa heitä oli enimmillään 1944 noin 4 000. Kuuden kuukauden sairaalakoulutuksen ehti saada 600 lottaa.

Aputyövoimasta oli edelleen pulaa. Poliittisista syistä kaikki naiset eivät halunneet liittyä Lotta Svärd -järjestöön. Ylipäällikkö Mannerheim antoi kesäkuun 25. päivänä 1941 määräyksen SPR:n apusisarjärjestön perustamisesta. Järjestön johtokuntaan valittiin työläisnaisjärjestöjen edustajaksi sittemmin mm. sosiaaliministerinä toiminut Tyyne Leivo-Larsson. Mielenkiintoinen yksityiskohta on, että hän oli 16-vuotiaana osallistunut Tampereen taisteluun 1918.

Apusisarten koulutus vastasi lääkintälottien koulutusta ja he tekivät samoja töitä. Sodan aikana apusisarjärjestössä toimi kaikkiaan 3 553 nuorta naista. Komennuksella 1944 oli samanaikaisesti noin 1 500 apusisarta. Koulutus siirtyi sodan jälkeen valtiolle. Sitä laajennettiin ja ammattinimike muuttui apuhoitajaksi. Sittemmin puhuttiin perushoitajista ja nykyisin he ovat lähihoitajia.

Puolustusvoimien naishenkilökunta ja työvelvolliset

Puolustusvoimien palveluksessa oli naisia, joiden tehtävät jatkuivat luonnollisesti myös sodan aikana. Nämä naiset antoivat työnsä puolesta panoksen maanpuolustukseen. Työvelvollisuuslain nojalla myös naisia määrättiin erilaisiin sodanajan tehtäviin.

Sotatoimialueilla ja rintamalla toimineiden puolustusvoimien palveluksessa olleiden naisten sekä naistyövelvollisten tehtävät liittyivät erityisesti kanslia- ja huoltotehtäviin.

Yksi iso alue tämän ryhmän naisten työstä oli pyykinpesu. Työ oli raskasta, sitä oli paljon ja olosuhteet vaativat. Valitettavasti esimerkiksi pesuloiden naiset ovat usein unohtuneissa, kun kiitosta osallistumisesta maanpuolustukseen jaetaan. Naisia toimi myös aseosastoissa, jonka tehtävät sijaitsivat pääsääntöisesti kotirintamalla.

Viimeinen palvelus

Ehkä naisten kaikkein vaativin työ rintamalla oli kaatuneiden sotilaiden huoltaminen arkkuun. Muut tehtävät olivat pääasiassa samantapaisia, kuin mitä rauhan aikanakin tehtiin. Joissain yhteyksissä on hämmästeltä, kuinka naiset kykenivät pesemään sodan runtemia ruumiita. Tämä tehtävä täytyy nähdä viimeisenä palveluksena lähimmäiselle. Se on hoivatyötä ja hoivaaminen on naisille luontaista. Vainajien pesu ja saattaminen arkkuun on vuosisatoja kuulunut kansan perinteisiin.

Itsenäisen Suomen käymisessä sodissa on aina pyritty saamaan omat kaatuneet kotiseudulle haudattavaksi. Näin tekivät jo vuonna 1918 sekä punaiset että valkoiset. Talvisodan aikana kaatuneiden evakuoiminen kehitettiin järjestelmälliseksi toiminnaksi. Viime sodissa sankarivainajia huolanneet naiset olivat lottia ja työvelvollisia.

Yhteistyötä ja lientymistä

Maanpuolustus kutsui kaikkia suomalaisia. Porvarilliset ja työläisnaisliiton yhdistykset tekivät yhteistyötä jo lokakuusta 1939 alkaen. Yksi tunnettu esimerkki yhteistoiminnasta oli, kun talvisodan sytyttyä Lotta Svärd -järjestö ja Suomen Sosialidemokraattinen Työläisnaisliitto perustivat yhdes-

sä Ilmapuolustusliiton kanssa "Kultaesineiden keräystoimikunnan". Lahjoitetun kihla- tai vihkisormuksen tilalle sai rautasormuksen, jota koristi heraldinen ruusu. Tarkoitus oli kertyvillä varoilla hankkia hävittäjiä ja ilmatorjuntatykkejä.

Lotta Svärd -järjestö oli 1918 sodan voittaneen valkoisen puolen naisjärjestö. Ennen talvisotaa ei siihen voinut kuulua naisia, joilla oli sosialidemokraattinen tausta. Sodan jälkeen Lotta Svärd -järjestö ja Sosialidemokraattinen Työläisnaisliitto tekivät sopimuksen, joka mahdollisti kaksoisjäsenyyden.

Naisten tappiot

Tiedot sotaan osallistuneista naisista ovat hajanaisia. Naisista ei pidetty kantakorttia vastaavaa koottua henkilöasiakirjaa. Eri lähteiden luvut tappioista eivät ole yhteneväiset. Kokonaisuutena tappioita voidaan luonnehtia maltillisiksi. Ne kuvastavat periaatetta, jonka mukaan etulinja ei ollut naisten paikka.

Lotta Svärd -järjestön historiategoksen mukaan talvisodan aikana kuoli kaikkiaan 64 lottaa suorittaessaan tehtäväänsä. Heistä neljä menehtyi tapaturmiin ja 11 tauteihin. Sodan jälkeen ainakin kahdeksan lottaa menehtyi vammoihinsa. Jat-

kosodan tappioina kerrotaan sotavammoihin menehtyneen myös 64 lottaa. Lokakuussa 1944 julkaistun tilaston mukaan jatkosodan aikana kuoli kaikkiaan 228 lottaa velvollisuuttaan täyttäessään. Heistä neljän mainitaan kadonneen. (Lukkarinen) Toisen lähteen mukaan (Tuominen) yhteensä 288 lottaa menehtyi. Heistä 66 kohtasi kuoleman rintamalla, 47 menehtyi ilmapommituksissa ja 34 kuoli tapaturmaisesti. 140 menehtyi komennuksella saamaansa sairauteen ja yhden kerrotaan tehneen itsemurhan.

Lääkärinä sodassa -teoksessa puhutaan yleisesti naistap-

Lotat muonittamassa. Uusikirkko 18.7.1943

pioista. Siinä talvisodassa menehtyneiden naisten kokonaismäärä on 64, mikä on tarkalleen sama kuin on pelkästään lotista kerrottava määrä. Lukuun tässä yhteydessä sisällytetään 12 menehtynyttä sairaanhoitajaa. Jatkosota mukaan luettuna saadaan myös erilaisia numeroita. Teoksen mukaan rintamalla ja sotatoimialueilla palveli viime sodissa 100 000 naista. Heistä noin 300 menetti henkensä sotatoimista johtuen. Jatkosodassa menehtyi 14 sairaanhoitajaa. Mielenkiintoinen havainto on, että sekä sairaanhoitajia (12 ja 14) että lottia (64 ja 64) kaa-tui molemmissa sodissa suurin piirtein yhtä paljon, vaikka jatkosota kesti melkein kolme vuotta kauemmin.

Luettelossa sodassa menehtyneistä lääkäreistä naisia on kaksi. Talvisodassa menehtyi ilmapommituksessa yksi lääketieteen opiskelija. Hän kuoli myös lottiin. Jatkosodassa kuoli yksi lääketieteen kandidaatti. Sotilaskotisisarten tappiosta mainitaan partisaaniväijätyksessä menehtyneet liiton puheenjohtaja ja kaksi sisarta.

Järjestöjen perintö

Rintamanaisten liitto ry perustettiin vuonna 1980. Siihen kuului sotatoimialueilla ja rintamalla erilaisissa hoito-, huolto-, viesti-, valvonta-, toimisto- ja siivoustehtävissä toimineita lottia, sairaanhoitajia, naislääkäreitä, apusisaria, sotilaskotisisaria ja työvelvollisuusko-

mennuksen saaneita naisia. Liitto toimi vuoteen 2013 asti, jolloin se luovutti lippunsa Lottamuseolle.

Rintamanaisten lippu otettiin Lottamuseoon siitä syystä, että suuri osa liitossa toimineista oli entisiä lottia. Vastavasti entiset lotat olivat suurin toimijaryhmä, kun Rintamanaisten liittoa perustettiin. Lottamuseo on nimensä mukaisesti keskittynyt lottien historian tallentamiseen ja näytteille asettamiseen. Muiden sodassa toimineiden naisryhmien toiminta uhkaa jäädä vaille huomiota.

On vahinko, että sodan ajan naisten järjestöjen toiminnasta ei juuri ole tehty historiikkia. Esimerkiksi sairaanhoitajien

historia on edelleen kirjoittamatta. Toisaalta on mielenkiintoista, että naisten roolit menivät paikoin limittäin, esimerkiksi osa naislääkäreistä ja sairaanhoitajista kuului myös lottiin.

Eeva Tammi

Kirjallisuutta:

Haavikko, Anna-Liisa: Naisten marssi - rintamanaiset kertovat Hakko, Mirja toim.: Naiset kertovat sodasta Kauttu, Kyllikki; Lääkärinä sodassa Lukkarinen, Vilho: Suomen Lotat Rosén, Gunnar: Sata sodan ja rauhauuotta - Suomen Punainen Risti 1877-1977 Tuominen, Pirjo toim.: Lotat - Suomen naisten suuri tarina Suomen Lääkärilehti 34/89, Kale Juva

Naisia sodassa

Lotat

jäsenmäärä 1944 232 000 komennuksella samanaikaisesti 20 000

Sotilaskotisisaret

komennuksella sodan eri vaiheissa 3000

Sairaanhoitajat

6101 otti osaa sotatoimiin eli kaksikolmasosaa sairaanhoitakunnasta

Apusisaret

yhteensä 3 553 sai 6 kk koulutuksen 1944 komennuksella 1 500

Lääkintälotat

yhteensä 22 000, joista 6 kk koulutettuja 600 1944 palveluksessa enintään 4 000

Rintamapalvelustunnus myönnettiin 65 000 naiselle

Betola Oy

Kuopio

Kuopion Talokeskus Oy

Kuopio

**Rakennussuunnittelutoimisto
Sormunen&Timonen Oy**

Kuopio

Sotahistoriallisia museoita, paikkoja ja matkoja

PANIMOMUSEO

Oluella on tuhansia vuosia vanhat perinteet, ja lisämessakin on valmistettu olutta jo 130 vuotta. Ainutlaatuinen Panimomuseo esittelee keväällä 2007 uusitulla näyttelyllä oluen pitkää historiaa ja oluenvalmistuksen eri vaiheita.

Museon helmiä ovat mm. harvinainen talouskaljan pullotuskone ja oluen tammiset varastotynnyrit 1900-luvun alusta.

Avoimna: ma-pe klo 10-15, ilmainen sisäänpääsy

Panimomuseo, Olvi Oluthalli, Ravintola, Olvipuoti,
Luuniemenkatu 4, 74100 IISALMI, puh. (017) 8385 232

ETELÄ-KARJALAN MUSEO JA ETELÄ-KARJALAN TAIDEMUSEO
26.4.2015 - 10.1.2016

*Koe arkinen, traaginen,
toimielias, tunteikas,
karu ja jännittävä Kannas
Lappeenrannan
museoissa.*

AVOJALLOIN

10 elämää Karjalan Kannaksella

Etelä-Karjalan museo
Kristiinankatu 15
Etelä-Karjalan taidemuseo
Kristiinankatu 8 - 10
Linnoitus, Lappeenranta
Tiedustelut 05 616 2261
www.lappeenranta.fi/museot

Hugo Simberg, Lammasyttö, 1913.
Tampereen Taidelidistys tyn kokoelma. Kuva: Musokuv.

SODASTA rauhaan

Suomi 1944-1945

Näyttely
2.1.-31.12.2015

PÄÄMAJAMUSEO • Päämajankuja 1-3 • 50100 Mikkeli
Avoimna: 2.5.-31.8. päivittäin 10-17, 1.9.-30.4 pe-su 10-17
www.mikkeli.fi/museot

Klaudia Kultalahden vaiherikas elämä Karjalan Tolvujasta Evijärvelle

22.3. maaliskuuta oli juhlapäivä Evijärven vanhus-tenkodilla. Sotiemme veteraani Klaudia Kultalahti os. Andrianova täytti 91 vuotta. Paikalla oli sukulaisia kahdes-
sakin sukupolvesta. Kakkua syötiin ja kahvia juotiin.

Klaudia Andrianova näki päivänvalon Karjalan Tolvujassa 22.3.1924. Kunta sijaitsee Äänisen rannalla noin 200 km Petroskoista pohjoiseen. Hän oli tuolloin Neuvostoliiton kansalainen ja elämä näytti olevan mallillaan. Hän aloitti opettajaseminaarin 15-kesäisenä.

Tulevan kansankynttilän eloon tuli kuitenkin muutos, kun maailma roihahti liekkiin.

– Vietiin paikasta toiseen, Klaudia kuvailee Talvisodan aikaisia tunnelmia Venäjän puolella kotikylässään.

Välirauha takasi pienen hengähdystauon, mutta sama sotiminen jatkui taas 1941 kesällä. Suomi miehitti muutamaksi

vuodeksi Petroskoin, joka nimettiin vieressä olevan järven, Äänisen, mukaan Äänislinnaksi. Klaudian kotikylä Tolvuja tuli miehitettyksi myös.

Kotikylässään Klaudia tottui suomalaiskomentoa. Hänet määrättiin venäjänkielisenä esikuntatehtäviin. Miehitysvuodet menivät esikunnassa lähettinä ja kääntäjänä. Vaan sodan keskellä lempikin leimahti ja kuvioihin astui Kaler-vo Kultalahti, esikuntapäällikkö.

1943 syntyi esikoinen Kaler-
volle ja Klaudialle. Tuosta vuosi eteenpäin alkoi kesällä 1944 Neuvostoliiton suurhyökkäys ja alkoi pako länteen.

Klaudian lapset muistelevat, kuinka jouduttiin tekemään valtava määrä erilaisia hakemuksia ja lomakkeita, että Klaudiasta saatiin Suomen kansalainen. Lopulta se onnistui ja rautaesirippu jätti muut sukulaiset rajan toiselle puolen.

Elämä asettui uomiinsa Evijärvelle.

Kaksi rakasta: Ääninen ja aviomies Kalervo Kultalahti.

– Kovaa työtä se oli, Klaudia muistelee alkuaikojen maatalon emännän töitä.

Rajan takaa tullut morsian otettiin kuitenkin asiallisesti vastaan. Kun utelen, että tuliko ryssittelyä ja muuta syrjimistä, on vastaus kielteinen.

Klaudia myös pääsi toteuttamaan kesken jääneitä opettajan töitään Suomessa. Hän toimi käsityönopettajana kansalaisopistolla ja oli oikeinkin pidetty opettaja, muistelee tytär Elina Isosomppi.

Klaudian taustat varjostivat ikävästi Kultalahden perhettä vuosikymmenten ajan.

– Tullimiesten kohtelu oli aivan törkeää, muistelee Elina Isosomppi venäläisten tullimiesten toimintaa, kun he kävivät äitinsä synnyinseuduilla kylässä.

Syy oli sukunimessä. Kultalahti oli myrkkyä Neuvostoliiton hajoamiseen asti sekä osittain vielä nyky-Venäjänkin aikana.

Kirjoihin ja kansiin oli jäänyt merkintä, että Klaudia oli jonkinlainen maanpetturi ja loikkari. Tämä oli vaikeuttanut Klaudian veljenkin elämää sotien jälkeen, sillä hän oli tämän vuoksi menettänyt työnsä.

Yhteydenpito sukulaisiin oli alkuaikoina hankalaa. Puhelua sai odottaa tovin jos toisenkin, kun keskus yhdisti oikeaan numeroon. Ja puhelut myös katkeilivat selittämättömistä syistä. KGB:n pojat taisivat olla asialla, sukulaiset epäilevät.

Vuonna 1960 Klaudia pääsi ensimmäisen kerran vasta ta-

Taakse jäi tämä kotitalo rautaesiripun taakse Äänisen rannalta Tolvujan kylästä.

paamaan rajan taakse jääneitä sukulaisiaan. Tuolloinkin vain äiti tuli Petroskoihin asti – 200 km päähän synnyinkodistaan.

Vasta kymmenen vuotta myöhemmin, vuonna 1970 ja 26 vuotta lähdöstään myöhemmin, Klaudia pääsi käymään kotitilallaan. Taloa piti yllä tuolloin Klaudian veli.

Matkustaminen helpottui Neuvostoliiton romahduksen myötä, mutta vaikeutensa oli vielä Venäjänkin aikana. Edelleen erästä pitsiliinaa myöden käytiin viranomaisia läpi, kun sitä ei meinannut perille saada. Ympärijuoksuttamista ja viranomaisilla ramppaamista aivan turhan tähden – ja syynä ilmeisesti vain sukunimi Kultalahti. Viimeisin takaisku tuli viime vuoden lopulla, kun Klaudian sukulainen oli tulossa käymään Suomeen. Vaan maailmanpoliittinen tilanne oli romahduttanut ruplan arvon, joten matka peruuntui.

Yhtä kaikki: Jos äiti oli Neuvostoliiton lahja lapsilleen, sai siitä nauttia koko suku näihin päiviin saakka – niin hyvässä kuin pahassa.

Timo Ekman
Seinäjoke

Kommentti

Jos jotain tapaaminen opetti, niin sen, että jätä hyvä suomalainen ryssittely vähemmälle. Niin supisuomalaisia Klaudian lapsia ja lapsenlapsia oli paikalla äitinsä ja mummansa synttäreillä. Heidän rikkautensa oli vain äiti ja mumma, jolla oli monella tapaa ainutlaatuinen elämä, jota lapset ja lapsenlapsetkin olivat saaneet jakaa monella tapaa. Hei eivät ryssittelyä ymmärtäneet ja kokivat sen loukkaavaksi. Ja aivan syystäkin.

Vasemmalta lukien: tytär Elina Isosomppi, tytär Elisa Kultalahti ja poika Hannu Kultalahti. Keskellä päivänsankari, lasten äiti, Klaudia Kultalahti

Karttulan Metsätyö Oy

Kuopio

Kiitos Sotaveteraaneille
Kuopiosta! Nro:131

JPT Jaskari Oy

Köyliö

Talvilajien kilpaurheilu ja valmennustyö täydensivät sotaveteraanin päivätyön

Talvilajien kilpaurheilun, valmennuksen ja mäenlaskun tuomaroiminnin menestyjä, lahtelainen Jukka Simola, keskittyi "aikuisvuosinaan" myös sotaveteraanien järjestötyöhön. Ensi vuonna hän täyttää kunniakkaat 90-vuotta.

Sodasta 20-vuotiaana "veteraanina" kotiutunut lahtelainen **Jukka Simola** saattoi aluksi kaupalliset opintonsa päätökseen. Valmistui merkonomiksi ja hakeutui teollisuusyritysten markkinointitehtäviin. Opiskelun ja työn ohella hän jatkoi jo aiemmin aloittamansa talvilajien kilpaurheilutoimintaa. Yksittäisinä lajeina olivat hiihto, hiihtosuunnistus, mäkihyppy ja jääkiekko.

Kilpaurheilun rinnalle nousi nopeasti mukaan myös valmennustyö ja mäkihypyssä arvostelutuomarin toiminta. Mäkituomaroiminnissa hänestä kehittyi kansainvälinen arvostelutuomari ja mäkihypyn tekninen asiantuntija. Arvostelutuomarina hän toimi Suomen mäki-kisojen lisäksi monissa Euroopan, Aasian ja Pohjois-

Amerikan tunnetuimmissa mäki-kilpailuissa sekä teknisenä asiantuntijana suurissa lentomäki-kilpailuissa. Pisimmät hyppy lentomäessä kantoivat jo hänen tuomarikaudellaan lähes 200 metriä. Myös kilpaurheilu toi Simolalle menestystä niin Suomessa kuin Pohjois- ja Keski-Euroopan mäki- ja hiihtokilpailuissa.

Syntyperäinen lahtelainen

Jukka Simola syntyi 11.5.1926 Lahdessa toimihenkilöperheeseen. Äiti oli farmaseutti ja isä myyntijohtaja tamperelaisessa Brander-kenkätehtaassa. Eräänä yksityiskohtana kenkätehtaan kohdalla todettakoon, että tehdas valmisti tilaustyönä muun muassa suomalaisten upseerien saappaat.

Syvästi isänmaallisen per-

heen poikana Jukka hakeutui jo 12-vuotiaana Suojeluskunnan Sotilaspoikiin ja 16-vuotiaana varsinaiseen Suojeluskuntaan, jossa teki myös suojeluskuntavalan.

Suojeluskuntatoiminnan ohella Jukka Simola aloitti intomielin harrasteurheilun talvi- ja palloilulajien parissa, jotka jo varsin pian johtivat hänet kilpaurheilun pariin. Silloisessa Lahden mäessä pisimmät hyppy ylittivät 70-metrin rajan. Myöhemmin rakennetussa uudessa suurmäessä, pisimmät hyppy ylittivät jo 130 metrin rajan. Kilpauraa seurasi valmennus ja tuomarointi mäkiurheilussa.

Sotilasura aliupseerina

18-vuotiaana oli Jukalla edessä asevelvollisuus vuoden 1944 alusta. Sen suorituspaikaksi oli määrätty Tykistön Koulutuskeskus TTK3, Riihimäellä. Lyhyen koulutusjakson jälkeen oli jo huhtikuussa siirto sotatoimi-alueelle Keski-Kannaksen Riihiöön. Sijoitusyksikkö siellä oli toisen divisioonan KTR15/2:n patteristo. Riihiöstä KTR15 siirrettiin Valkeasaaren Vaskisavottaan.

Perääntymisreitti kulki Siiranmäen kautta Vuosalmen Siitolanniemeen. Rauhan tultua miehistö kotiutettiin lokakuussa 1944. Käynti kotirintamalla ei kestänyt kuitenkaan pitkään, sillä jo tammikuussa 1946 samainen ikäluokka sai taas kutsun palata puolustuslaitoksen palvelukseen, nyt Lahteen, Hämeen Ratsuryk-

menttiin. Tällä kertaa käynti armeijassa ei kestänyt kuin 10 kuukautta. Uusi kotiuttaminen oli tasan vuosi ensimmäisestä kotiuttamisesta. Sodan päättyessä Jukka Simola oli korpraali, myöhemmin rauhan aikana hänestä tuli alikersantti.

Elämä järjestykseen

Ensimmäiset tärkeimmät tehtävät siviilissä olivat opiskelun loppuun saattaminen, työpäikan hankkiminen ja perheen perustaminen. Kukin näistä osa-alue lokahti vuorollaan kohdalleen.

Perheen Jukka Simola perusti vuonna 1946 "pankkineiti" Suoma Pirosen kanssa. Perheeseen syntyi viisi lasta, neljä tyttöä ja yksi poika. Kaikki lapset ovat tietysti jo aikuisia, oman perheensä perustaneita ja vanhimmat heistä jo eläkeiän saavuttaneita. Lasten lapsia Simolan "suurperheessä" on 6, ja lasten lapsien lapsia 10. Avioliitto Suomen kanssa kesti 66 vuotta, aina vuoteen 2012, jolloin se päättyi vaimon pois nukkumiseen.

Ensimmäisen vakituisen työpaikan Jukka Simola sai Rauma-Repolasta varastonhoitajana, josta työstä hän siirtyi tämän teollisuusyrityksen markkinointitehtäviin. Rauma Repolan jälkeen oli vuorossa Lahden Lasitehtaassa tukkumyyntityö. Väillä Jukka toimi myös ostajana Lahden Mallasjuomalla, mutta palasi takaisin markkinointityöhön. Viimeiset 11 vuotta hän toimi monialayritys Mercantilen pesulakonesektorissa.

Täytettyään 65-vuotta Jukka Simola jäi eläkkeelle. Mutta eläköityminen ei kuitenkaan onnistunut, sillä Mercantile kutsui hänet pariksi vuodeksi takaisin töihin. Uusi yritys eläkkeelle siirtymisestä tehtiin vuonna 1993. Silloin se myös onnistui.

Järjestötyö sotaveteraaneissa kiehtoi

Jukka Simola liittyi jäseneksi Keski-Lahden Sotaveteraaniyhdistykseen vuonna 1974. Vuonna 1990 hänet valittiin yhdistyksen hallitukseen ja sen puheenjohtajaksi 2002. Kymmenen vuotta kestäneellä puheenjohtajakaudella hän toimi myös Sotaveteraanien Lahden piirin hallituksen jäsenenä. Sotaveteraaniliiton hallituksen jäsenenä Simola toimi 2013-2014.

Vuosi sitten Keski-Lahden Sotaveteraaniyhdistys liittyi Lahden yhdistykseen. Syntyneessä suuryhdistyksessä on rintamatunnuksen omaavia jäseniä reilut 350, kokonaisuusmäärän ollessa yli 1 300. Yhdistyksen toiminta on hyvin vilkasta. Esimerkiksi jokainen arkiamu aktiivijäsenet tapavat syksy- ja talviaikaan aamukahvin merkeissä paikallisessa kahvilassa. Kesäaikaan ovat puolestaan vuorossa tapaamiset Yhteismajalla.

Yhteismaja on nimitys kauppias Huotarilta saadusta vapaaajankiinteistöstä, jonka Sotaleskien ja Kaatuneitten omaisten huoltosäätiö ry kauppiaalta aikanaan sai. Sitten huoltosäätiö lahjoitti sen edelleen Lahden Sotaveteraanipiirille.

TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA ARKEEN

fennokauppa.fi

Moli LAAJA VALIKOIMA SUOJIA VIRTSAKARKAILUUN

Varmoja Hyvin istuvia Hajua neutraloivia

PYYDÄ ILMAINEN NÄYTE ☎ 09 276 360

FENNO MEDICAL OY ☎ 09 276 360 asiakaspalvelu@fennomedical.fi fennokauppa.fi

Kuukausitapaamisten teema-aiheita ovat muun muassa: lettukestit, makkarakestit, hiljainen iltapäivä, kesäpäivä jne. Hiljaisen iltapäivän ohjelmassa on mm. kirkon järjestämä eh-toollinen ja kesäpäivänä puolestaan metsätaitokilpailu.

Muusta yhdistystoiminnasta mainittakoon joka vuotinen kesäretki Lemmelle, nauttimaan perinteistä "Särää" sekä satunnaiset teatterimatkat. Valtakunnalliseen tapaan yhdistys järjestää kirkkopyhän ja viettää kaatuneitten muisto- ja veteraanipäivää. Itsenäisyyspäivänä on luonnollisesti sankarihaudalla kunniavartio. Omaisten kanssa sovittaessa käyvät yhdistyksen edustajat laskemassa jäsenvainajan haudalle havuristin.

Viime vuoteen asti piirillä oli oma kuoro, mutta puhallin-

orkesteri edelleen jatkaa. Viime vuoteen asti yhdistyksellä oli myös oma tiedotuslehti. Sitä vastoin Jouluviestin julkaisu edelleen jatkuu.

Kaupungin tuki sotaveteraaneille

Lahden kaupungin taloudellinen tuki sotaveteraaneille on merkittävää. Kaupunki myöntää ilmaisen hammashoidon, ei peri terveyskeskumaksuja, sallii ilmaisen pysäköinnin kaupungin merkityillä pysäköintipaikoilla ja antaa kullekin varsinaiselle sotaveteraanille vuosittain 150 yhdensuuntaista linja-automatkaa kaupunkialueella sekä ilmaiset käynnit museoissa ja messuilla. Käynti teatterissa maksaa kolme euroa. Myös pääsy seuramaan Salpausselän kisoja on ilmaista.

Paikallisen suurmenetyksen

Lahti ja lahtelaiset olivat vaarassa kokea, kun puolustusvoimat lopetti perinteisen Hämeen Rykmentin ja pani Hennalan varuskunnan kiinteistöt myyntiin. Osa historiallista arvoesineistöä saatiin kuitenkin talteen, kun ravintolayrittäjät **Ilkka Koskinen** ja vaimonsa **Virpi Kesonen** ostivat lopetettavan varuskunnan upseerikerhon ja lupautuivat säilyttämään siellä olevan taulu- ja kuvakokoelman sekä sotilasperäisen arvoesineistön.

Kokoelmassa on mukana kymmenittäin eri säätiöiden omistamia sotilaspäälliköiden, -komentajien ja Mannerheim-ristin ritareita esittäviä kuvia sekä valtava määrä pienoispatsaita, sotilas-esineitä ja palkintoja.

Teksti ja kuvat: Matti Värri

Ensimmäinen Kansallisen Veteraanipäivän valtakunnallinen pääjuhla järjestettiin Lahdessa 27.4.1987. Osanottajia veteraanipäivässä oli yli 10 000. Vuotta myöhemmin Lahden Sotaveteraanipiiri yhdessä Mannerheim-ristin ritarien kanssa pystytti tämän sotiemme Veteraanien muistomerkin.

Maanpuolustusjärjetöt toivottavat hyvää kansallista veteraanipäivää

ISÄNNÄÄN JA UPSEERIN ASIALLA
UPSEERILIITTO

Aliupseeriliitto ry
tervehtii sotiemme veteraaneja
www.aliupseeriliitto.fi

Turvallisesti huomiseen

Päälystöliitto ry
Befälsförbundet rf

TURVALLISUUTTA
YHDESSÄ.

www.mpk.fi

MAANPUOLUSTUSKOULUTUSYHDISTYS
FÖRSVARSUTBILDNINGSFÖRENINGEN

Suomen Sotaveteraaniliittoa
tervehtien

RESERVILÄISLIITTO

Döbelninkatu 2, 00260 HELSINKI, puh. (09) 4056 2040

www.ekjh.fi

Berner Oy
Helsinki

Suomen
Reserviupseeriliitto ry
– Finlands
Reservofficersförbund rf
www.rul.fi

Suomen Reserviupseeriliitto
kiittää kaikkia sotaveteraaneja.
Itsenäinen Suomi on hyvä
maa asua.
Kiitos Teille panoksestanne
sodan ja rauhan aikana.

Ipa-Pesu Oy Lahti	NRG International Ltd Oy Lahti	Kasit Oy Laihia
Amitec Oy Laitila	T:mi Kari Kauvo Lapinjärvi	Conexpress Oy Lappeenranta
Elokuva Luotola Oy Lappeenranta	Transsinkko Oy Lappeenranta	LVI-Toivanen Oy Lappeenranta
Inter-Sisustus Ky -keittiökalusteliike- Lempäälä	Pintapekat Oy Lempäälä	Kuljetusliike Esko Kosunen Ky Leppävirta
Liedon PK-Metalli Oy	Metallimesta Oy Lohja	P. Packalen Oy Lohja
Sollan Pakkaamo Oy Mellilä, Loimaa	Torniainen Vesa Hirvensalmi	Nikopuu Oy Haukivuori
AK-Raudoitus Oy Mäntsälä	Tasoite ja Maalaustyö Vista Oy Mäntsälä	P. Dahlin Oy -eristysliike- Naantali
Dosetec Exact Oy Nastola www.dosetec.fi	Nastolan Forest Huolto Oy Nastola	Naficon Liitin Oy Nauvo
Laattatyö Wikman Oy Nokia	VALONKAARI Nokia, Siuro	Valtimon Sähkötyö Oy Nurmes
Oy Cleanosol Ab Nurmijärvi	Jukrak Oy Orimattila	Orimattilan Lämpöasennus Oy
Tilitoimisto Maila Vallström Oy Oulu, Kemi, www.tilitvallstrom.fi	Koneurakointi Holtinkoski Oy Ylikiiminki	Felox Finland Oy Oulu
 OPLAX OY	Moottero Parkano	Alamettälä Oy Parkano
Oy Herrfors Ab Pietarsaari	Hämeen Kattokeskus Oy Pirkkala	Oy Johnson Metall Ab Pirkkala
Golfkenttä Kalifornia Pori	Kiitos Sotaveteraaneille Porvoosta! Nro:128 	Vartioliike Edström Oy Ab Porvoo
 MYLLYLÄN BETONI OY MYLLYLÄNTIE 40 • 07560 PUKKILA	AP Wood Oy Punkaharju	Koneyhtymä Makkonen Alpo ja Aaro Pyhäntä

Insinöörioppilastalo Oy

Tampere
Isännöitsijä Matti J. Mäkelä
0400-637 402

Maanpuolustuksessa mukana

Nammo Lapua Oy
PL 5, 62101 LAPUA
Puh 010 523 3800
Fax 06 431 0244
www.lapua.com

Paras sotahistoriallinen pro gradu -kilpailun tulokset julkistettu

Suomen Sotahistoriallinen Seura ry on edellisvuosien tapaan palkinnut viime vuonna valmistuneita sotahistorialliseen tutkimukseen painottuvia pro gradu -tutkielmia. Kilpailun tulokset julkistettiin seuran vuosikokouksen yhteydessä maaliskuun 18. päivänä. Arvioitavana on ollut eri yliopistoista ja Maanpuolustuskorkeakoulusta tulleita tutkielmia. Tiukassa kilpailussa voittajaksi tuli tänä vuonna **Niilo Kivistö**. Hänen opinnäytteenä aihe on "Pietarin suojaksi vai uhkaksi Saksan selustaan? Brittiläinen sukellusvenelaivue osana Venäjän Itämeren laivastoa 1914-1918". Hänet palkittiin 3.000 euron stipendillä. Pro gradu on tehty Helsingin yliopiston humanistisessa tiedekunnassa.

Maisteri Kivistö tarkastelee tutkielmassaan vain vähän suomalaisessa julkisuudessa käsiteltyä 100 vuotta sitten tapahtunutta brittiläisen sukellusvenelaivueen toimintaa Pohjois-Itämerellä ja Suomen rannikon tuntumassa. Hän kertoi kiitospuheenvuorossaan myös gradunsa syntyvaiheista ja keskeisistä tutkimustuloksista.

Toisen palkinnon ja 2.000 euron stipendin sai **Matti Kauppila** tutkielmastaan "Talvitaktiikan ja talvikoulutuksen ilmeneminen Rukajärven suunnalla 1941-1942". Pro gradu on hyväksytty Maanpuolustuskorkeakoulussa ja siinä yli-

luutnantti Kauppila tarkastelee 1920- ja 1930-luvulla kehitettyjen talvitaisteluperiaatteiden soveltamista 14. Divisioonan joukkojen koulutuksessa ja taisteluissa jatkosodan aikana 1941-1942 Rukajärven suunnalla.

Kolmannelle sijalle arvioitiin kaksi pro gradua ja kumpikin palkittiin 1.000 euron stipendillä:

Juha Kontturi pro gradusta "Alfan henki" - kerrottu historia ja toimintaympäristö Kosovossa 2003-2009 palvelleiden suomalaisten rauhanturvaajien yhteisössä". Opinnäyte on hyväksytty Itä-Suomen yliopistossa Joensuussa.

Lasse Salonen pro gradusta "Anteeksipyyntöjen politiikka 2000-luvun Kroatiaassa, Tutkimus neljästä vuosina 2001-2012

esitetystä historiallisesta anteeksipyyntöä".

Opinnäyte on hyväksytty Helsingin yliopiston valtiotieteellisessä tiedekunnassa.

Kumpikin tarkastelee tutkielmassaan Jugoslavian hajoamiseen liittyvien sotien tapahtumia ja seurannaisvaikutuksia 2000-luvun alkuvuosina.

Kunniakirjat palkituille ojensivat vuosikokouksen aluksi seuran puheenjohtaja prikaatikenraali **Pentti Airio** ja pro gradu -palkintotoimikunnan puheenjohtaja, valt. tri **Esko Vuorisjärvi**. Monta vuotta näitä tehtäviä hoitaneet Airio ja Vuorisjärvi tekivät tilaa nuoremille ja seuran uudeksi puheenjohtajaksi valittiin filosofian tohtori **Mikko Karjalainen**. Myös hallitukseen valittiin uusia jäseniä poisjääneiden tilalle.

Kuvassa (vas.) Esko Vuorisjärvi, Lasse Salonen, Matti Kauppila, Niilo Kivistö ja Pentti Airio. Kuvasta puuttuu Juha Kontturi. Kuva: Pertti Räisänen

YRJÖ PIRILÄ OY

www.bisnode.fi

PHOENIX CONTACT
INSPIRING INNOVATIONS

Totta ja tarua Vodlajoen retkeltä

Sodasta on tarinoita, joista osa tuntuu lähes saduilta. Samat tapahtumat voivat eri osapuolten kertomina tahallaan tai tahattomina saada tosiasiat muuntumaan mustasta valkoiseksi.

Äänisen takana piti käydä kuulemassa tietyn kaukopartion soturin ihmeellinen pelastuminen vankeudesta kolmantena päivänä kiinnijäämisensä jälkeen.

Aluksi kuitenkin suomalaisversio, joka lienee lähes totuudenmukainen. Venäläisen tuttavani kertomuksen todisteeksi sain ainutkertaisen taiteellisen piirroksen tapahtumien kulusta.

Satuosuus on jutun loppuosassa, johon se tarinan ajoittamisen takia parhaiten sopii.

Maaliskuussa 1942 Limosaaresta Vodlajoen suulle tapahtuneen hävitysretken pahoina enteinä voi pitää tuolta suunnalta ennen hyökkäystä saapuneita hiihtäjiä.

AHSP:n (Aunuksen Heimosoturipataljoona) sotapäiväkirjamerkinnän mukaan 2.3.42 illan suussa suksi Salskin suunnasta 72-vuotias ukko, jonka pikakuulustelun suoritti itse eversti Lyytinen tuoreeltaan Kondossa.

Samassa sotapäiväkirjassa on 3.3.42 merkintä niin ikään Salskista Voi-Navolokiin saapuneesta yhdestä ”ryssäläisen” työpataljoonan työläisestä. Tiedottajiako?

Heti tuon vuorokauden vaihduttua oli vahva vihollispartio lähestynyt yhtä omaa kenttävartiota, joka oli tuhonnut yöllisessä taistelussa yhdeksän vihollista, jonka lisäksi yksi hyökkääjä oli jäänyt vangiksi.

Vanki oli kertonut, että partion tehtävänä oli polttaa Limosaaren kyliä. Äänisen rannat ja jäälakeudet olivat tuoloin laajasti sotanäyttämönä.

8.3.1942 illan koittaessa Aunuksen Heimosoturipataljoonasta aiemmin kaukopartioon nimetyt neljä miestä vänrikki Pauli Karhusolan johdolla aloittivat matkan Äänisen itärannalle. Tuo suuri suomalaisosasto lähti Limosaaresta luutnantti Karl Englundin johtamana Vodlajoen suulle tehtävää hävitystyötä varten.

Lähtöpäivän aattona tehtiin nopeuskokeiluja hevosilla. Matkanopeudeksi saatiin 4 km/tunti, hiihtäjille vastaavasti 5 km/tunti. Kyseessä oli todellinen kaukoretki Äänisjärven jäällä.

Hevosvetoisesti mentiin kahdeksan tuntia, jonka jälkeen hevoset jätettiin. Miehet jatkoivat seuraavaan aamuun noin kello kuuteen saakka, jolloin tavoiteranta saavutettiin.

Riukusteillä ja miinakentässä

Äänisen itärannalla, rantaviivan edessä osasto joutui raivaamaan riukusteisiin aukon. Heti sen jälkeen meni sotamies Välimäki miinaan. Takaisin ryömiessään hän meni vielä toiseen miinaan. Vänrikki Ratia meni seuraavaan miinaan ja alikersantti Leino neljänteen miinaan. Rannikko oli vahvasti sulutettu.

Haavoittumisten jälkeen ajoi paikalle vihollismies pohjoisesta hevosella joutuen vangiksi. Hevonen rekineen vaihtoi omistajaa. Vanki kertoi, että partisaanit odottivat suomalaisisssejä. Vaikeasti haavoittunut Välimäki pantiin rekeen ja kaksi miestä hänelle saattajiksi.

Retken jälkeen selvisi, että kuuden tunnin ajon jälkeen sotasaalishevonon uupui niin perusteellisesti, että se ammuttiin. Välimäkeä ja Ratiaa kuljetettiin ahkioilla. Välimäen kuoltua ahkioon jätettiin ruumis ahkioon jälle. Yhden partiomiehen menetys oli tällöin tosiasia.

Kaukopartion tehtävä oli kaksijakoinen, tuhota satamas-

sa pienaluksia ja hävittää sukseitehtaan lisäksi muita varastomuodostelmia sekä taistelutehtävä Sahlan kylässä. Noin sadan miehen osastolla oli varustuksena muun muassa 50 konepistoolia. Viestivälineenä osastolla oli Kyynel-radio.

Pieniä ruokailutaukoja pitäen hiihrettiin kohti pohjoista 9.3. Latumiinoja jätettiin mahdollisia jäljittäjä varten. Ilta-hämärissä oletettiin jo oltavan kohdekylän luona, koska jostakin kuului ihmisääniä. Näin ei kuitenkaan ollut, oltiin vielä kaukana taistelupaikasta. Vielä piti hiihtää kuusi tuntia ryteiköissä.

Siinä matkan aikana laukesi vahingossa kornetti Hirvikunnaan konepistooli, josta seurasi hämminkiä partiomiesten keskuudessa. Tavoitteeseen saavuttiin 10.3. noin kello neljä aamulla.

Miehistölle jaettiin Pervetin-tabletteja, koska miehet olivat väsyneitä.

Taistelut Salskin kylässä

Luutnantti Supisen joukkue hyökkäsi toimintaohjeen mukaisesti proomuille termiittirasioin varustettuna. Proomuilla ollessaan miehet saivat joen etelärannalta konekivääriltä. Samalta suunnalta tuli myös konetykkiltä. Proomuista heiteltiin myös käsikranaatteja. Joukkue oli tulihelvetin keskellä.

Lopulta Supinen jäi seitsemän miehensä kanssa tulitaisteluun, joka oli heidän viimeisensä. Ainakin kaksi uutta proomua paloi noiden sotilai-

den muistoksi. Irtautumiskäskey ei tavoittanut Supista.

Kornetti Hirvikunnaksen joukkueet hyökkäsivät taloja vastaan. Tuhotyöt toteutettiin 3-miehisin ryhmin. Jokaisella ryhmällä oli vähintään yksi suuri talo kohteenaan. Termiittirasiat ja käsikranaatit heitettiin ikkunoista sytykkeiksi. Ulospyrkiviin vastustajiin kohdistettiin konepistoolituli. Taistelun aikana osui luoti luutnantti Englundin lumipuvun huppuun. Kuolema oli läsnä noiden talojen tulisessa valtauksessa.

Vänrikki Karhusolan joukkue pysytteli taistelujen ajan varmistustehtävällä ja paluulatuja järjestäen. Joukkuetta ei käsketty Supisen joukkueen avuksi eikä tehnyt sitä omatoimisestikaan.

Edellispäivän iltana kello 20 aikaan oli Klimetskistä lähtenyt ennakolta sovittu 50 miehen ja 30 hevosen vastaanotoryhmä Englundin miesten noutoon varustettuna radiolla, kahdella pst. kiväärillä sekä pienemmillä aseilla.

Maaliskuun 10. kello 18.50 oli tuo Englundin vastaanotto-kolonna palannut Kondaan todettuaan Vasilisin majakkasaaren miehitetyksi. Omia joukkoja tuo kolonna ei ollut tavannut. Vielä saman päivän iltamyöhällä oli Englundin osaston jäseniä palannut Kondaan noin 30 miestä, joiden joukossa ei ollut yhtään upseeria.

Maaliskuun 11. aamusta alkaen haravoitiin koko päivän jäällä Vasilisin majakkasaaren suuntaan omia etsien. Myöhemmin saman päivän iltana

oli tullut neljä Englundin osaston miestä omin voimin Limosaareen.

Tällöin selvisi lopullisesti, että paluumatkalla ollut osasto oli hajonnut Vasilisin majakkasaaren edustalla, jossa vihollinen oli yllättänyt joukkomme. Osastosta todettiin palanneeksi yksi upseeri, kahdeksan aliupseeria ja 46 miestä.

Vielä 12.3 oli illan suussa palannut Englundin osaston miehiä Heinälahteen edelleen Suurlahteen vietäväksi.

Näin oli huventunut tuo tilapäinen taisteluosasto, joka perustettiin torjuntakomppanioiden vapaaehtoisista, Aunuksen heimosoturipataljoonalaisista sekä Ryhmä O:n tiedusteluosastosta. Lähtövahvuus oli kuusi upseeria, 17 aliupseeria ja 71 miestä.

Katastrofi majakkasaaren rannalla

Taisteluosaston saavuttua Vasilisin majakkasaaren rannan välittömään läheisyyteen sitä vastaan avattiin ankara jalkaväkiasien tuli. Vodlajoen suulta oli tultu noin 13 kilometrin päässä olevan kallioisen saaren rantaan, jossa piti olla omia. Heitä olikin muutama, mutta he olivat jo siellä vankeina. Myöhemmin selvisi, että vihollisia oli saarella noin 60 miestä hyvissä asemissa.

Epätoivoisen taistelun alkuketkillä kaatui osaston johtaja Englund. Samoin kävi kornetti Hirvikunnakselle, joka nimettiin Mannerheim-ristin ritiksi kaatumisensa jälkeen.

Osaston miehiä onnistui kuitenkin huomattava määrä hajaantumaan ja pelastumaan kuka minnekin. Rannan tuntumaan jälle jäi 36 miehen ruumiit. Näin selvitti minulle kaatuneitten määrän Puodosissa tapaamani Vasilisin saaren tapausta tutkinut mies.

Vankia kohdeltiin hyvin

Vangiksi jäi tuon taistelun lopputetkillä rakuuna Martti Petman, joka joutui saattajiensa viemänä Vasilin majakkasaareen havumajalle, missä hänen kohtalotoverinaan oli korpraali Sigurt Back, jonka elämä päättyi sotavankileirillä Monento-Losinovissa 9.10.1942.

Vangiksi jääneet komennettiin partisaanien mukaan. Aluksi he saivat hiihtää noin kilometrin, jonka jälkeen matka jatkui heidän osaltaan kävellen.

Vodlajoen suulla, Salskin kylän puistossa oleva joukkohauta, johon on paikallistiedon mukaan haudattu 10.3.1942 suomalaisten kanssa taistelussa kaatuneet partisaanit.

Iltayöstä vangit saapuivat Bozilovan kylään, missä heitä kuulusteltiin. Seliniltä oli kysytty partion tehtävää ja mistä yksiköstä tämä oli sekä Sungun joukkojen vahvuuksia. Petman ja Selin olivat sopineet yöllä, että tulevissa kuulusteluissa he ilmoittavat Sungun joukkojen määräksi tuhat miestä.

Kuulustelut olivat jatkuneet 10.3. hyvin suomea puhuneen naistulkin avustamana. Tuoloin oli kysely Sungun joukoista, hyökkäysvaunuista, joukkojen mielialasta, ruuasta ja kuuluuko kuulusteltava suojeluskuntaan.

Kuulusteluissa Petmania oli kohdeltu asiallisesti ilman uhkailuja. Seliniä kuulusteltaessa oli hänen päällystönsä nimiä kyseltäessä osoitettu pistoolilla hänen kylkeensä.

Tuona päivänä oli heille annettu kaksi ateriaa, leipää sekä keittoa, jossa oli kalanpäitä, ruotoja ja pikkukaloja.

Vangit vietiin 11.3. osaksi kävellen ja loppumatka autolla vartijoiden saattamana Puudosiin. Siellä heidät majoitettiin kaksikerroksisen puutalon yläkerran kylmään huoneeseen. Ruokailun jälkeen alkoivat kuulustelut yksitellen.

Majoitushuoneessa he eivät saaneet keskustella keskenään. Huoneessa oli kaksi aseistettua vartijaa.

Selinin palattua kuulustelusta Petman ei havainnut hänen ilmeistään mitään mielenjärkytykseen viittaavaa.

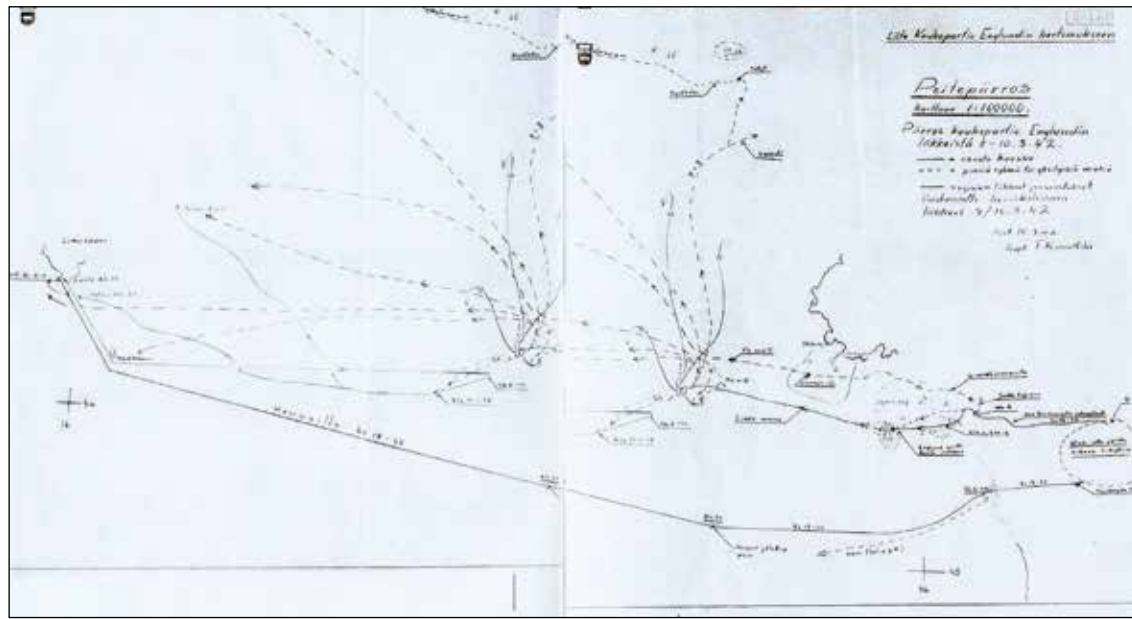
Puna-armeijan tiedustelijaksi?

Petmanin kuulusteli hyvin suomea puhunut kapteeni. Kysymykset olivat noudatelleet aiempien kuulustelujen tapaisia kysymyksiä. Lisäksi kysyttiin haluaako hän taistella Hitleriä ja Mannerheimia vastaan. Tuohon hän oli vastannut, ettei hän yleensä enää halua sotia.

Kun häneltä oli kysytty, onko hän halukas lähtemään puna-armeijan tiedustelijana takaisin suomalaisten puolelle, oli hän kysynyt, kuinka se olisi näin pitkän poissaolon jälkeen toteutettavissa.

Kuulustelija neuvoi Petmania kertomaan omilleen, että hän oli harhaillut jäällä ja yöpynyt vastarannalla vihollisten puolella näitten huomaamatta heinäladoissa ja että ruokaa hän olisi muka onnistunut varastamaan jostakin talosta.

Harkittuaan ehdotusta Petman oli suostunut ehdotukseen, koska näin hän saattaisi päästä takaisin joukko-osas-

Piirros: Sota-arkisto

toonsa. Tämän jälkeen hänelle tuotiin leipää, vodkaa, kalaa ja appelsiinia muistuttavia hedelmiä.

Lopuksi hänen piti sanelun mukaan kirjoittaa lupaus auttaa Neuvostoliittoa ja NKVD-järjestöä tiedustelutyössä. Lupauksen rikkomisen seurauksista oli puhetta myös. Petman oli sanonut ymmärtävänsä, että hän voi tulla teloitetuksi pahimmassa tapauksessa.

Tiedustelutehtävän laaja ja monipuolinen sisältö tehtiin selväksi asiaryhmittäin. Peitenimeksi Petmanille tuli "Karjalainen". Peitenimeä käyttäen hän antaisi kokoamansa tiedot niitä kysyvälle agentille, joka ilmaisisi itsensä sanomalla "terveisiiä Tallinnasta".

Petmanin piti joka tapauksessa palata tietoiheen viimeistään 20 vuorokauden kuluessa Puudosiin.

Kuulustelut päättyivät sopimuksen tekemiseen.

Paluu kotimaahan

Petman nukkui 13.3. miltei koko päivän väsymystään. Seuraavana aamuna hänet valokuvattiin, jonka jälkeen hänet tuotiin autolla rannikolle. Matkalla pysähdyttiin samassa kylässä, missä ensimmäinen kuulustelu oli suoritettu.

Hänelle palautettiin aseistus paitsi patruunalaukku, leipä-laukku, vyö, rahapussi ja kello.

Kivääri oli oma, mutta Lahti-pistooli toinen. Ratkaisuksi häntä kehoitettiin kertomaan, että oman pistoolin hän oli panoksien loputtua heittänyt pois, mutta ottanut kaatuneelta kaveriltaan toisen pistoolin nro 4218.

Muista häneltä viedyistä tavaroista hän ei kysellyt, koska halusi päästä mahdollisimman nopeasti paluumatkalle.

Matkaeväiksi hän sai leipää ja sokeria sekä 300 markkaa rahaa.

Kerson kylässä hän sai kompassilukemat ja hiihti jäälle, missä hänen saattajansa heti rannan luona erosivat hänestä. Pienen matkan hiihdyttyään hän tavoitti kolme latua länsiluoteeseen päin.

Vielä saman päivän iltayöstä hän saapui Limosaaren rantaan. Jo jäällä hän oli ennen perille tuloaan tavannut suomalaisen luutnantin, jolle oli kertonut olleensa vihollisen vankina sekä saamansa tehtävän.

Sotasatu suomalaisvagin kohtelusta vuosikymmeniä sodan jälkeen

Vuoden 2010 syksyllä haastattelemani Puudosisissa asuva Jevgeni Nilov kertoi venäläisversion Vasilisin majakkasaaren eteen kaatuneiden suomalaisten ruumiiden hautauksesta sekä yhden vangiksi jääneen suomalaisen lähettämisestä omiansa luo.

Jäälle jääneiden suomalaisotilaitten ruumiit oli huhtikuun alussa 1942 asetettu riiviin kyseisen saaren kalliolle, jossa ne oli poltettu. Nilov kertoi vuosikymmeniä sitten haastatelleensa entisen partisaanin, joka oli joutunut toteuttamaan erikoista ruumiiden tuhoamista.

Ruumiiden viruminen jäällä oli pitkittynyt eikä niiden siirtäminen hevosilla heikentyneiden jäiden takia enää ollut mahdollista mantereeseen. Niinpä ruumiit käskettiin hävittää polttamalla. Tehtävä oli ollut partisaaneille vastenmielinen.

Miten kävi Puudosiin viedylle vangille?

Yksi vanki oli päätetty kuulustelujen jälkeen lähettää omiansa luo, koska hän ei ollut tehnyt mitään pahaa. Tuo suomalais-

sotilas oli jäänyt vangiksi Vasilisin majakkasaaren luona, koska hänen suksensa olivat katkenneet eikä mies päässyt pakenemaan. Sotilas oli tuotu Puudosiin, missä hänet oli todettu terveeksi, kuulusteltu ja ruokittu. Vanki oli ihmetelty, kun hänelle oli ruokailun aikana annettu omena. Nuo herkut kun eivät kuuluneet sotaväen ruokalistalle sodan vaikeana aikana.

Hänen kanssaan oli keskusteltu. Vangilta oli kysytty halukkuutta palata omiansa luo. Keskustelujen lopuksi mies oli luvattu viedä Äänisen rannalle, josta hän voi palata omaan yksikkönsä. Niin oli vanki viety Salskiin, Vodlajoen suulle, missä hänelle oli annettu uudet suksut. Eväiksi oli muun muassa annettu taskut täyteen omenia. Ne olivat varsinaisia onnen omenia.

Vapautettu vanki oli lähtenyt vilkutellen hiihtämään Äänisen aavalle ulapalle. Alueen partisaaneille oli ilmoitettu, ettei tuon sotilaan hiihtoa saa häiritä, koska tämä ei ollut tehnyt mitään sopimatonta.

Tuon sotavagin, rakuuna Martti Petmanin sotataival oli poikkeuksellisesti sodan vastapuolen toimesta turvattu. Sodassa kun voi sattua satumaisia asioita. Petman hiihti elämänsä erikoisinta hiihtoaan taskut täynnä omenia.

Äänisellä oli noina päivinä sotapäiväkirjan tietojen mukaan erittäin hyvät hiihtokelit. Satu päättyi onnellisesti, mutta vangin vapauteen pääsy ei perustunut vangin viattomuuteen, vaan tiettyyn lupaukseen.

Salskin kylä Vodlajoen suulla on nykyisin laaja. Vodlajoki laskee vetensä Ääniseen kuten ennenkin. Aivan rannan luona on venäläisotilaitten veljeshauta muistomerkkeineen muistuttamassa suomalais-

sosaston vierailusta kylässä talvella 1942.

Onko luutnantti Supinen ja hänen miehensä samassa joukkohaudassa? Asia jäi arvoituksiksi.

Menneitten vuosien aikana Petroskoihin olevalla laivareitillä seilannut paikallinen nainen, joka oli tiennyt suomalaisosaston murhenäytelmän, oli itkenyt aina laivan ohittaessa Vasilisin majakkasaaren. Totako vai tarua?

Sodan tapahtumat elävät taruina ja todellisuutena, vain kertojat vaihtuvat.

Miten päättyi rakuuna Martti Petmanin sota?

Er.7:n taistelukertomuksesta 17.7.1944 ilmenee vänrikki Hugo Laukkasen johtaman partion tapahtumat Kutamolahden kylän luona tuon päivän aamuvarhaisella.

Kutamolahden kylän laitamassa aivan tien vierellä olleet parivartiot olivat joutuneet vahvan vihollisosaston hyökkäyksen torjuntaan. Vastaiskukaan ei tuottanut merkittävää tulosta, koska vihollinen ajoi hyökkäysvanulla jalkaväki kintereillä läpi puolustuksen. Panssarintorjunta-aseita ei tuolla partiolla taistelukertomuksen mukaan ollut.

Vetäytyminen ylivoimaisen vihollisen edessä tapahtui met-sää pitkin jatkuvasti taistellen. Muutaman kilometrin päässä kahden sillan tuhoamisen jälkeen 30 miehen partio pysähtyi erälle mäelle puolustukseen.

Kylän laidassa alkaneen taistelun aikana oli todettu kolmen sotilaan kadonneen. Heistä yksi oli sotamies **Martti Petman**.

Menehtyneiden tiedoston vertailussa selvisi, että kyseessä on sama mies, joka oli vuoden 1942 maaliskuussa Äänisellä sotavangiksi jäätyään pelastunut omalle puolelle tietyn lupauksen antamalla.

Kutamolahden kylän laitaan, tien vierelle on sota-arkistosta löytämäni peitepiirroksen merkitty hänen katoamispaikkansa. Samaan paikkaan on merkitty jääneen myös toinen sotilas.

Millaisena Martti Petmanin, Lappeessa vuonna 1921 syntyneen soturin sotamatka päättyisi, jos hänen sotaan jäämispaikkansa tutkittaisiin Kuutamolahdessa?

Teksti ja kuva: Ismo Mikkonen

Sotavainajien muistoa vaalitaan rajan kummallakin puolella

Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen vuosikokoukseen maaliskuussa osallistui 16 jäsenyhdistysten edustajaa, kannattajajäsentä ja hallituksen jäsentä. Kokouksen puheenjohtajana toimi lehdistöneuvos Erkki Heikkinen. Kuvassa vasemmalta Martti Kuivala, Pekka Pitkänen, Pentti Lehtimäki, Erkki Heikkinen, Markku Kiiikka, Ahti Sirkiä ja Satu Hallenberg.

Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen toiminta vuonna 2015 jatkuu pääosin aiempien vuosien kaltaisena. Kohdennettua kentälle jääneiden etsintää tehdään edelleen sekä Karjalan Kannaksella että Laatokan Karjalassa. Kenttähaudausmaita käydään hoitamassa muutamia kertoja kesäkauden aikana ja muistokäynnit on tarkoitus tehdä Krasnogorskin ja Asbestin sotavankimuistomerkeille. Uutena, puolustusministeriön kanssa tehtyyn sopimukseen perustuvana tehtävänä yhdistys vastaa lisäksi Suomessa olevien neuvostosotilaiden hautapaikkojen virallisen luettelon ylläpitämisestä.

Alkaneen vuoden toiminnan linjaukset vahvistettiin yhdistyksen vuosikokouksen maaliskuun lopulla hyväksymässä toimintasuunnitelmassa. Sekä varsinaisen toiminnan että dna-tutkimusten osalta yhdistyksen talous perustuu edelleen vahvasti puolustusministeriön kautta saataviin valtionavustuksiin.

Vuosikokoukselle esitellyn toimintakertomuksen mukaan vuonna 2014 tuotiin Suomeen yhteensä 19 kentältä löydetyn sotilaan jäänteet, joista yksi oli Kannaksen taisteluissa kaatunut ruotsalainen vapaaehtoissotilas. Dna-tutkimuksissa vahvistettiin kahdeksan kaatuneen henkilöllisyys. Osa heistä oli jo aiempina vuosina löydettyjä. Kaikkiaan vuoden 1992 jälkeen kentältä löydettyjen määrä on noin 1180. Näistä runsas neljäsosa on tunnistettu.

Yhdistyksen yhteistoimintamatka ja muistokäynnit tehtiin elokuussa Tsherepovetsin, Borovitshin alueen ja Hatsinan sotavankimuistomerkeille. Matkalla käytiin tutustumassa myös Grjazovetsiin Vologdan alueella, missä oli talvisodan suomalaissotavankien pääleiri.

Oman leimansa yhdistyksen toimintaan päättäneellä toimintakaudella antoivat mm. Suomen ulkoasiainministeriön ja Venäjän viranomaisten pyynnöstä tehdyt sotilashaudausmaita ja hautapaikkoja koskeneet lausunnot ja selvitystyöt.

Yhdistyksen puheenjohtajaksi vuodeksi 2015 vuosikokous valitsi edelleen eversti evp. **Pertti Suomisen**. Myös erovuoroiset hallituksen jäsenet hallitusneuvos, kunniapuheenjohtaja **Pekka Pitkänen**, kenraaliluutnantti evp. **Pentti Lehtimäki**, eversti evp. **Martti Kuivala**, eversti evp. **Timo Lehtonen**, toiminnanjohtaja **Tero Tuomisto** ja hallitusneuvos **Jari Kajavirta** valittiin jatkamaan tehtävässään.

Pertti Suominen

Kaksi polvea Linnainmaita johdatteli läpi sotilasvalan

Porin Prikaatissa Säkylässä pidettiin perjantaina 13.2. juhlaa valatilaisuus. Valan esikaavan lukijana toimi hämeenkyröläinen sotaveteraani ja Hämeenkyrön Sotaveteraanien puheenjohtaja Tuomo Linnainmaa. Valan vannoneiden puolesta puheen piti Tuomon pojanpoika Juha Linnainmaa.

Näin Tuomo Linnainmaa johdatteli varusmiehiä valakaavan saan:

”Minä lupaan ja vakuutan kaikkivaltiaan ja kaikkitietävän Jumalan edessä, kunniani ja omantuntoni kautta, olevani Suomen valtakunnan luotettava ja uskollinen kansalainen. Tahdon palvella maatani rehellisesti sekä parhaan kykyni mukaan etsiä ja edistää sen hyötyä ja parasta. Kaiken tämän minä tahdon kunniani ja omantuntoni mukaan täyttää.”

Isoisä lähti sotaan nuorempana kuin me

Omalla vuorollaan Juha Linnainmaa muistutti valatovereitaan siitä, että hänen isoisänsä oli sotaan lähtiessään nuorempi kuin useimmat nyt Säkylän valakentällä seisovat:

Vasemmalla majuri Miikka Sävelkoski, valan esilukijana toiminut sotaveteraani Tuomo Linnainmaa ja eversti Arto-Pekka Nurminen.

”Palvelustoverit! Valan kaavan esilukijana toimi isoisäni. Hän on kokenut sodan. Hän oli 18-vuotias, kun joutui lähtemään Jatkosotaan vuonna 1942. Hän, jos kuka tietää, mitä on lähteä puolustamaan isänmaatamme. Hän oli tuolloin nuorempi kuin useimmat meistä nyt. Rintamaolosuhteet olivat jotakin, mitä voimme vain kuvitella.

Olen tämän lyhyen peruskoulutusvaiheen aikana pannut merkille, että saamme täällä hyvää koulutusta siltä varalta, jos paha paikka vielä joskus tulee. Sitä emme tietenkään toivo. Varusmies aika on ainutlaatuinen vaihe elämässämme, ottaakamme siitä paras irti.”

1200 varusmiestä sotilasvalalla

Sotilasvalan Säkylässä vannoin 1200 varusmiestä. Kun tilaisuutta seurasi noin nelinkertainen määrä omaisia ja läheisiä, oli paikalla viitisentuhatta ihmistä. Ohimarssin jälkeen omaisilla oli tilaisuus tutustua valan vannoneiden yksiköihin.

Ohimarssin vastaanotti eversti **Arto-Pekka Nurminen** seurassaan **Tuomo Linnainmaa** ja maavoimien operatiivapäällikkö, prikaatikenraali **Petri Hulkko**.

Teksti: Timo Tulosmaa
Kuva: Puolustusvoimat

Talvipäivä Kymenlaaksossa

Seitsemänkymmentä vuotta edellisestä tapaamisesta

Kymenlaakson piirin vuosittainen talvipäivän tapahtuma järjestettiin RUK:n Muonituskeskuksessa ja ympäristössä 10.4. Toistuvaan ohjelmaan kuuluu luontopolku, tikanheitto ja petankipallon tarkkuusheitto. Ja tietysti kahvit ja ruokailu. Tapahtumaan osallistui yli kaksisataa henkilöä, joista 14 oli RUK:n avustajiksi eri tehtäviin asettamia varusmiehiä. Kilpailuja tärkeämpää osallistujille on ”liikkeelle lähtö” ja ystävien tapaaminen.

Esimerkkinä tapaamisesta on haminalaisen Kauko Suurnäkin ja jaalalaisen Ilkka Laineen kohtaaminen. Vuosimallia 1925 olevat ”nuorukaiset” istuivat ruokapöydässä vierekkäin. Keskustelussa tuli kaverilta kysytyksi, missä yksikössä hän taisteli sodan aikana.

Eversti Hutka onnitteli kilpailuissa onnistuneita veteraaneja. Kauko Suurnäkki vasemmalla ja Ilkka Laine oikealla

No Laguksen johtamassa JP 2:ssa. Yksikkö oli sama, sama oli Lapin sodan reitti Ivalosta Kaunispäälle, sama oli AUK:n kurssi silloin keväällä 1945. Nyt, 70 vuotta myöhemmin yhdeksänkymppiset veteraanit tapasivat ensimmäisen kerran sodan jälkeen. Voisiko talvipäivän tapahtumalle olla parempaa perustelua?

Tapahtuman järjestelyt olivat Haminan – Vehkalahden yhdistyksen käsialaa RUK:n avustuksella. RUK:n johtaja, eversti **Markku Hutka** oli läsnä sekä avajaisissa, että palkintojen jaossa. Kaikille osanottajille jaettiin palkintona mm veteraaniheijastin.

Teksti ja kuva: Roope Nieminen

Ruotsinsuomalaiset presidenttiä tapaamassa

Ruotsinsuomalaiset sotaveteraanit tapasivat Suomen tasavallan presidentin Sauli Niinistön Helsingissä. Aluksi kahviteltiin presidentin seurassa ja sen jälkeen ihailtiin hiljattain peruskorjattua presidentinlinnaa.

Presidentti Sauli Niinistö aloitti puheensa toteamalla, että hänelle on suuri ilo tavata naapurimaasta saapuneet veteraanit. Hänen mielestään on hienoa, että Ruotsissa suomalaisuutta ja sotaveteraaniperinnettä pidetään yllä. Hän jatkoi, että on lämmittävää kuulla tästä toiminnasta sekä totesi, että veteraanisukupolvea pystytään yhä paremmin auttamaan.

- Meidän kunniatehtävämme on pitää teistä huolta, presidentti sanoi vakavana.

- Me kaikki olemme kovasti velkaa sotaveteraanisukupol-

Linnan kahvipöydässä oli välitön tunnelma presidentin keskustellessa pöytänaapureidensa kanssa. Kuvassa presidentti Niinistö ja sotaveteraani Aapo Knaapi.

velle siitä, että saamme elää vapaasti ja toteuttaa itseämme vapaasti. Äärettömän kunnioitettava kiitos teille siitä, hän sanoi osoittaen sanansa ikääntyneille pöytänaapureilleen.

Sotaveteraaniliiton Ruotsin piirin aikaisempi puheenjohtaja **Heikki Lirberg** piti myös

tilaisuudessa puheen. Hän otti puheessaan esiin länsimaisen sivistyksen seikkoja. Ensimmäinen niistä on isänmaa, johon lapsi aina syntyy. Lapsen oppima kieli äidinkieli on toinen keskeinen seikka hänen mukaansa. Kolmas perustavaa laatua oleva tekijä on äidinkaus, jota Lirberg kuvasi siteeraamalla Yrjö Jylhän kosketavaa Kirkastus-runoa, jossa nuori sotilas kertoo kauniisti äidistään.

Puheensa lopuksi Heikki Lirberg arveli hyvien henkien olleen myös presidentti Niinistön mukana, kun hän joutui taistelemaan tsunamin kourissa Thaimaassa vuonna 2004. Tähän loppukommenttiin presidentti vastasi hänen omien kokemustensa olleen vähäisiä sotaveteraanien kokemuksiin verrattuna. Presidentti päätti puheenvuoronsa vakuuttamalla arvostavansa sitä, että Ruotsissa asuvilla sotaveteraaneilla on vielä isänmaa ja äidinkieli mielessä. Tilaisuuden lopuksi Ruotsin piirin sotaveteraanien nykyinen puheenjohtaja **Jouni Knuuttila** ojensi presidentille piirin sinivalkoisen viirin.

Suomen tasavallan presidentti Sauli Niinistö esitti sotaveteraaneille kiitoksen heidän panoksestaan sodan aikana.

Anita Seppälä

Unkarilaisista vapaaehtoisista näyttely Sotamuseossa

Unkarilaisista vapaaehtoisista Suomen talvisodassa avattiin erikoisnäyttely Sotamuseossa 13.3.2015. Näyttely on avoinna 31.12.2015 asti. Museonjohtaja **Harri Huusko** toivotti kymmenpäisen kutsuvierasjoukon

tervetulleeksi avajaisiin.

Näyttelyssä on runsaasti unkarilaisten vapaaehtoisten tarinoita, kuvia ja esineitä.

Lisää unkarilaisista vapaaehtoisista Sotaveteraaniliiton internet-sivuilta www.sotaveteraaniliitto.fi

Osmo Wilkuna oli ensimmäisiä, jotka etsivät Unkarissa Suomessa käyneitä Talvisodan vapaaehtoisia 1980-luvulla.

Unkarilaisten vapaaehtoisten matka Suomeen kulki vaivalloisesti Euroopan halki Englantiin, sieltä Norjaan ja Ruotsin kautta Suomeen Lapualle.

Unkarin valtio ja vapaaehtoiset varustivat vapaaehtoisia. Tässä vapaaehtoisella Suomessa mukana olleita esineitä.

TERVEYSKIRJASTO .fi

Luotettavaa tietoa terveydestä ja sairauksista kaikille suomalaisille »

Nu måste det ske....

Skyldigheten att betala hedersskulden har under de senaste åren blivit ett bekant uttryck i olika sammanhang såväl i festtal som i olika sammanträffanden med samhällets påverkare och beslutsfattare. I riksdagens festplenum den 5,12,2012, uttalades enhälligt över partigränserna förpliktelsen att tillse att för rehabilitering anvisade anslag bevaras på sådan nivå, som möjliggör den lagfastställda årliga rehabiliteringen och service-tjänster hem till alla frontveteraner. Detta beslut höll år 2013, men redan de följande åren betydde en årlig nedprutning om fyra miljoner euro. Utvecklingen har lett till en situation, där allt färre krigsveteranmän och -kvinnor har fått del av rehabilitering.

Statsministern konstaterade i sitt festtal i Hyvinge den 7.3.2015 att ordnandet av krigsveteranernas sak är en nationell hederssak, som inte längre kan skjutas på framtiden. Alla partier och riksdagsgrupper har förbundit sig att sköta veteranernas sak på ett hedersamt sätt. Då detta ärende ligger så till, bör anslagen för krigsveteranernas rehabilitering och servicetjänsterna till deras hem garanteras på tillräcklig nivå för hela valperioden. "Nu är det inte längre fråga om pengar. Nu är det fråga om värdighet och hedersamhet."

Men de otillräckliga anslagen har inte varit enda hindret. Beträffande servicetjänsterna hem till veteranerna är problemet att kommunerna inte har tillräckligt arbetskraft och har fastnat i formella handlingsmönster. Vi bör äntligen slippa från de besvärliga ansökningshandlingarna och från att anhålla om rehabilitering, vilket veteranerna upplever som allvarliga och besvärliga hinder. Seden är från 1970-talet, då rehabiliteringen påbörjades i all anspråkslöshet och med behovsprövning. Det är orimligt, att förvänta sig, att veteranmän och -kvinnor, nu 90 åringar, skall orka fördjupa sig i ansökningshandlingar med byråkratispråk utan hjälp. Från

kommunernas sida bör man tillförsäkra rehabilitering och servicetjänster hem till veteranerna genom personliga kontakter och genom att bedöma servicebehovet samt genom att reservera tillräckliga anslag: även då fråga är om personer utan subjektiv rätt. Behovet av rehabilitering och personliga service-tjänster bör ligga till grund för det stöd man skall ge veteranen för att han skall reda sig i vardagen med beaktande av hans höga ålder. Veteranens funktionsförmåga kan upprätthållas med en planlig rehabilitering och genom tilldelning av tillräcklig hemservice.

Finansieringen av rehabiliteringen och service-tjänsterna till veteranens hem ankommer på statsmakten. Kommunerna för sin del är ansvariga för genomförandet. Krigsveteranförbundet och dess fältarbete är i främsta linjen i dessa ärenden och känner bäst till sina veteraners situation och levnadsbetingelser. Förbundet riktar sina resurser till de veteraner, deras makor/makar och änkor/änklingar, vilka har det största behovet.

Under vinterkrigets sista vecka i mars 1940 och i avvärjningsstriderna sommaren 1944 var vårt lands öde i vågskålen. Den 27 april 1945 hade de sista tyska truppen lämnat vårt land. Det är krigsveteranernas förtjänst att vi nu kan leva i ett fritt land och kan förbereda oss för firandet av vår självständighets 100-års festligheter år 2017.

En kulturstat och ett civiliserat samhälle kännetecknas av att värdigt ta hand om sina veteraner. Under den kommande valperioden avgöres, huruvida dagens generation med gott samvete skall kunna konstatera att detta har skett. Hemläxorna skall läsas i tid och noggrant. Nu är det tid för kraftfulla män och kvinnor, tid för beslut.

Finn-Göran Wennström
Översättning Holger Strandberg

Ropande från "skogsradion"

Krigsveteranförbundet följer särskilt med vad i tidningspressen avhandlas om veteranerna och veteranorganisationerna. Under senaste tid har behandlingen av veteranärendena i de sociala medierna tilltagit. Ofta kan bakgrunden för ärendet, som blir föremål för kommentering vara gammal eller föråldrad eller uppgifterna och de dragna slutsatserna vara felaktiga. Kommentatorerna tar ställning till sakerna som om uppgifterna vore sanningenliga, då de stått att få i nätet. Det är inte till fördel för någon, när dylikt ropande från "skogsradion" är till förfång för det arbete veteranorganisationerna utför för sina medlemmar, för hedersmedborgarna. Mest förfång har åstadkommits åt organisationen Veteraanivastuu, som veteranorganisationerna grundade för att handha penninginsamlingarna Och inte torde heller ledningen för Sunnuntaisuomalainen veta hur stor skada med åtföljande följdverkningar deras **Veteranerna Väldig förmögenhet** åstadkom med sin text den 22 november 2009. Veteranorganisationernas och godtyckligt valda stiftelsers förmögenhet räknades ihop och gjordes bl.a. följande slutledning: **I veteranernas namn har hopsamlats ung. 87 miljoners förmögenhet . Det börjar bli bråttom att slösa dessa pengar.** Diskussionen fortsätter med samma argumenteringar. Som repetition och uppdatering må nämnas Krigsveteranförbundets tillgångar. Förbundets balans slutsumma 2014 var 1,04 milj. euro. Förbundets intäkter var 1,37 milj. euro och kostnaderna var 1,75 milj. euro . Förbundets tillgångar skulle räcka till utgifterna för drygt ett halvt år om

intäkterna skulle utebli. Förbundet får intäkter genom tidningens annonser, generellt bidrag från penningautomatföreningen, bidrag från stiftelser för hjälp åt veteraner, egen försäljningsverksamhet (julkort, adresser o. dyl.), behållning från penninginsamlingar och mindre donationer.

Av förbundets utgifter går en dryg tredjedel till bidrag åt veteranerna och åt medlemsföreningarna, en fjärde del till kostnaderna för Krigsveterantidningen och drygt en fjärde del till förvaltnings och personalkostnader. Av Veteraanivastuu ordnade penninginsamlingar ifjol gav som resultat 65 euro per veteran. De insamlade medlen användes till förmån för veteranerna på den ort där medlen insamlats. Veteranorganisationerna har inga möjligheter att skaffa sig förmögenhet av dessa medel. Förbunden gör noggrann rapport till polisstyrelsen över hur medlen använts. Alla insamlade medel användes för veteranerna, deras makor/makar och änkor/änklingar genom att bevilja smärre bidrag ss för egenandelen av medicinkotnader, för fotvård, rehabilitering och genom att ordna rekreationstillfällen.

Veteranorganisationerna har förstås ingenting emot att dess arbete och ekonomi presenteras av massmedia. Positiva svar erhålles tyvärr blott sällan från media. I egenskap av verksamhetsledare för den största veteranorganisationen ger jag gärna uppgifter: markku.seppa@so-taveteraaniliitto.fi

Markku Seppä
Översättning Holger Strandberg

Kajomer Oy Pälkäne www.kajomer.fi	Kolari ja Hitsaustyö Lehtelä&Nummela Pälkäne	Kuljetusliike Timo Tuominen Pälkäne
Wagner Industrial Solutions Scandinavia Raisio	TL-RAK Rauma	Komtek Oy Riihimäki
HF-Autohuolto Oy Riihimäki	Sähköinsinööritoimisto Esko Laakso Oy Rovaniemi	Metsä-Koskela Oy Ruovesi
Salon Seripaino Oy Salo	Rakennusliike T. Rauman Oy Salo	Pohjoismainen Solumuovi Oy Muurla
Puutavaramyynti Sami Koivu Sastamala	SYÖ SUOMALAISTA!!	SIKAJOEN NUORISOKOTI

KONTIO HIRSITALOT JA -HUVILA
Perinteinen Puutarha
Tuotteen
Kontiotuote Oy

 PL 64, 93101 PUDASJÄRVI, PUH. 020 770 7400
 www.kontio.fi

Hertz
**Hertz Autovuokraamo.
Sotaväen sopimustoimittaja.**

 Tiedustelut ja varaukset:
 Hertz Varauspalvelu ☎ 0200 11 22 33

www.tstopehkonen.fi

KONECRANES®

Lifting Businesses™

Sotaveteraanipiirien myyntituotteet

**Syntymä-
päiväkynttilä**
 hinta 15 euroa

Tilaukset:

 Puh. 0400 757 195, 050 517 6396,
 ep.sotaveteraanipiiri@netikka.fi

**Liiton tunnukse-
lla varustettu solmio,**
 hinta 15 euroa.

**Kylpypyyhkeet
(Finlayson)**

 Pyyhkeen koko 70x150,
 neljä väriaihtoehtoa,
 hinta 22 euroa/kpl.

Kävelykeppi

 Jääpiikillä ja rannelenkillä
 varustettu kävelykeppi. Sota-
 veteraanien perinneyhdistyksen
 jäsenten käsityönä valmistama.
 Tilatessasi ilmoita pituutesi.
Hinta 60 euroa

Tilaukset:

 Loimaan Seudun Sotaveteraanien
 Perinneyhdistys r.y., Risto Jaakkola,
 Loimaankatu 8 C 5, 32200 Loimaa,
 puh. 050 566 0456,
 risto.jaakkola@saunalahti.fi
 Toimitus postiennakolla.

Kaulaliina

 Laadukas, vuorillinen
 kaulaliina.
Hinta 23 euroa

Veteraanivyö

 Laadukas kotimainen kää-
 tövyö, nahkaa väri musta/
 viininpunainen. Soljessa
 liiton tunnus, solkea saata-
 vana myös hopeanväriseen.
Hinta 25 euroa

Henkselit

 Kotimaiset, veteraani-
 tunnukse-lla. Saatavana
 on viininpunaista,
 tummansinistä ja
 mustaa.

Hinta 23 euroa
Kynttilänjalka

 Kultakeskuksen perinteinen malli
 vuodelta 1918. Korkeus 77 mm.
 Varustettu liiton tunnukse-lla. Hopeaa.
Hinta 150 euroa

Tilaukset:

 Kanta-Hämeen Sotaveteraanipiiri ry, Suomenkasarmi rak. 15,
 13130 Hämeenlinna tai puh. (03) 675 6839 (ma-to klo 9.00-12.00),
 kanta-hameen.svp@sotaveteraaniliitto.fi. Toimitus postiennakolla.

Tilaukset: Solveig Hyöty, (09) 612 7003,
 sodrafinlands.kvd@sotaveteraaniliitto.fi
 Toimisto on avoinna klo 10.00-14.00.

Kaikki tuotteet on varustettu Sotaveteraaniliiton logolla.

Kirjat

Kuninkaat käskivät – Isänmaa kutsui II

**Keski-Suomen sotamuis-
tomerkit nuijasodasta
veteraanien perintöön
Jyväskylän Yliopistopaino
2014. Kuvia 620 ja kirjassa
sivuja 226.
ISBN 978-952-93-4668-4**

Jyväskyläläinen ekonomi Mat-
ti K. Hyvärinen on toimitta-

nut ja kustantanut Keski-Suo-
men sotamuistomerkit Pihti-
putaalta Kuhmoisiin -kirjan.
Muistomerkkien tapahtumat
ja taustat esitellään kuvien yh-
teydessä, joita on 620. Muisto-
merkkejä on nuijasodan, ison-
vihan, Suomen sodan, auto-
nomian, vapaussodan ja viime
sotien tapahtumista sekä jakso

muista sotiin liittyvistä muis-
tomerkeistä.
Kirjassa on Keski-Suomes-
sa käytyjen taisteluiden ja ka-
hakoiden muistomerkit, sotien
sankarihautamuistomerkit, va-
kaumuksensa puolesta henken-
sä menettäneiden muistomerkit,
sotaan lähdön muistomerkit, ve-
teraanimuistomerkit, Pro patria

-muistolaatat. Lisäksi esitellään
suojeluskuntien ja Lotta-Svärd-
järjestön, jääkärien ja Manner-
heim-ristin ritarien hautakivet.
Omana ryhmänään ovat neu-
vostosotavankien hautamuisto-
merkit.
Matti Hyvärinen on kirjan
tietojen keräämisessä ja kirjan
toimittamisessa tehnyt valtavan

työmäärän. Se on keskisuoma-
lainen kulttuuriteko.
Kirjaa on saatavissa Mat-
ti Hyväriseltä: Levästentie 2 B
4, 41800 Korpilahti, puh. 0400
327 613 [matti.hyvarinen@in-
noverkko.com](mailto:matti.hyvarinen@in-
noverkko.com)
Kirjan hinta 38 € + postikulut

Kevytosaston korpisotaa

**Velun Korpisota, Kimmo
Sorko, Kevytosasto 10
1941-1942, Saarijärven
Offset 2014, 265 sivua,
ISBN 978-952-93-4700-1**

Jyväskyläläinen Kimmo Sorko
historiaryhmineen on jälleen

urakoinut uuden teoksen. Teos
käsittelee Sisä-Suomen suojelus-
kuntapiirissä, lähinnä Kannon-
kosken, Kinnulan ja Kivijärven
reserviläisistä koottua joukko-
osastoa. Osasto sai peitenimen
Velu, joka myöhemmin muuttui
Kullervoksi. Aikalaiset muisti-

vat osasto Velun ja kirja sai tä-
män nimen.
Osaston runsaan vuoden kes-
tänyt sotataival kävi läpi Laato-
kan Karjalan, Itä-Karjalan ja Sy-
värin metsät, suot ja korvet.
Teos käsittelee tarkasti osas-
ton toimintaa ja antaa hyvän ku-

van joukko-osaston ja ajan sota-
tapahtumista. Myös aikalaisten,
veteraanien muistelmat laajenta-
vat ajan kuvaa.
Kimmo Sorkolla on taka-
naan yli 25 keskisuomalaisia ve-
teraaneja ja heidän sotatietään
kuvaavan kirjan kirjoittaminen.

Taitaa olla ennätys yhdelle mie-
helle yhdestä maakunnasta.
Kirjaa on saatavissa kus-
tantajalta: Kimmo Sorko, puh.
040 815 1703. Kirjan hinta 30 eu-
roa + postikulut.

Lastuja elämän laineilta

**Otoksia kahden karjalais-
pojan elämästä
Antti Henttonen ja Matti
Kekki, ISBN: 978-952-6606-
64-4, 228 sivua**

Kaksi karjalaista ikämiestä,
opetusneuvos **Antti Henttonen**
ja lääketieteen professori **Matti
Kekki** avaavat lukijoille muisto-
jensa lokeroita kulttuurihistori-
allisesti merkittävässä teoksessa.
Miehiä yhdistää vuosisataisten
talonpoikaissukujensa yhteinen
kotiseutu luovutetussa Karjalas-
sa, mutta heidän elämänsä ovat
kulkeneet erilaisia reittejä.

Antti Henttonen siirtyi kan-
sakoulunopettajan kenttätöyös-
tä kolmeksi vuosikymmeneksi
opettajien ammattilehden pää-
toimittajaksi ja peruskoulu-uu-
distuksen esitaistelijaksi. Hänen
Matti Kekille kertomansa, ja
omalla kynällään tarkentaman-
sa tapahtumat koulunuudistus-
taistelussa avaavat esiin yhteis-
kunnallisia sekä henkilökoh-
taisia kamppailutilanteita. Hän
kertoo mm. kirjoittaneensa
kansanedustaja Olavi Lahtelalle
tekstin siihen toivomusaloittee-
seen, jonka pohjalta eduskunta
ratkaisi periaatepäätöksellään

marraskuussa 1963 peruskoulu-
uudistuksen toteuttamisen.
Uudistukseen aikoinaan tor-
juvasti suhtautunut Helsingin
Sanomat kirjoitti joulukuussa
2013, että se on ollut yhteiskun-
tamme sodanjälkeisten vuosi-
kymmenien yksi tärkeimmis-
tä uudistuksista. 17-vuotiaana
talvisotaan mennyt Henttonen
kertoo myös kahden sodan rin-
tamakokemuksistaan. Antti
Henttonen kiteyttää monivai-
heiset uudistustapahtumat näin:
Yhteiskunnan kehitys poiki pe-
ruskoulun, se synnytti opettaja-
järjestöjen yhteisen OAJ:n, joka

turvaa äitinsä tulevaisuuden.
Lapsena isästään orvoksi jää-
nyt Matti Kekki on lääketieteen
ja kirurgian tohtori ja professo-
ri, joka on toiminut alansa opet-
tajana ja tutkijana sekä sairaa-
la- ja yrityslääkärinä. Hän on
suomalaisen ja kansainvälisen
kulttuurin monipuolinen har-
rastaja, joka sisätautilääkärinä
halusi tutustua kansainvälistä
tunnustusta saaneen peruskou-
lumme toteutumiseen sisältä
päin yhden pioneerin kokemus-
ten valossa. Muistelijatoverinsa
toivomuksesta hän kertoo myös
suomalaisen ja kansainvälisen

kulttuurin hänelle tarjoamista
elämyksistä.
Molempien muistelijoiden,
kirjamme Antin ja Matin, terä-
vällä veitsellä vuolemat lastut si-
sältävät paljon elävästi kerrottua
tietoa. Runsa kuvitus täydentää
tekstin antia.
Kirjaa on saatavissa kustanta-
jan verkkokaupasta [http://kva-
liti.mycashflow.fi/](http://kva-
liti.mycashflow.fi/)
Kirjan hinta 19,90 euroa si-
sältää postikulut.

Mannerheim vai Stalin

**Yhdysvallat ja Suomen
selviytyminen 1939-1944,
Otavan kirjapaino Oy Keu-
ruu 2014, 463 sivua, ISBN
978-951-1-27394-3**

Historiantutkija, kirjailija Han-
nu Rautkallio on erittäin tuot-
telias ja osin kritisoitu persoo-
na. Kirjastossani on tätä ennen
yhdeksän hänen teostaan. Tämä
tänä vuonna ilmestynyt kir-
ja on sisällöltään kiinnostavim-
pia. Joissakin aikaisemmin il-
mestyneissä kirjoissa kerrotaan
melkeinpä sivumennen Yhdys-
valtojen ja Suomen välisistä ta-
pahtumista sotien aikana. Näin
ollen ei ole kovin selvää käsitys-
tä tuosta ajasta. Tämä uusin kir-
ja on todella erittäin yksityis-

kohtainen, paljastava ja yllättävä
sisällöltään.
Kirjassa käsitellään Suomen
asemaa yksin suurvaltoja vas-
taan, Yhdysvaltoja ja Suomen
erillistä sotaa, Yhdysvaltojen
näkymättömiä avustajia. Edel-
leen, kuinka maamme kohtaloa
etsittiin ennen viimeisiä koette-
lemuksia ja miten Yhdysvallat
suhtautui Suomen selviytymis-
seen.
Kirjan yksityiskohtaisuut-
ta todistaa runsas lähdeaineisto
ja myös 389-453 sivuilla olevat
viitteet. Jälkikirjoituksessa on
käsitelty osa tapahtumista tiivis-
tetyssä muodossa.
Talvisota jätti amerikkalais-
ten mieleen Suomesta myönteis-
sen käsityksen, joka säilyi jat-

kosodan loppuun saakka. Tästä
seurasi, ettei Yhdysvallat mis-
sään vaiheessa harkinnut julis-
tavansa sotaa Suomea vastaan.
”Suomen kohtalo”-asiakirja päi-
vitettiin 18.7.1944, jolloin tor-
juntavoitot olivat tosiasia. Sii-
nä todetaan Suomen toimineen
yhteistyössä saksalaisten ”ase-
veljien” kanssa painottaen tois-
tuvasti ”tavoitteiden rajoittu-
nutta luonnetta ja halua pyrki
olemaan Saksan ja länsivaltojen
sodan ulkopuolella”. Yhdysval-
lat pitivät Suomen itsenäisyyden
säilymistä ensisijaisena tavoit-
teena ja amerikkalaiset olivat
valmiina toimimaan sen eteen.
Presidentti Risto Ryti oli jo vuo-
desta 1943 saanut huippusalaisia
ohjeita olla katkaisematta suh-

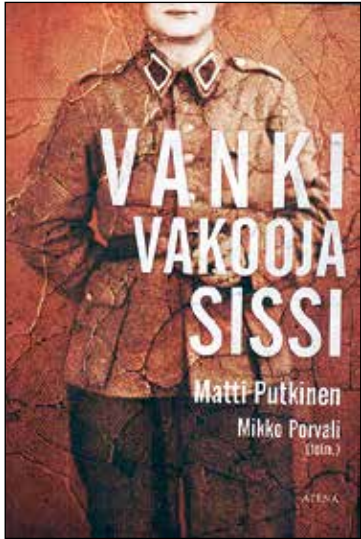
teita Saksaan. Suomalaiselta so-
tilastiedustelulta jenkit saivat
tietoja puna-armeijan liikkeistä,
joita Stalin oli heiltä salannut.
Risto Ryti toimi täsmälleen Lis-
sabonista 1943 kuluessa välitty-
neiden amerikkalaisten poliit-
tisten neuvojen mukaisesti.
Kirjaa lukiessa ihmettytti
moni totuuteen tullut asia. Yh-
dysvaltojen korkeissa virkamie-
hissä oli KGB:n agentteja kuten
Harry Dexter White, jonka nä-
kymätön toiminta Neuvostoliit-
ton hyväksi on paljastunut vas-
ta 1990-luvun lopulla. Tämä se-
littää erittäin luottamuksellisten
tietojen vuotamisen Stalinille
hyvin nopeasti. Yhdysvalloissa
oli siis toimintaa maamme hy-
väksi ja myös meitä vastaan.

Teos avartaa käsityksiä jat-
kosodan ajoilta diplomaattises-
ta toiminnasta Yhdysvaltojen ja
Suomen välillä. Risto Rytin kyl-
mähermoinen toiminta koros-
tuu. Kyllä meillä oli Marskin li-
säksi mies, Risto Ryti oikealla
paikalla.
Suosittelen kirjaa lämpimäs-
ti kaikille sotahistoriasta kiin-
nostuneille kuin myös sitä tun-
temattomille. Kirja on harvina-
nen lukuelämys.

Olli Vuorio

Vanki vakooja sissi

Matti Putkinen – Mikko Porvali (toim), ISBN 978-952-300-121-3, Atena Kustannus Oy, 343 sivua

Inkerinsuomalaisia asui Inkerinmaalla ennen sotia arviolta 150 000. Heistä karkotettiin Siperiaan, teloitettiin tai kuoli työleireillä arviolta 50 000. Inkerinsuomalainen Matti Putkinen oli yksi Siperiassa ”palvellut”, mutta sen lisäksi hänen tarinassaan on paljon muutakin kertomisen arvoista.

Matti syntyi 1920 ja lapsuuden

vuodet vasta perustetun neuvostovallan alla olivat köyhyydestä huolimatta siedettäviä. Kun kulakkeja eli talonpoikia alettiin karkottaa maatilkuilta ja tilalle perustettiin kolhooseja, muuttui elämä kymmenvuotiaalla pojalla vaikeaksi. Viisitoistavuotiaana hän pyrki ja pääsi opettajapistoon ja alkuun omaksuikin kasvatuksen kunnon neuvostokansalaiseksi, suvun vastustuksesta huolimatta. Pian käsitys neuvostoyhteiskunnasta alkoi kuitenkin muuttua, viimeistään siinä vaiheessa, kun hän syyttömänä ilmiannon perusteella joutui tutustumaan Spalernajan ja Krestyn vankiloihin nykyisessä Pietarissa. Suureksi ihmeeksi hän valitusten jälkeen vapautui ja joutui puna-armeijaan otettuna rakentamaan Tarton lentokenttää neuvostoliiton miehitettyä Viron. Sieltä palattua seurasi matka Kama-joen varrelle Siperiaan jokeen jäätyneitä tukkisuomia purkamaan sekä metsätöihin. Inkeriläisinä joukon asema ei ollut oikein selvä, oltiin karkotettuja vai edelleen puna-armeija kirjoilla.

Varsinainen seikkailu alkoi vuoden 1942 puolivälissä, kun osaa miehistä arveltiin voitavan käyttää vakoojina saksalaisten tai suomalaisten selustassa. Lyhyen vakoojakoulutuksen jälkeen Matti Putkinen pudotettiin laskuvarjolla suomalaisessa asepuvussa yhdessä radistinsa kanssa Kannakselle suomalaisten joukkojen selustaan tehtävänä tarkkailla ja raportoida maantie- ja rautatiekuljetuksista. Matin ajatus oli alusta alkaen antautua, mutta kiinniotto tapahtui kuitenkin valppaan suomalaisen sotilaan toimesta aseella uhaten. Tämä oli kriittinen vaihe, sillä useimmiten tällaiset vakoojat teloitettiin pikaisen kenttäoikeuden tuomion jälkeen, kuten hänen radistinsa.

Matti Putkinen oli kuitenkin halukas yhteistyöhön suomalaisten tiedustelumiesten kanssa ja hänellä arvioitiin olevan sen verran tärkeää tietoa ja taitoja, että hänet värvättiin Suomen armeijan sotilaaksi, heimosoturiksi. Hän kävi Äänislinnan vakoojakoulun ja toimi siellä jopa opettajanakin. Aselevon tulles-

sa 1944 hän oli Ilmari Honkasen suuren epäonnisen partion (operaatio Hokki) radistina venäläisten selustassa. Osa partiosta haettiin pois lentokoneilla, mutta pääosa palasi marssien metsien kautta, johtajanaan kirjan toimittaneen Mikko Porvalin isä Antti Porvali.

Rauhan tultua maa alkoi polttaa varsin pian jalkojen alla, kuten kaikilla heimosotureilla punaisen Valpon etsiessä heitä vimmatusti valvontakomission vaatimuksesta. Matti Putkinen siirtyi Ruotsiin aseveljien avustamana ja menestyi siellä hyvin perustan perheen, johon syntyi ainakin kaksi poikaa.

Kirjan pääosa on nimenomaan Matti Putkisen omakätisesti kirjoittamat muistelmat tapahtumista siihen saakka kun hän täytti 23 vuotta. Matilla on selvästi hyvä muisti ja erittäin sujuva ja rikas kielenkäyttö, joten kuvaukset Inkerinmaan elämästä houkuttavat jatkamaan lukemista. Koska muistelmat on kirjoitettu jo vuonna 1953, paljon tietoa ja aiheita on jätetty pois. Neuvostoliiton agentit toi-

mivat myös Ruotsissa, joten se oli oman turvallisuuden kannalta viisasta.

Mikko Porvali on kirjoittanut kirjaan lyhyen esipuheen ja lopussa on selvitys Matin vaiheista Suomessa siltä osin, kun se on ollut selvitettävissä. Kaikki häntä koskevat asiakirjat oli sodan päätyttyä turvallisuusyistä hävitetty.

Jyväskyläläisen rikoskomisario Mikko Porvalin isoisä Antti toimi mm. Äänislinnan vakoojakoulussa opettajana ja kaukopartiomiehenä. Mikko on kirjoittanut useita aihetta käsitteleviä kirjoja ja kipinän hän lie-nee saanut löytäessään isoisän haltuun jääneitä kätettyjä asiakirjoja. Aiheita on varmasti ollut hyvä puida myös oman isän, Martti Porvalin kanssa. Hän on myös tunnettu maanpuolustusmies Keski-Suomessa.

Kari Korhonen

Kirjan myynti: <http://www.atenakustannus.fi/tilaukset/kirja/708> ja hyvin varustetut kirjakaupat

Erinomainen kotiseutukirja sotavuosilta

Pirkko Kanervo, Jäi vain nimi sankarin. Johannekselaiset toisessa maailmansodassa. 493 sivua, kuvia, karttoja, piirroksia. Johannes-Seura 2014

Johannes oli rajan taakse jäänyt rannikko- ja saaristopitäjä Viipurin ja Koiviston välissä. Maamme suurin puutavaravientisatama Uuras kuului siihen vuoteen 1932 saakka, jolloin muuttui Viipurin ulkosatamaksi.

Johannes-Seura koki surun kautta ilon. Pitäjässä syntynyt vänrikki Lauri Lindström kaatui 22-vuotiaana Inkerin Lempaalassa 1942. Hänen sisarensa Laura ja Maire Lindström tekivät vuonna 2004 seuralle testamentin veljensä ja muiden johannekselaisten sankarivainajien muiston kunnioittamiseksi. Se muiden lahjoitusten kanssa teki mahdolliseksi poikkeuksellisen rikassisältöisen kotiseutukirjan toimittamisen ja kustantamisen. Seuralla oli onni saada saada teoksen kirjoittajaksi Johannes-juurinen toisen maail-

mansodan historian tutkimukseen perehtynyt filosofian tohtori Pirkko Kanervo. Hän on runsaalla tietämyksellään ja sujuvalla kynällään liittänyt Johanneksen väestön kohtalot taitavasti ajan laajempiin tapahtumiin. Lukijalle avautuu elävä kuva noiden vuosien elämästä ja sen taustoista.

Kirjan kuvaukset alkavat sällissodaksi muuttuneesta vapaussodasta jatkuen talvisodan taistelu- sekä kotirintamalle, ensimmäiselle talviselle evakomatkalle lähdöstä takaisin paluuseen, asemasotavuosien hyväuskoisesta vähin voimin tapahtuneesta ravintotuotannon kannalta elintärkeästä uuras-tuksesta sekä toisesta kiireisemmästä ja lopullisemmasta kesälähdöstä. Se kertoo korvauksien hakemisesta ja saamisesta, uusien kotien rakentamisesta ja evakkoheimon kotoutumisesta uusiin asuinympäistöihin.

Tuntuu kuin kirjoittaja ehtisi kulkea muutaman askelen jokaisen johannekselaisen rinnalla, vanhuksia ja lapsia kädestä pitäen. Hän seuraa rintamaso-

tilaita omilta lähisaarilta Koiviston kallioille, Hangosta Petsamoon ja Groznyin porteille. Pirkko Kanervo kertoo kuin mukana olleena rintamamiesten elämästä korsuissa ja taisteluhaudoissa sekä lepovuorojen vapaa-ajan harrastuksista. Kirjeet ja haastattelut antavat elämää sotapäiväkirjojen karuun kerontaan. Hän kuvaa junia, joissa kuljetettiin ihmisiä, karjaa ja poikien arkkuja. Johanneksen miehet taistelivat päävihollisen lisäksi aseveljistä vihollisiksi muuttuneita saksalaisia vastaan Lapissa ja Suursaassa.

Kirjoittajan lopputoteamus on, että sodalle ei löydy hautapaikkaa. Hän viittaa ranskalaisen kirjailijan Simone de Beauvoirin sodanjälkeiseen ajatukseen: ”Sota oli ohi; se jäi käsiimme kuin suuri ja epätoivotu ruumis, eikä ollut paikkaa, mihin sen voisi haudata.” Tämä kirjan viimeistä edellinen luku on filosofista pohdintaa sodasta, sen syistä ja seurauksista. Kirjoittaja toteaa, että kaikki sotaan osallistuneet maat eivät ole vielä tehneet tiliä osuudestaan.

Suomalaiset joutuivat ankarassa eloonjäämistäistelussään yhteistyöhön pirun kanssa voidakseen taistella poholaista vastaan.

Kirjoittaja ei olisi karjalainen, ellei hän näkisi kaiken kovuuden keskellä humoristisiakin piirteitä. Niinpä kirjan viimeisen luvun otsikko on: ”Piirakast

virtaa uusien kotien pystytykseen.” Virtaa riitti, sillä kodit kohosivat.

Suosittelen tätä erinomaista kirjaa muidenkin kuin karjalaisten luettavaksi.

Antti Henttonen

Uudenmaan Sotaveteraanipiirin 50 vuotta

Juhani Vakkuri: Uudenmaan Sotaveteraanipiiri ry 1965 – 2015. ”Yhdessä kestimme – yhdessä kestämme”. Julkaisija: Uudenmaan Sotaveteraanipiiri, Saarijärven Offset Oy 2015

Uudenmaan Sotaveteraanipiirin 50 vuoden toiminta on hyvin kirjoitettuna ja oivallisesti kuvitettuna saatettu hyvän painoasun avulla helposti luettavaan ja paljon tietoa sisältävään muotoon. Kirjan kerronta ja dokumentointi etenee loogisella

tavalla uusmaalaisten miesten sotatien kuvauksesta piirin perustamisvaiheisiin, viiden vuosikymmenen toiminnan monipuoliseen ja yksityiskohtaiseenkin kuvaukseen ja päättyy viimeisillä sivuilla tulevan pohdiskeluun ja perinnetyöhön.

Sotaveteraanipiirin hallituksen 23.3.2012 tekemä päätös piirin juhlakirjan kirjoittamisesta ja FM Juhani Vakkurin valitsemisesta kirjan tekijäksi on ollut onnistunut päätös.

Finn-Göran Wennström

Kirjat

Uutuuskirja Talvisodan asevelimerkeistä

Matti Allonen & Jari Nykänen, ISBN 978-952-291-140-7, 250 sivua

Matti Allonen & Jari Nykäsen kauan odotettu teos Talvisodan asevelimerkit ilmestyi maaliskuun alussa. Teos on ensimmäinen tutkittu luettelo ja historiiikki Talvisodanaikaisista asevelimerkeistä, niiden valmistustavoista, käytöstä ja harvinaisuusasteista.

Asevelimerkit ovat sodan käyneiden yhteisöllisyyttä kuvaavia merkkejä. Talvisodan henki auttoi tiiviiseen taisteluhenkeen luomiseen, joka omalla tavallaan edisti rykmentti-, pataljoona-, ja komppaniatasolla yhteisten symbolien syntymistä. Vaikka armeijan vanhimpiin perinteisiin kuuluu oman joukko-osaston tunnuksen luominen, asevelimerkit olivat siten erikoisia, että niitä ei koskaan hyväksytty viralliseen käyttöön, vaikkakin tavalliset rivisotilaat aina armeijakuntien komentajiin asti lunastivat niitä itsellensä ja käyttivät niitä.

Vaikka samasta tutkimusai-

heesta palkitut ja ansioituneet Juha E. Tetri ja Reijo Soininen ovat julkaisseet omia luetteloita sekä Talvi- että Jatkosodan asevelimerkeistä Allosen & Nykäsen teos on ihan omaa luokkaansa. Kirjan paras anti on ehdottomasti kuvitus – merkit luonnollisessa koossaan ja vielä päätteeksi suurennettuina etu- ja takapuolelta, joka antaa aiheesta vähemmän perehtyneille hyvän kuvan merkeistä itsessään. Kirja on ensisijaisesti suunnattu alueesta kiinnostuneille, kuten keräilijöille.

Toinen yhtä tärkeä osa on ensimmäinen luku – merkkien alkuperä ja tunnistus. Kuten kirjailijat hyvin kuvailevat, merkkien tunnistus ei ole aina helppoa. Varsinkin kun asevelimerkit eivät noudattaneet heraldisia sääntöjä, vaan pikimmiten pohjautuivat suunnittelijan omaan näkemykseen kyseisestä joukko-osastosta, sen taistelupaikoista ja komentajista. Kyseinen luku on ansiokas juuri siksi, että suurimman osan merkkien alkuperäisten haltijoiden, eli veteraanien poistuttua ei ole enää täysin varmaa tietoa merkin alkuperästä tai historiasta. Erityisesti pienten osastojen merkkien alkuperästä tiedon saaminen on ollut varsin haasteellista ja keräilijäpiiristäkään ei ole aina ollut varmaa tietoa saatavilla, jos sitä yleensä annetaan. Eli mittava arkistotyö on antanut selvän ja hienon sormenjäljen teoksessa. Tämä kohta on eteenkin keräilijöille hyvin arvokas ja tärkeä. Tekijöiden seitsemän-asteinen tunnistusluokitelutapa on myös hyvin täsmen-

nen jokaiselle merkille, eteenkin tunnistamattomien merkkien kohdalla on korrektia, ja antaa lukijalle mahdollisuuden muodostaa oman näkemyksensä tiedon luotettavuudesta.

Muutama täsmennys tekeleistä ja jälkilyönnistä olisi ollut hyvä saada kirjaan mukaan, eteenkin ulkomaalaisten vapaaehtoisten merkkien kohdalla. Ja varmaa on tietenkin myös se, että teoksessa ei ole kaikkia Talvisodan asevelimerkkejä mutta sen tiedostavat Allonen ja Nykänen itse. Toisinaan vaikka kirjassa mainitaan, että kaikilla Talvisodanaikaisilla joukko-osastoilla ei ollut yhteistä asevelimerkkiä, se antaa nopeasti vilkaistuna kuvan siitä, että kirjassa on kaikkien joukko-osastojen merkit. Tästä syystä olisi ollut mukavaa saada liitteeksi vaikka erillinen lista kaikista Talvisodan joukko-osastoista, joka oli-

si ollut suhteellisen helppo koota Kansallisarkiston digitoitujen sotapäiväkirjojen perusteella. Ja pienet tilastot lisukkeeksi. esim. minkälaiset tai minkä tyyppiset joukko-osastot teetättivät itselleen asevelimerkkejä.

Kirjan siisti yleiskuva ja asiallinen esillepano antavat lukijalle – erityisesti alueesta kiinnostuneille ja keräilijöille – toivomisen varaa että samat tutkijat tekevät Jatkosodan asevelimerkeistä kirjan.

Kirjaa on saatavissa kustantajalta, suositushinta 36,90 euroa, verkkokaupoissa alkaen 24,00 euroa + postikulut.

Docendo Oy
info@docendo.fi
Puh. 044 7270 250

Joel Sjögren

Kirjassa on muutamasta tunnistamattomasta merkistä vain

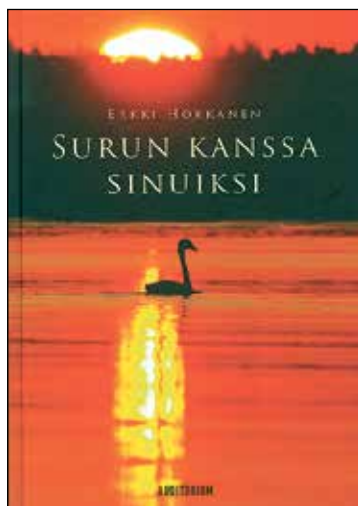
kuva. Tässä niistä kaksi. Jos Sinulla on tietoa, voit olla yhteydessä kirjan tekijöihin.

Matti Allonen, puh 040 827 2835, mattiallonen@gmail.com

Jari Nykänen, puh. 040 557 2841, jari.nykanen@pp.inet.fi

Surun kanssa sinuiksi

Erkki Hokkanen: Surun kanssa sinuiksi, Lk 14.16, ISBN 978-952-7043-13-4

Kirja on henkilökohtainen kuvaus tunteista ja elämästä puolison rinnalla hänen sairastuttuaan vakavasti.

Kirjan sivuilla kuvataan niitä tuntemuksia, joita omaiset kokevat saattohoidossa sairaan rinnalla, suru, ikävä ja kaipaus vuorottelevat arjessa. Kirja kertoo yhden henkilön surutyön, mutta kirja antaa lohtua ja tukea samassa elämäntilanteessa olvalle tai olleelle lukijalle.

Kirja on selkeä ja helposti luettava: ”Polku tulee vain kävelemällä, ja siksi sinun on käveltävä”.

Erkki Hokkanen on ollut mukana veteraanityössä vuosia ja kohdannut lukuisia samassa tilanteessa olleita ihmisiä. Erkki on onnistunut kirjoittamaan oman surunsa yhteiseksi, koskettavaksi kokemukseksi.

Kirjan hinta on 19,90 ja sitä voi tilata Porvoon Kirjakeskuksesta, Teollisuustie 4, 06150 Porvoo, puh. 02 0166 2222, sähköposti: tilaukset@kirjakeskus.fi

Anni Grundström

sako
FINLAND

www.sako.fi

Suomen poikien tarinoita

Harri Kask ja Mauri Koskela: Suomen poikien tarinoita

Kirjassa on virolaisten sotaveteraanien muistelmia Suomen rintamalta II maailmansodan ajal-

ta. Kaikki artikkelit tässä kirjassa on koottu Suomen-poikien julkaisuista ”Pöhjala Tähistel” ja käännetty ansiokkaasti suomeksi.

Kirja on kunnianosoitus niille nuorille miehille, jotka viime sotien aikana siirtyivät Virosta Suomeen taistelemaan niin Suomen kuin oman maansa vapauden puolesta. He uhrasivat nuoruutensa taistelukentillä ja jouduivat maksamaan sodan jälkeen vielä kalliin hinnan jopa kymmenien vuosien pakkotyöllä.

Kirjan saatesanat on kirjoittanut Villem Ahas, Suomen Sotaveteraaniliiton Viron yhdistyksen edesmennyt puheenjohtaja. Kirjassa on 20 Suomen-pojan muistelmia, jotka Mauri Koskela on kääntänyt suomeksi. Kirjassa kuvataan henkilökohtai-

sia kokemuksia, mutta kapteeni Mauno Inkisen artikkeli JR/200 syntymisestä sekä Sven Isen kertomus Suomen-poikien tarina antaa tietämättömällekin lukijalle kuvauksen Suomen sotiin liittyvästä historiasta.

Suomenkielistä kirjaa voi tilata hintaan 20 € + postikulut: Mauri Koskela, Hakatie 4, 42800 Haapamäki tai sähköpostilla maurilio@suomi24.fi Kirjasta saatu tuotto käytetään Virossa asuvien Suomen-poikien hyväksi kokonaisuudessaan. Kirjan tilaaja saa tilauksen yhteydessä kunniakirjan työn tukemisesta. Vironkielistä kirjaa voi tilata: toimisto@hotmail.ee

Anni Grundström

Virkistä muistiasi

1. Onko ministerin oltava myös kansanedustaja?
2. Millä nimellä kutsutaan hallituksen päälakimiestä?
3. Mikä on synonyymi parlamentaarikolle?
4. Mikä Suomen hallitus ei koskaan toiminut Suomessa?
5. Kuka suunnitteli eduskuntatalon?
6. Kun katsoo eduskunnan yleisölehteriltä, missä istuvat vasemmistolaiset?

Oikeat vastaukset s. 55

Sanakilpa

Lehdessä 1.2015 kilpailusanamme oli ”Huhtikuu”. Hyväksyttyjä sanoja löytyi 16 kpl, jotka ovat alla olevassa luettelossa:

Hitu, huhu, huki, huti, hutu, (5)

Itku, (1)

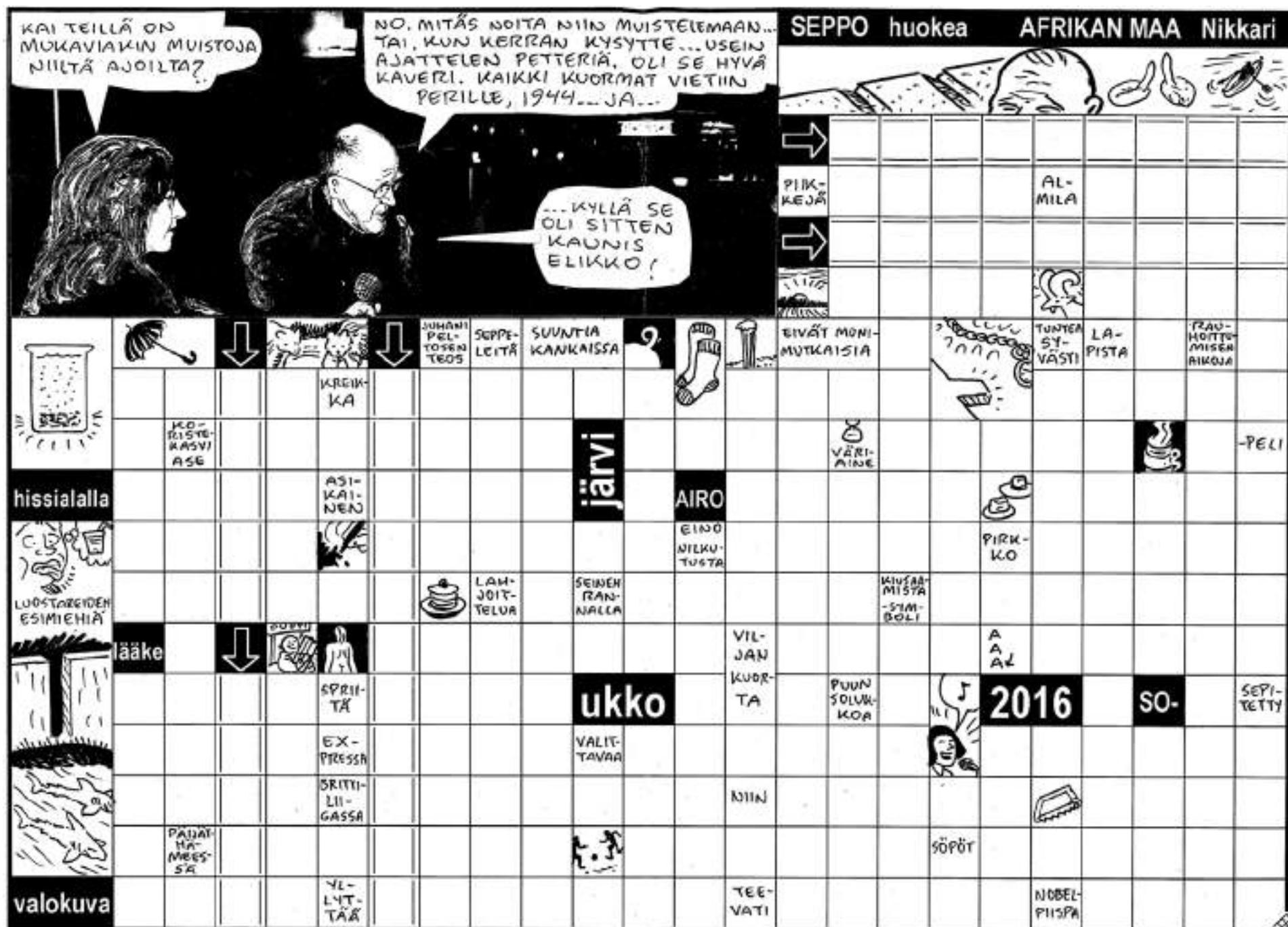
Kiho, kuitu, kuti, kutu, (4)

Tihku, tihu, tiuku, tuki, (4)

Uhku, uuhi, (2)

Kaikkien osallistujien kesken arvottiin kolme pakkausta Suomen lippukortteja. Palkinnon saavat **Kaija Niemi-nen**, Kausala, **Urmias Valkiala**, Oulu ja **Rauha Vörlund**, Vaasa. Seuraava kilpailusanamme on ”**VALKOVUOKKO**”. Lähettäkää vastauksenne perjantaihin 15.5. mennessä kirjeessä tai postikortilla: PL 600, 00521 HELSINKI, faksilla numeroon (09) 6126 2020 tai sähköpostilla osoitteeseen toimitus@sotaveteraaniliitto.fi. Vastaukseen kirjoitetaan lähettäjän nimi ja osoite, kirjekuoreen lisäksi ”Sanakilpa”. Kaikkien vastanneiden kesken arvotaan kolme Albert Edelfeltin lasitaulua.

Huhtikuun riskikko

Siilin Putkipojat Oy Siilinjärvi	-sorat ja murskeet- Kourla Oy Somerniemi, puh.0400-635 797	Säkylän Metsätyö Säkylä
Ugly Boy Tammela	Kiitos Sotaveteraaneille Tammisaaresta! Nro:124 	Tampereen Teollisuuskonehuolto Oy Tampere
Kiitos Sotaveteraaneille Tampereelta! Nro:116 	Arkkitehtiruutu Oy Tampere	WSK-Sähkö Oy Tampere
France-Moteur Oy Tampere	Tampereen HLS-Auto Oy Tampere	Messupuu Tampere
Kiitos Sotaveteraaneille Tampereelta! Nro:125 	Puhallinsoitinkorjaamo Jarmo Parkusjärvi Tampere	Verokonsultointi Vesa Häkli Oy Tampere
Lean Ware Oy Tampere www.leanware.fi	Migmen Oy Tampere www.migmen.fi	FT-Ideas Oy Tampere
Suomen Remotek Urakointi Oy Tampere	Kiviketo Oy Tampere	Kiitos Sotaveteraaneille Tervakoskelta! Nro:123
Matti Tamsi Oy Teuva www.tamsin.fi	Rannikkoseudun Asennus Oy Turku	Kiitos Sotaveteraaneille Tuusulasta! Nro:121
Kiitos Sotaveteraaneille Tuusulasta! Nro:122 	Paketo Oy Tuusula	Seepsula-Yhtiöt Oy Tuusula
J. Tavela ja Kumpp. Ky Valkeakoski	Rema TipTop Oy Vantaa	Kiinteistösaneeraus Oy Vantaa
Kiitos Sotaveteraaneille Vantaalta! Nro:118 	PR-Logisticar Oy Vantaa www.logisticar.fi	Mitrak Oy www.mitrak.fi
Meconet Oy	Kuljetus Leo Koivulahti Oy Vantaa	Varkauden Puu Oy Varkaus
J-PV Kuljetus Varkaus	Warmnet Oy -lämpöverkkoasennukset- Varkaus	Kuljetus J&J Oy Vehmaa
Maansiirto J. Salminen Oy Vihti	Kuljetus T. Peräkylä Ojakkala	Kiitos Sotaveteraaneille Viinijärveltä! Nro:130
-kuljetukset ja maanrakennustyöt- Yhtymä-Tahlo Oy Ylöjärvi, www.yhtymatahlo.fi	Rakennus ja Remontti Pasi Koivunen Ylöjärvi	Kuljetusliike Lasse Ruohonen Oy Ylöjärvi

Sotahistoriallisia museoita, paikkoja ja matkoja

ERIKOISMATKOJEN ASiantuntija

Japi-Matkat Oy

Kannas ja Taipaleenjoki	26.-28.6	335 €
Aunus – Maaselkä	6.-9.7.	480 €
Tuntemattoman sotilaan sotatie	23.-26.7.	450 €
Uhtua – Kiestinki - Rukajärvi	11.-15.8.	540 €
Tali-Ihantala	22.-23.8.	230 €

Hinnat sis : kuljetus alk. Karhula, majoitus kahden hengen huoneessa, puolihoidto

Ryhmäviisumi 75,00 €/hlö sis.hoitokuluvakuutus
Oppaina : Aimo Kiukas/ Pekka Ripatti/ Martti Turtola

Liity Sinäkin tyytyväisten matkustajiemme joukkoon!

Katso lisää www.japi-matkat.fi

Puh 05 3559365

myynti@japi-matkat.fi

Kaivokatu 10

49400 Hamina

Ilmatorjuntamuseo

Klaavolantie 2

04300 TUUSULA

p. 040-3143470,

itmuseo@gmail.com

www.ilmatorjuntamuseo.fi

Avoinna

ti-su klo 11-17

(5.5. - 30.9. 2015)

talviaikana

ke-su klo 11-17

(1.12.-31.1. sovi

käynti etukäteen!)

Marskin Maja www.marskinmaja.fi

LOPPI

040-5480525 040-5278087

Museo Tilausravintola Kokoukset Pitopalvelu

Rajakenraalin maja, **Rukapirtti**, Parppeinvaaran Runokylässä. Näyttely **Raja, Raappana, Rukajärvi**.
www.parppeinvaara.fi 050 375 8787

Möhkön ruukki
Suomen itäisin järvimalmiruukki talvi- ja jatkosodan taisteluiden maisemissa. Öykkösenvaaran sotahistoriallinen taistelualue vuodelta 1944. Näyttelytila, kunnostetut puolustusrakenteet ja mobiiliopastus.
www.mohkonruukki.fi p. 050 342 8825

**TEATTERI MÖHKÖ esittää
näytelmän IloMantsin taisteluista 1944**

Katso kesän 2015 esitysaikataulu ja varaa liput
teatterimohko.fi

Näytelmä on osa Sotahistorian tuotteistaminen ja taltiointi -EU-hanketta.

Herttuan sotahistoriallinen näyttely "Viimeisellä linjalla"

talvi- ja jatkosodan vaiheista. Ulkoalueella on nähtävänä runsaasti raskasta tykistökalustoa ja entisöityä Salpalinjaa. Sisätiloissa on esillä monipuolisesti pula-ajan käyttöesineistöä, sotilasvarusteita, aseita ja kunniamerkkejä.

Veteraanikuntoutusta Herttuassa

Veteraanien ja puolisoitten laadukasta ja yksilöllistä kuntoutusta ammattitaidolla ja sydämellä luonnonkauniissa ja turvallisessa ympäristössä. Edullisia virkistyslomia ryhmille, kysy lisää.

HERTTUA
TERVEYS & KUNTOUTUS

Veneenniementie 64, 58200 Kerimäki : puh. (015) 769 900 : herttua@herttua.fi : www.herttua.fi

MATKATARJOUS SOTAVETERAANIN LUKIJOILLE.

Tarjous on voimassa 16.4.-29.4., koskee vain uusia ilmoittautuneita

9.5. TAMPEREEN VALTAUS 1918 JA TAISTELLEN TUULOKSEEN	Eeva Tammi	99€	90 €
19.-20.5. NAISSAARI JA PALDISKI - salatut neuvostotukikohdat.	Pentti Lehtimäki	295€	285 €
23.-25.5. ITÄ-VIRO, NARVA JA SINIMÄET, v. 1944 pelastui Suomi?	Göran Lindgren	398€	385 €
1.-6.6. MATKA BAIJERIIN Etelä – Saksan upeat linnat ja kirkot	Sampo Ahto	1190€	1180 €
13.-14.6. VIIPURIN KATASTROFISTA TORJUNTAVOITTOON	Göran Lindgren	325€	310 €
13.-16.6. LAATOKAN YMPÄRI - karjalaisuutta, kulttuuria ja sotahistoriaa.	Juhani Vakkuri	582€	550 €
23.-28.6. UUTUUSMATKA VENÄJÄN KULTAISEN KEHÄN KAUPUNKEIHIN Mm. Tihvinään, Vologdaan, Jaroslavliin, Rostoviin, Tveriin ja Novgorodiin Emeritus maaherra Eino Siuruainen ja Pentti Lehtimäki		751€	725 €
9.-13.7. VANHA VENÄJÄ - Venäjän synty, Novgorod, Pihkova, Petseri	Pentti Lehtimäki	599€	585 €
17.-19.7. LAATOKAN KARJALA - PETÄJÄSAARI - VIIPURI	Eeva Tammi	505€	475 €

Ilmoittautumiset ja tiedustelut: Puh 09-444774, email: myynti@vihdinliikenne.fi

Vihdin Liikenne Albertinkatu 22-24 A2 00120 Helsinki. Tutustu matkoihimme www.vihdinliikenne.fi

VIHDIN LIKENNE OY VL-Matkat

Sotahistoriallisia museoita, paikkoja ja matkoja

Joka vuosi jotain uutta museossamme!
Tänä vuonna mm Neuvostoliittoon siirtyneitä, Sjunbyn linnan emännän päiväkirjat ja paljon muuta. Kahvitusta sekä kuljetukset tilattavissa.

Furuborgintie 6,
10160 Degerby.
040-5418526,
igor@degerby.fi,
www.degerby.fi

Asiantuntijan matkassa®

Kiinan Silkkiteillä Mannerheimin jäljillä 9.-17.10.

Peking, Taivaallisen rauhan aukio ja Kielletty kaupunki, Kashgar, Abak Hojan hautausmaahan ja Id Kah moskeija, Urumqi, Dunhuang - Gobin autiomaan keidas-kaupunki, hiekkadynit Mingsha Hills ja Kuunsirpin lähde, Xian ja terrakotta-armeija.

Mannerheim asiantuntija, kenraalimajuri evp Kalervo Sipi. Kiinan asiantuntijaopas Marja-Leena Tiensuu.

3098 €

Marja-Leena Tiensuu

Kalervo Sipi

Jääkäreiden jäljillä Kuurinmaalla 2.-5.7.
Tallinna, Riika, Jumala, Klappalinciems, Liepaja, Sigulda, Turaidan linna, Pärnu, Tallinna. Asiantuntijaopas evl Juha Myyryläinen.
645 €

Puola, Kaliningrad ja Baltian maat 14.-20.9., 1.-7.10.
Hitlerin sudenpesä, Marienburgin linna, Swieta Lipkan barokki-luostari, Mauerwald ja Kaliningrad. Meno lentäen Gdanskisiin, paluu bussilla via Balticaa pitkin. Asiantuntijaopas ev Anssi Saarikoski (14.9.) tai ev Tapio Niityperä (1.10.)
1238 €

Normandian maihinnousu 29.9.-3.10.
Pariisi, Calais, Caen, Saint-Lô. Asiantuntijaopas ev Ilmari Hakala.
1356 €

Lotat rintamajoukoissa 3.-6.9.
Lottien toiminta Karjalan-kannaksella ja "Sota-ajan laulut". Asiantuntijaopas ev Ilmari Hakala ja Leena Hakala.
595 €

Kulttuuria ja sotahistoriaa **Amalfin rannikolla 14.-18.9.**
Amalfin rannikko, Napoli, Pompeji. Salernon maihinnousu-taistelut, Monte Cassinin taistelut. Asiantuntijaopas ev Sampo Ahto.
1468 €

Kulttuuria ja sotahistoriaa **Karjalankannaksella 8.6.-10.6., 10.7.-12.7.**
Asiantuntijaopas professori Martti Turtola.
489 €

Laatokan kierros 24.-27.8.
Sortavala, Nietjärvi, Pitkäranta, Lemetin motti, Murheen risti, Salmi, Vitele, Tuulosjoki, Nurmoilan karjalaiskylä, Aunus, Syväri, Terijoki, Raivola, Summa, Viipuri. Asiantuntijaopas professori Martti Turtola.
586 €

Historiallinen Pietari ja Muistojen Karjala 17.-20.9.
Pietari, Pushkin, Katarina Palatsi, Eremitaasi, Terijoki, Kronstadt, Viipurin linna sekä Monrepos'n puisto. Asiantuntijaopas ev Ilmari Hakala.
695 €

Sotahistoriaa ja kulttuuria **Viipurin alueella 24.-25.7., 29.-30.8.**
Tali-Ihantalan suurtaistelu, Portinhoikka, Aallon kirjasto, Viipurin linna, majoitus htl Victoria. Asiantuntijaopas ev Tapio Niityperä.
315 €

Tuntemattoman sotilaan jäljillä 11.-14.6., 2.-5.7.
Sortavala, Laskelä, Kollaa, Suojärvi, Petroskoi, Syväri, Aunus, Tuulos, Salmi. Asiantuntijaopas ev Ilmari Hakala ja Leena Hakala.
695 €

Ilmari Hakala

Juha Myyryläinen

Leena Hakala

Sampo Ahto

Martti Turtola

Tapio Niityperä

Anssi Saarikoski

24 h verkkokaupasta lomalinja.fi

Lomalinja 010 289 8100 (Tampere) 010 289 8101 ryhmät
010 289 8102 (Helsinki)
Puhelut 8,35 snt/puh +17,17 snt/min. Palvelumaksu 19 €/varaus.

LOTTA SVÄRD SÄÄTIÖ

LOTTAMUSEO

KUNTOUTUSTA

VUOKRA-ASUNTOJA

AVUSTUSTOIMINTAA

Elää tätä päivää,
ajan hengessä.

www.lottasaatio.fi

www.lottamuseo.fi

SUOJELUSKUNTA- JA LOTTA SVÄRD -MUSEO

KAUPPAKATU 17, SEINÄJOKI

4.6.2015 MANNERHEIM -
SUURMIEHEN ELÄMÄNKAARI

10.7.2015 OLAVI VIRTAN RINTAMARADION
ESIINTYJÄSTÄ SOLISTITÄHDEKSI

8.7.2015 ILTA KANNAKSELLA -KONSERTTI

WWW.SEINAJOKI.FI/MUSEO

Sotamuseo

Hakkapeliitoista rauhanturvaajiin

Unkarilaiset vapaaehtoiset talvisodassa

Liisankatu 1, 00170 Helsinki

Avoinna ti-to klo 11-17, pe-su klo 11-16, ma suljettu
P. 0299 530 259

Autonomiasta Atalantaan - näyttely Suomen sotahistoriasta

Sotamuseon Maneesi

Iso Mustasaari, Suomenlinna, 00190 Helsinki

Avoinna 11.5.-30.9.2015 päivittäin klo 11-18
P. 0299 530 261

Sukellusvene Vesikko

Tykistölahti, Suomenlinna, 00190 Helsinki

Avoinna 11.5.-30.9.2015 päivittäin klo 11-18
P. 0299 530 260

Lippujen hinnat / kohde: 5 / 3 €, perhelippu 12 €, sotaveteraanit ilmaiseksi

Puolustusvoimat
sotamuseo.fi

Sotahistoriallisia museoita, paikkoja ja matkoja

Turun NEVA TOURS OY

* Bussi ja junamatkat * Hotellipaketit
* Viisumit Venäjälle * Tilausajot

- Laatokan kierros 14-18.7 / 28.7-1.8 / 11-15.8 555 €
- Elämysmatka Arkangel 1-12.9 1590 €
- Ruskaretki Murmansk 15-20.9 655 €
- Kalotin kierros 29.6-4.7 690 €
- Viisumu 67 €

Eerikinkatu 20, 20100 TURKU
Puh. (02) 2504 655, +358 400 332 001, fax (02) 2504 775
www.nevatours.fi • nevatours@nevatours.fi

SÄKYLÄN TALVI- JA JATKOSOTAMUSEO

Kiertotie 2, 27800 Säköylä
Avoimna ti-pe 10-17 ja
kesällä 15.6. - 15.8. la 10-14 ja su 12-16.
Talvikuukausina suljettu.
Puh. 0400 955 598
Sähköposti:
info@sakylantalvijajatkosotamuseo.fi

www.sakylantalvijajatkosotamuseo.fi

Tunnetko Salpalinjan historian? Tule tutustumaan.

Salpakeskus

Miehikkälän **SALPALINJA-MUSEO**

» puh. 044 3835 091
» avoinna: kesä-elokuussa ma-su 10-18, touko- ja syyskuussa ke-su 10-18

Virolahden **BUNKKERI-MUSEO**

» puh. 040 7107 340
» avoinna: kesä-elokuussa ma-su 10-18

» » Museot avoinna ryhmille tilauksesta ympärivuotisesti

SALPAVAELLUS 26.-28.6.2015

KAAKKO135°

Lisää hyvän tuulen elämyksiä www.kaakko135.fi
HYVÄN TUULEN RANNIKKO

1944-1956

Porkkalan vuokrakausi ja Neuvostoliiton sotilastukikohta 1944-1956

Näyttely avoinna kesälauantaisin klo 11-15 (ei juhannuksena), 2 €. Muulloin sopimuksen mukaan. Huom! Ei esteetön.

Lisätiedot ja ryhmävaraukset: Vaihde 09-29671, kulttuuripalvelut **Ragvaldsin museoalue**
Överbyntie 140, 02400 Kirkkonummi
www.kirkkonummi.fi/Ragvalds

Tervetuloa uudistettuun talvisotinäyttelyyn!

Avoimna:
1.5.-18.6. klo 10-17
20.6.-31.8. klo 10-19
1.-30.9. klo 10-17

Lottakanttiinissa herkulliset munkkikahvit ja muut muonitukset, kysy lisää!

Raatteentie 2, Suomussalmi, p. 0400-892 192
www.raatteenportti.fi

Suomussalmi ja Raate

Talvisodan muistot elävät Suomussalmella ja Raatteen tiellä, jossa käytiin merkittävät taistelut 1939-1940

Tule ja tutustu uusittuun ja laajennettuun Talvisota Suomussalmella -näyttelyyn Raatteen Portissa
Lisätiedot: www.raatteenportti.fi

Käy Raatteen Vartiomuseossa
Avoimna: 8.6.-9.8. ma-su klo 10-19 (sulj. 19.6.).

Osallistu Raatteen Marssiin la 23.5.
Lisätiedot: www.raatteenmarssi.fi

Tule mukaan RAATE 2015 -viikonloppuun 5.-7.6.
Esitelmää, keskustelua ja retkiä taistelupaikoille.

Haasta itsesi II Raatteen maratonilla la 29.8.
Juoksumatkat: täys- ja puolimaraton sekä 10 km. Lue lisää ja ilmoittaudu www.raatteenmaraton.fi

Lähde opastetuille kiertoajeluille (3-8 tuntia) Raatteen, kirkonkylään ja pohjoisille taistelualueille Juntusrantaan ja Piispajärvelle.

Majoitu mukavasti Kylpylähotelli Kiannon Kuohuissa
Lisätiedot: www.kiannonkuohut.fi

Tiedustelut ja opasvaraukset:
Suomussalmen Matkailutoimisto
puh. (08) 6155 5545
tourist.office@suomussalmi.fi
www.suomussalmi.fi

PANSSARIMUSEO

Hattulantie 334 - Parola - 040 5681 186

Avoimna
1.5.-30.9. ma-su klo 10-18
1.10.-30.4. ma-su klo 10-15

Sotahistoriaa parhaimmillaan!

Näyttelyt kesä 2015

- Kokeiluista käyttöön - vaunuhankinnat Englannista 1930-luvulla
- Kuninkaita, tsareja, marsalkoita - Parolannummi vuosisatojen valossa
- Pohjoisesta Parolaan - Panssaripataljoona 1944 - 1952

Korsulauluilta to 21.5. klo 18.30: juontajana trubaduuri-humoristi Aimo Kokkola, musiikista vastaa Hattulan viihdesoitajat harmonikkataiteilija Anita Lehdon johdolla
Korsulauluilta to 20.8. klo 18.30, Martti Pura ja Erkki Kauppinen sekä Hattulan Viihdesoitajat

www.panssarimuseo.fi

Sotaveteraanit maksutta, tervetuloa!

Kuntouttamis- ja hoivapalveluja Sotaveteraaneille

**25-vuotta
työtä vanhusten hyväksi**

- asumispalveluja täysihoidolla kodikkaissa tiloissa
- lyhytaikaisia kuntouttavia lomajaksoja
- päiväpalveluja

Tervetuloa tutustumaan!

 **Palvelukoti
Jaatinen**

Toipilapolku 4, 86800 Pyhäsalmi. p.040-7528 750
www.palvelukotijaatinen.fi

 Vanhustyön keskusliitto
CENTRALFÖRBUNDET FÖR DE GAMLAS VÄL RY

Työmme lähtee sydäimestä.

www.vtkl.fi

**TERVETULOA
KUNTOUTUMAAN!**

KUNTOUTUSASIAINTOIMISTO PALVELEE:
ma-ti klo 8-14.30, pe klo 8-13

SOITTOASI ODOTTAA
Päivi Holstikko
p. 020 751 6712

**KUNTOUTUS
Peurunka**

Peurungantie 85, Laukaa
peurunka@peurunka.fi, peurunka.fi
Puhelut 8.35 snt/puh+7.02 snt/min, mobiili 8.35 snt/puh+17.17 snt/min.

**KUNTOUTUKSEEN
SAARENVIREESEEN**

Kunniakansalaistemme kuntouttaminen on ollut päätehtävämme jo yli 20 vuotta ja tätä työtä jatkamme edelleen!

KUNTOUTUS KANNATTAA AINA!

SAARENVIRE
Elinvoimaa Länsi-Lapista

Tornion Sairaskotisäätiö | Pitkätie 7, 95400 Tornio
puh. (016) 226 4400, fax (016) 482 449 | email:saarenvire@saarenvire.fi

HOITOKOTI FINLANDIA

palveluita kodinomaisesti

Finlandia on 30-paikkainen hoitokoti upeassa kansallismaisemassa Punkaharjulla, Saimaan rannalla. Tarjoamme asumispalveluita, tilapäistä intervallihoidoa, kuntoutuspalveluita ja laitoshoidoa. Hoito on kuntouttavaa ja asiakkaan voimavaroja tukevaa.

LAITOSHOITO

- ympärivuorokautista apua tarvitseville

INTERVALLIHOITO

- tilapäistä hoitoa tarvitseville, esim. omaishoitajan loman ajaksi
- tarjoamme palveluita myös palveluseteleillä

TEHOSTETTUA PALVELUASUMISTA

- henkilöille, jotka tarvitsevat apua selviytyäkseen jokapäiväisistä askareista

PALVELUASUMISTA

- henkilöille, joille hoivan tarve on vähäinen

SOTIEMME VETERAANIN KUNTOUTUSPALVELUT

- sotiemme veteraaneille, heidän puolisoilleen, sotalleskille ja sotainvalidien leskille

Tiedustelut: asiakassihteeri puh. 040 684 6488, eija.herttuainen@kruunupuisto.fi tai Hoitokoti Finlandia puh. 050 329 9250, sairaanhoitaja Jaana Kailasto. Katso lisää www.hoitokotifinlandia.fi.

KRUUNUPUISTO
PUNKAHARJUN KUNTOUTUSKESKUS

Vaahersalontie 44, 58450 Punkaharju
puh. 020 763 9130 | www.kruunupuisto.fi

HOIKU
KYMEN HOITO- JA KUNTOUTUSKESKUS

Tervetuloa Haminaan!

Nyky aikaisten menetelmien ja vahvan ammattitaidon lisäksi asiakkaidemme kuntoutumisen ja hoidon takana ovat lämminhenkinen ihmisten huomioiminen, kuuntelu ja aito välittäminen. Tule sinäkin ihastumaan!

Tarjoamme veteraaneille laitos-,

Kymen Hoito- ja Kuntoutuskeskus
Kokkokallionkatu 2,
49400 Hamina

Puhelinvaihe 020 7761 700
neuvonta@hoiku.fi
www.hoiku.fi

Adressit onnitteluun ja osanottoon

Adressi nro A1

Adressi nro A2

Adressi nro A3

Adressi nro A5

Adressi nro A6

Adressi nro A7

Adressi nro A8

12.50
€/kpl

Liitossa toimii myös
adressien kirjoitus- ja
toimituspalvelu.

Tilaukset Sotaveteraaniliitosta

Puh. 09 6126 2015, 09 6126 2016

riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi • marja.riukka@sotaveteraaniliitto.fi

Verkkokauppa osoitteessa www.sotaveteraaniliitto.fi

SUOMEN SOTAVETERAANILIITTO

Sotaveteraaniliiton myyntitoimisto palvelee

Toimisto avoinna ma-pe 8.30-16.00

Soita Riinalle (09) 6126 2015 tai Marjalle (09) 6126 2016

Sähköposti: riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi • marja.riukka@sotaveteraaniliitto.fi

Verkkokauppa palvelee osoitteessa: www.sotaveteraaniliitto.fi

11 Laulukirja

Veteraanin omassa laulukirjassa on toista sataa isänmaallista, kotiseutu-, maakunta- ja marssilaulua.

Hinta 10 euroa

38 Yhdessä perille

Veteraanin hartauskirja, toimittanut Yrjö Knuutila, 184 sivua.

Hinta 7 euroa

31 Yrjö Jylhä: Kiirastuli

Runokokoelma Talvisodan runoutta vuodelta 1941. Kuvitettu.

Hinta 25 euroa

1 Sotaveteraanimitali

Myös kannattajajäsenille

Hinta 15 euroa

2 Jäsenmerkki

Myös kannattajajäsenille

Hinta 15 euroa

4 Liiton standaari

Hinta 35 euroa

6 Suomen lippu

Hinta 30 euroa

8 Liiton virallinen hautakivimerkki

Halkaisija 60 mm. Myös uurnamerkinä.

Hinta 15 euroa

9 Tammenlehvä-hautakivimerkki

Korkeus 90 mm

Hinta 20 euroa

5 Isännänviiri

Kotipihalle tai mökille. Sinivalkoisen viirin pituus neljä tai viisi metriä.

Hinnat 60 ja 70 euroa

12 juhla-DVD

Sotaveteraani- ja perinnekuorot Helsingin Jäähallissa 14.3.2010.

Arvokas DVD Talvisodan muistojuhlalta.

Hinta 25 euroa

43 Sama kaiku on askelten -CD

Kymmenen sotaveteraanikuoron ja Haminassa sotaveteraanien konsertissa taltioituista äänitteistä on koottu 38 laulua sisältävä tupla-CD.

Hinta 20 euroa

KÄYNTIOSOITE: Kellosilta 4 C, Itä-Pasila. Raitiovaunu 7 B kulkee Kellosillan pysäkillä.

TILAUSKORTTI

Suomen Sotaveteraaniliitto
PL 600, 00521 HELSINKI

Nimi (tekstati):

Lähiosoite:

Postinumero ja -toimipaikka:

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Täytä ja postita oheinen tilauskuponki tai tilaa puhelimitse.